

BETÆNKNING

VEDRØRENDE

TILSYN M.V. MED BETINGET DØMTE OG ANDRE LOVOVERTRÆDERE

*Afgivet af
det af justitsministeriet den 9. september 1960
nedsatte udvalg
vedrørende kriminalforsorgen i frihed*

15.281

ex. 2

BETÆNKNING NR. 400

1965

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning	5
Kap. 1. <i>Oversigt over kriminalforsorgens historiske udvikling</i>	7
I. Fængselselskaberne og foreningen »Fængselshjælpen«	7
II. De Danske Fængselselskabers Samvirke, Fængselshjælpen og Fængsels- skabernes Samvirke, Dansk Forsorgsselskab.	8
III. Andre med kriminalforsorgen beskæftigede organisationer.	11
Kap. 2. <i>Dansk Forsorgsselskabs organisation og virksomhed m.v.</i>	12
I. Organisation.	12
II. Selskabets virksomhed.	14
A. Personundersøgelser.	14
B. Tilsyn.	16
C. Institutioner.	20
D. Alkoholistbehandling og psykiatrisk behandling.	22
E. Forsorgen for arresthusklientellet	23
F. Forsorgen for andre lovovertrædere, som ikke er undergivet tilsyn	24
G. Samarbejdet med Københavns opdagelsespoliti.	24
H. Arbejdsanvisning.	24
I. Beskæftigelsesforanstaltningen »Kontorassistenten«	25
J. Fritidsklubben for unge kvinder i København.	25
K. Forsorgsforanstaltninger over for prostituerede kvinder i forbindelse med meddelelse af pålæg efter straffelovens § 199.	25
L. Tilsynsværgemål	26
III. Forsorgspersonalets uddannelse. Hvervning og instruktion af honorarløn- nede medarbejdere.	26
IV. Det økonomiske grundlag for selskabets virksomhed.	27
Kap. 3. <i>Kriminalforsorgen i visse fremmede lande</i>	30
I. Norge.	30
II. Sverige.	31
III. England.	32
IV. Holland.	34
Kap. 4. <i>Spørgsmålet om en effektivisering af arbejdet vedrørende personundersøgelser og tilsyn</i>	35
I. Almindelige bemærkninger om kravene til personundersøgere og tilsyns- førende.	35
II. Det nuværende med personundersøgelser og tilsyn beskæftigede personale. Forholdet mellem faguddannede og ikke faguddannede honorarlønnede medarbejdere. Arbejdsfordelingen mellem faste og honorarlønnede med- arbejdere.	36
III. Udvalgets drøftelser med Dansk Forsorgsselskabs afdelingsledere og for- sorgsmedarbejdere og med lederne af og forsorgsmedarbejderne ved de under fængselsvæsenet hørende anstalter.	37

IV. Kan der opstilles normer for det antal personundersøgelser og tilsyn, som en heltidsansat forsorgsmedarbejder kan bestride på tilfredsstillende måde med en rimelig arbejdsindsats.	38
V. Udvalgets overvejelser.	40
A. Muligheder for en begrænsning af arbejdsmængden.	40
B. Personalemæssige foranstaltninger.	41
Kap. 5. <i>Spørgsmålet om oprettelse af yderligere institutioner.</i>	46
Kap. 6. <i>Drøftelse af forskellige problemer i forbindelse med samarbejdet mellem Dansk Forsorgsselskab og politi og domstole.</i>	50

BILAG TIL BETÆNKNINGEN

1. De honorarlønnede tilsynsførendes fordeling efter erhverv pr. 15. juli 1961.	54
2. Oversigt over personundersøgelser udført i 1962 sammenholdt med de honorarlønnede personundersøgelses uddannelse og erhverv.	54
3. Retningslinier for tilsynsførende.	55
4. Antallet af tilsyn fordelt mellem de honorarlønnede tilsynsførende pr. 15. juli 1961	56
5. Dansk Forsorgsselskabs undersøgelse i 1961 af omfanget af institutionsanbringelser	56
6. Justitsministeriets skrivelse af 15. 1. 1960 til Dansk Forsorgsselskab om udgifter ved foranstaltninger i henhold til tiltalefrafald eller (betinget) dom kan afholdes som sagsomkostninger.	69
7. Antallet af tilsyn pr. 1.4. 1964 fordelt på de heltidsansatte forsorgsmedarbejdere . .	70
8. Opstilling foretaget af Dansk Forsorgsselskab vedrørende den arbejdsbyrde, der pr. 1.4.1964 påhvilede de med personundersøgelser og tilsyn beskæftigede faste forsorgsmedarbejdere ved selskabets enkelte afdelinger.	71
9. Dansk Forsorgsselskabs institutionsanalyse 1961.	74
10. En beregning, foretaget af nogle af udvalgets medlemmer, af hvilken normering med hensyn til fast personale en anvendelse af normer svarende til de i udlandet opstillede ville tilsige, når den nuværende arbejdsfordeling mellem faste og honorarlønnede medarbejdere lægges til grund.	83
11. En beregning, foretaget af nogle af udvalgets medlemmer, af de personaleudvidelser en anvendelse af normer svarende til de i udlandet opstillede ville tilsige, såfremt arbejdsfordelingen mellem faste og honorarlønnede medarbejdere forskydes på nærmere angivet måde.	85
12-13. Udvalgets angivelse af forhold, hvorpå henholdsvis politiets og domstolenes opmærksomhed kunne henledes i relation til samarbejdet med Dansk Forsorgsselskab.	88-89

INDLEDNING

Udvalgets nedsættelse.

I skrivelse af 9. september 1960 nedsatte justitsministeriet et udvalg med den opgave at overveje

- 1) en revision af anordningen af 21. februar 1933 om tilsyn med betinget domfældte, prøveløsladte m. v. samt om den i straffelovens § 56, stk. 2, omhandlede saglige undersøgelse i sager angående betinget dom,
- 2) hvilke praktiske foranstaltninger, der bør iværksættes med henblik på en effektivisering af kriminalforsorgen for de ikke-anstaltsanbragte kriminelle (betinget dømte, tiltalefritagne og benådede, prøveløsladte samt prøveudskrevne fra psykopatforvaring m. v.); der sigtes herved navnlig til problemer vedrørende tilsynenes effektivitet, optagelsehjem, ungdomspensioner, alkoholistbehandling og psykiatrisk behandling,
- 3) mulighederne for iværksættelse af forsorgsmæssige foranstaltninger i forbindelse med meddelelse af de i straffelovens § 199 omhandlede pålæg til prostituerede kvinder.

Udvalget har følgende sammensætning:
justitsministeriets kommitterede i lovgivnings-
spørgsmål, Niels Madsen (formand).

kontorchef i socialministeriet Asger Friis,
dommer Niels Harbou,
vicedirektør i direktoratet for fængselsvæse-
net, nu dommer A. Hye-Knudsen,
politiinspektør Henry Kudsk,
statsadvokat Per Lindegaard,
politimester Niels Schaumburg og
direktør Otto Schlegel.

I udvalgets møder har endvidere deltaget kontorchef i justitsministeriet, L. Nordskov Nielsen, kontorchef Ammundsen, Dansk Forsorgsselskab, og fuldmægtig Johnsen, smst.

Som sekretær for udvalget har fungeret byrettsdommer F. Weber.

Den umiddelbare lovgivningsmæssige baggrund for udvalgets nedsættelse er de i 1960 og 1961 gennemførte ændringer i retsplejeloven og straffeloven, navnlig vedrørende person undersøgelser og betinget dom. Disse ændringer, der tilsigter en smidiggørelse og effektivisering af kriminalforsorgen for de ikke-anstaltsanbragte kriminelle, vil stille øgede krav til det praktiske forsorgsapparat, der står til rådighed for kriminalforsorgen i frihed. Dette blev også fremhævet af ministeren ved forelæggelsen i folketinget af forslaget til den i 1961 gennemførte lov om ændringer i straffeloven, idet ministeren herved henviste til udvalgets nedsættelse og kommissorium. Ved forelæggelsen blev det blandt andet understreget, at betydningen af en effektiv ordning af kriminalforsorgen i frihed ikke er mindre end værdien af et velordnet fængselsvæsen, og at det er af afgørende betydning for den betingede doms værdi - såvel specialpræventivt som generalpræventivt — at de behov for tilsyn og eventuelt mere indgribende forsorgsmæssige foranstaltninger, som viser sig i de enkelte straffesager, kan imødekomes på hensigtsmæssig måde. De nævnte ændringer i retsplejeloven og straffeloven nødvendiggør endvidere en revision af den i kommissoriets pkt. 1 nævnte anordning, den såkaldte tilsynsanordning.

For så vidt angår kommissoriets pkt. 2 og 3 bemærkes, at der i straffelovkommissionens betænkninger om forsorgsdomme og betingede domme (1953) og om ungdomskriminaliteten (nr. 232 af 1959) fremsættes visse skitsemæssige forslag til en udbygning af forsorgsapparatet. Det samme gælder den i 1955 afgivne betænkning om foranstaltninger til bekæmpelse af prostitutionen (nr. 139). Udvalget har under sine overvejelser taget hensyn til de i de nævnte betænkninger fremsatte synspunkter, idet udvalget iøvrigt har anset det som sin opgave at søge indhentet nærmere oplysninger om det praktiske behov

for yderligere forsorgsforanstaltninger og på grundlag heraf at fremkomme med konkrete forslag til de nærmere foranstaltninger, som udvalget måtte finde påkrævet med henblik på en effektivisering af kriminalforsorgen.

Dansk Forsorgsselskab indtager en central plads inden for kriminalforsorgen for de ikke anstaltsanbragte, idet selskabet foretager praktisk taget alle personundersøgelser og forestår praktisk taget hele tilsynsarbejdet, bortset fra tilsyn med personer, der er undergivet børne- og ungdomsforsorg, og visse tilsyn i henhold til straffelovens § 70. Udvalget har derfor fundet det hensigtsmæssigt som udgangspunkt for sine overvejelser at søge belyst, i hvilket omfang selskabet i det praktiske arbejde måtte have følt behov for en udbygning af forsorgsapparatet. Selskabet har i denne anledning foretaget en nærmere undersøgelse af behovet for institutionsanbringelse af selskabets klienter og har over for udvalget skriftligt redegjort for undersøgelsens resultat. Udvalgets medlemmer har yderligere besøgt de af selskabet drevne ungdomspensioner og optagelseshjem og haft flere drøftelser med selskabets forsorgsmedarbejdere, der tillige har sendt udvalget en skriftlig redegørelse for deres synspunkter. Til brug for sine overvejelser har udvalget endvidere haft drøftelser med lederne af og forsorgsmedarbejdere ved de under fængselvæsenet hørende anstalter, herunder forvaringsanstalterne i Herstedvester og Horsens. Professor, dr. jur. Knud Waaben og klinikchef, cand. psych. Karen Berntsen har yderligere over for udvalget redegjort for retningslinierne for det undersøgelses- og forsorgsarbejde, der udføres som led i en med støtte af Fordfoundation iværksat undersøgelse af ungdomskriminaliteten i København, den såkaldte »Fordundersøgelse«, i hvis ledelse foruden de nævnte tillige deltager overlæge, dr. med. G. Stiirup og docent, dr. jur. Karl O. Christiansen. Gennem en ungdomsklinik er der som led i den nævnte undersøgelse ført tilsyn med og foretaget social og psykologisk undersøgelse af et antal unge lovovertrædere i København. Endelig har Dansk Socialrådgiverforening tilsendt udvalget en redegørelse for foreningens synspunkter med hensyn til visse af de opgaver, der omfattes af kommissoriet.

Udvalget har efter nogle indledende drøftelser foreløbig i det væsentlige begrænset sine overvejelser til at angå spørgsmålet om en effektivisering af arbejdet vedrørende personundersøgelse og tilsyn, jfr. kap. 4, og spørgsmålet om oprettelse af yderligere ungdomspensioner, jfr. kap. 5, idet det efter udvalgets opfattelse er påkrævet, at de forslag, disse drøftelser har resulteret i, snarest muligt gennemføres. Ved udvalgets nedsættelse blev det forudsat, at udvalget efter sin sammensætning ville være et egnet forum for drøftelse af problemer, som måtte opstå under samarbejdet mellem de myndigheder, der er repræsenteret i udvalget. I overensstemmelse hermed har udvalget tillige drøftet forskellige problemer af denne art. For disse drøftelser er der redegjort i kap. 6. Overvejelserne af de andre spørgsmål, som kommissoriet giver anledning til, herunder kriminalforsorgens struktur, tilsynsordinationen, arbejdet med kriminelle alkoholister og prostituerede og de særlige problemer vedrørende tilsynet med kriminelle, der er prøveløsladt fra forvaringsanstalt, samt eventuelle institutioner til ganske kortvarige anbringelser, er udskudt til senere.

Kobenhavn i oktober 1965.

Asger Friis	Niels Harbou	A. Hye-Knudsen
Henry Kudsk	Per Lindegaard	Niels Madsen formand
Niels Schaumburg	Otto Schlegel	F. Weber

OVERSIGT OVER KRIMINALFORSORGENS HISTORISKE UDVIKLING

I. Fængselselskaberne og foreningen »Fængselshjælpen«

Det først kendte danske fængselselskab er et i Odense i 1797 stiftet »Selskab til tabte Borgeres Frelse«, der dog efter få års forløb atter indstillede sin virksomhed. I 1830 stiftedes i byen Slesvig »en Forening til at tage Personer, som ere løsladte af Straffeanstalterne, og forvildede unge Mennesker i Byen Slesvig under Forsorg«. Det københavnske Fængselselskab stiftedes i 1843 på foranledning af englænderinden Elisabeth Fry. Hun havde i 1817 stiftet det første fængselselskab i London med det formål at tage sig af fangernes moralske forsorg såvel under opholdet i fængslet som efter løsladelsen, og under et besøg i København i august 1841 holdt hun et foredrag, der havde til følge, at der blev dannet en komité til at føre sagen ud i livet herhjemme. Ved kgl. resolution af 25. juni 1842 gaves tilladelse til at oprette et fængselselskab, og den 1. december 1843 blev fængselselskabet i København endelig stiftet. Dette selskab havde oprindelig — ligesom det londonske - det dobbelte formål dels ved besøg i fængslerne og uddeling af bøger at virke til fangernes forbedring, dels at søge at bevare de løsladte fra nyt tilbagefald ved at skaffe dem arbejde samt understøtte dem på anden vis. Men efterhånden som staten ved sin reformering af fangernes behandling i fængslerne selv tog hele for sorgen under fængselsopholdet i sin hånd, blev fængselselskabets opgave begrænset til den anden side af sagen, nemlig at fremme den løsladte fanges genoptagelse i samfundet. I tiden fra 1858 til 1892 stiftedes en række andre fængselselskaber: Det fynske Fængselselskab (oprettet 1858 i tilknytning til det daværende Tugthus i Odense), Horsens Fængselselskab (1859), Vridsløselille Fængselselskab (1860), Viborg Fængselselskab (1860), det sjællandske Fængselselskab (1889) og Lol-

land-Falsters Fængselselskab (1892). Disse selskaber tog sig oprindelig kun af de fra straffeanstalterne løsladte fanger, og først senere - i begyndelsen af 1870-erne - begyndte nogle af dem at udstrække deres virksomhed også til de kommunale arresthuse. Efter at Nyborg Straffeanstalt var taget i brug 1913, udvidede Vridsløselille Fængselselskab sin virksomhed til også at omfatte fanger, der løslodes fra Nyborg Straffeanstalt, og ændrede sit navn til Vridsløselille og Nyborg Straffeanstalters forenede Fængselselskab. Efter Sønderjyllands genforening med Danmark stiftedes i 1924 »Fængselselskabet for de sønderjydske Landsdele«. De forskellige fængselselskaber virkede oprindeligt uafhængigt af hinanden, men i 1885 samledes selskaberne under en fællesbestyrelse, der dog først endeligt organiseredes i 1891 under navn af »De danske Fængselselskabers Fællesbestyrelse«. Formand for fællesbestyrelsen var formanden for det københavnske fængselselskab. Overinspektøren for fængselsvæsenet var medlem af fællesbestyrelsen. Fællesbestyrelsens opgave var blandt andet at være mellemlid mellem de enkelte fængselselskaber på den ene side og administrationen og lovgivningsmagten på den anden side og fordele mellem selskaberne de af statskassen og fra andre sider til virksomheden i almindelighed skænkede pengebidrag.

Under fællesbestyrelsen hørte Fængselselskabernes Fælleskontor i København, der trådte i funktion den 1. april 1892.

Det økonomiske grundlag for selskabernes virksomhed tilvejebragtes i første række ved indsamling af bidrag fra private personer og institutioner, hvortil kom legatmidler og lignende, samt ved tilskud fra kommunale myndigheder og staten.

De danske fængselselskaber ejede i forening hedejhemmet »Lyng« ved Stakroge st. i Midtjylland. Hjemmet begyndte sin virksomhed den 1. maj 1904 med det formål at

beskæftige løsladte og betinget benådede mænd med landarbejde, navnlig ved opdyrking af hede- og mosejorder. Optagelseshjemmet »Assersbølgård«, der er beliggende ved Brørup st. i det sydlige Jylland, oprettedes i 1899 ved initiativ af en privatmand og overgik senere til Vridsløselille-Nyborg forenede Fængselselskab. Hjemmene, der nu drives af Dansk Forsorgsselskab, omtales nærmere neden for s. 20.

Uafhængig af de ovennævnte selskaber virkede foreningen »Fængselshjælpen«, der stiftedes 1902 i København. Over for de øvrige fængselselskaber var »Fængselshjælpen«s virksomhedsområde afgrænset således, at den fortrinsvis tog sig af følgende kategorier af personer:

- 1) personer mellem 14 og 18 år, der af anklagemyndigheden fritoges for tiltale på vilkår af anden betryggende forsorg end værgerådsforsorg,
- 2) betinget benådede,
- 3) efter indførelsen af den betingede dom i 1905 tillige personer, der ansås med sådan dom, og som af den pågældende domstol undergaves foreningens tilsyn.

Foreningen blev ledet af en bestyrelse, hvis daglige funktioner varetoges af et forretningsudvalg. Forretningsføreren havde ledelsen af foreningens hovedkontor i København. Foreningen havde repræsentanter i alle købstæder og mange landsogne. Disse repræsentanter var alle ulønnede, men i 3 byer (Århus, Odense og Esbjerg) havde repræsentanten en medhjælper, der lønnedes med et mindre årligt honorar (fra 50-400 kr.). Repræsentanterne deltog personligt i tilsynsvirksomheden for at gøre denne så effektiv som mulig og bistod iøvrigt foreningen med fremskaffelse af oplysninger om lokale forhold, arbejdspladser og lignende.

Under »Fængselshjælpen«, men som en særlig institution med særlig ledelse, virkede den såkaldte »Kontor-Assistance«, der oprettedes i 1906. Den havde til opgave at beskæftige de af fængselshjælpenes klienter, der var oplært ved handel, kontorvirksomhed og lignende arbejde, indtil de kunne få plads andetsteds. »Kontor-Assistancen« påtog sig udførelsen af adresserings-, maskinskriv-

nings- og duplikeringsarbejde m. v. i lighed med tilsvarende private bureauer.

»Fængselshjælpen« havde endvidere et optagelseshjem for drenge, »Stengården« i Gladsaxe sogn pr. Lyngby. Hjemmet havde plads til 19 drenge i alderen fra 14 til 21 år. Under opholdet på hjemmet beskæftigedes drengene om sommeren ved have- og markarbejde og i vintermånederne om formiddagen ved snedkeri og sløjd og om eftermiddagen ved undervisning i elementære skolefag. Hjemmet blev nedlagt i 1955.

Endelig havde »Fængselshjælpen« et tilsvarende optagelseshjem for piger, »Engelsborg« i Lyngby. Hjemmet, der nu drives af Dansk Forsorgsselskab, omtales nærmere nedenfor s. 20.

Det økonomiske grundlag for »Fængselshjælpen«s virksomhed tilvejebragtes ved tilskud fra staten og kommunale råd (amtsråd, byråd og sogneråd), ved tilskud fra politikasser og legater samt bidrag fra institutioner (banker, industrielle virksomheder og lignende) og private personer.

II. De Danske Fængselselskabers Samvirke, Fængselshjælpen og Fængselselskabernes Samvirke, Dansk Forsorgsselskab

Spørgsmålet om den fremtidige organisation af forsorgsvirksomheden efter gennemførelse af borgerlig straffelov af 1930 var genstand for overvejelser i et af justitsministeriet nedsat udvalg angående foranstaltninger til forebyggelse af tilbagefald i forbrydelse (forsorgsudvalget af 22. december 1924). I den i 1932 afgivne betænkning anførte udvalget, at staten - blandt andet under hensyn til, at tilsyn efter straffeloven af 1930 ville blive et normalt og væsentligt led i straffesystemet — ikke burde indskrænke sig til som hidtil at yde tilskud til forsorgsarbejdet. Et af de hovedspørgsmål, som udvalget havde drøftet, var spørgsmålet om, i hvilket omfang staten skulle tage del i den nye tilsynsvirksomhed, eventuelt om staten helt skulle overtage denne virksomhed som en egentlig statsopgave. Udvalget fandt, at det var muligt eller måske endog sandsynligt, at udviklin-

gen ville føre med sig, at man med tiden måtte tage under overvejelse at gå over til en egentlig statsordning, og at den kommende udvikling inden for den sociale lovgivning også kunne tænkes at føre en sådan med sig. Resultatet af overvejelserne blev imidlertid, at udvalget ikke mente at burde stille forslag om, at staten overtog forsorgsvirksomheden, og udvalget anførte som begrundelse herfor blandt andet følgende:

»For det første anser udvalget det for utvivlsomt, at en ordning, ved hvilken staten helt overtog varetagelsen af de her omhandlede opgaver, ville medføre en betydelig forøgelse af statskassens nuværende udgifter til disse formål, dels fordi det i så fald måtte anses for givet, at de betydelige bidrag, der i øjeblikket ydes forsorgsinstitutionerne fra privat side, ville falde bort, dels fordi man under en sådan egentlig statsordning næppe - eller i al fald kun i uvæsentligt omfang - ville kunne gøre regning på vederlagsfri medhjælp til udførelse af nogen del af arbejdet.

En rationel gennemførelse af den nye straffelovs regler om tilsyn (»probation«) vil ganske vist i sig selv uundgåeligt medføre en forøgelse af statens udgifter til disse formål, hvad enten man organiserer nyordningen på den ene eller den anden måde. Men efter udvalgets forslag vil denne forøgelse dog utvivlsomt blive af betydeligt mindre omfang, end den, en egentlig statsordning ville føre med sig. Udvalget skal derhos allerede nu pege på, at de forøgede udgifter formentlig i tidens løb vil mere end opvejes af en mindreudgift på andre områder inden for den straffende retshåndhævelse, herunder fængslerne. Hertil kommer endelig den samfundsmæssige værdi, som det har at redde de begyndende lovovertrædere, særlig de unge, for samfundet, en værdi, som ifølge sagens natur ikke lader sig ansætte i penge. Det er endvidere udvalgets opfattelse, at det såvel over for almenheden som over for det klientel, det her drejer sig om, er af betydning, at virksomheden ikke i højere grad end nødvendigt fremtræder med præg af en statsinstitution. Udvalgets forslag tilsigter derfor en ordning, ved hvilken der vel på den ene side sikres staten den nødvendige kontrol med virksomheden for at opnå, at denne udføres på ensartet og betryggende

måde, medens på den anden side de opgaver inden for virksomheden, der særlig vender ud mod offentligheden, henlægges til private organer.

Men hertil kommer, at det i virkeligheden er ganske ugørligt på forhånd at have et overblik over udviklingen af tilsynsvirksomhedens omfang efter den nye straffelov. Det er derfor af vigtighed ved gennemførelsen af tilsynsorganisationen at styre den rigtige kurs mellem to yderligheder. På den ene side må man sørge for at have det fornødne apparat i orden til gennemførelsen af de bestemmelser, som straffeloven indeholder om tilsyn, men på den anden side må man være varsom med på forhånd at skabe en omfattende organisation, forinden man endnu har haft lejlighed til at indvinde erfaringer om, hvad en praktisk gennemførelse kræver. Rammerne for organisationen bør udvides, efterhånden som tilsynsvirksomhedens vækst gør det nødvendigt. Tillige må det erindres, at det utvivlsomt vil være en fordel, at den nye ordning arbejder i så nøje tilslutning til den nu bestående ordning som muligt. De nuværende forsorgsinstitutioner sidder inde med betydelige erfaringer om, hvorledes arbejdet skal udføres, og disse erfaringer må nyordningen selvfølgelig drage sig til nytte«.

I overensstemmelse med det anførte tog forsorgsudvalgets forslag sigte dels på en videre udformning af statens overtilsyn med hele forsorgsvirksomheden dels på en kraftigere og mere rationel organisation og fordeling af det arbejde, der tænkes udført gennem de private institutioner.

Den ordning, som udvalget herefter stillede forslag om, gik i hovedtrækkene ud på følgende:

Statens tilsyn med virksomheden skulle udøves gennem et tilsynsnævn. Tilsynsvirksomheden og den dermed i forbindelse stående hjælpevirksomhed skulle iøvrigt så vidt muligt gennemføres gennem en videre udbygning af de bestående private institutioner.

Undersøgelses- og tilsynsvirksomheden med hensyn til betinget dømte og tiltalefritagne foresloges henlagt under en hele landet omfattende ny institution i tilslutning til Foreningen Fængselshjælpen, og med henblik på tilvejebringelse af et nærmere samarbejde mellem institutionerne foresloges oprettes et fællesorgan, »Samvirket«. En for alle

institutionerne fælles administration skulle varetages gennem et kontor i København.

Landet uden for København foresloges opdelt i et større antal kredse svarende til retskredsene, således at der blev knyttet en repræsentant til hver kreds. Repræsentanterne, der tænkte aflønnet med et fast årligt honorar, skulle uden særligt vederlag foretage personundersøgelser, føre tilsyn samt i det hele udføre alt forefaldende forsorgsarbejde, herunder ved arresthusene. Til bistand for repræsentanterne foresloges antaget frivillige medhjælpere, som med eller uden honorar for hvert enkelt tilfælde skulle bistå repræsentanterne med tilsynsarbejdet og i begrænset omfang andet arbejde.

Med henblik på skabelsen af en så fast og effektiv organisation som muligt, fandt udvalget det endvidere ønskeligt, at der mellem de lokale medarbejdere - faste repræsentanter og frivillige medhjælpere - på den ene side og tilsynsnævnet og Samvirket på den anden side blev indskudt et mellemed, således at der i hvert amt eller lignende større distrikt antoges en fuldt lønnet medarbejder (forsorgssekretær) med den hovedopgave at føre overtilsynet med hele undersøgelses- og tilsynsvirksomheden i det pågældende distrikt, og hvem det da tillige kunne overdrages i det omfang, i hvilket det var foreneligt med den nævnte hovedopgave, selv at udføre undersøgelser og tilsyn inden for den retskreds, i hvilken han var bosiddende.

Til de tre statsfængsler for mænd samt til arbejds- og sikkerhedsforvaringsanstalten tænkte man sig knyttet forsorgssekretærer i lighed med en allerede ved Nyborg straffeanstalt indført ordning. Med hensyn til forsorgsarbejdet ved ungdomsfængslet og psykopatfængslet burde der efter udvalgets opfattelse tilvejebringes en særlig ordning, således at forsorgen i så høj grad som muligt udøvedes i direkte tilknytning til de pågældende anstalter selv. Begrundelsen herfor var, at det fandtes af stor betydning, at forbindelsen mellem anstaltens funktionærer og den prøveløsladte bevaredes også efter løsladelsen.

Forsorgsvirksomheden blev i den derefter følgende tid i alt væsentligt organiseret i overensstemmelse med udvalgets forslag. Der blev således oprettet et tilsynsnævn bestående af fængselsnævnets medlemmer, jfr. anordning nr. 54 af 21. februar 1933 angående til-

syn med betinget domfældte, prøveløsladte m. v., samt om den i straffelovens § 56, stk. 2, omhandlede særlige undersøgelse i sager angående betinget dom (tilsynsanordningen).

Endvidere oprettedes et fællesorgan for de bestående fængselselskaber og Fængselshjælpen, hvilken sammenslutning først fik navnet De Danske Fængselselskabers Samvirke. I 1941 ændredes navnet til Fængselshjælpen og Fængselselskabernes Samvirke med undertitlen Dansk Værne- og Tilsynsselskab.

Med hensyn til retskredsrepræsentantordningen overtog sammenslutningen de til Fængselshjælpen knyttede repræsentanter, hvoraf der i 1932 var ca. 500. Anmodninger om foretagelse af personundersøgelser sendtes af politiet til vedkommende repræsentant, der enten selv foretog undersøgelsen eller drog omsorg for, at den blev foretaget af en frivillig medarbejder. Erklæringen om undersøgelsen sendtes af repræsentanten til politiet. Hvis sagen faldt ud til betinget dom med tilsyn, overtog repræsentanten tilsynet eller beskikkede en tilsynsførende. Løvrigt påhvilede der repræsentanten forskellige andre opgaver, herunder forsorgsarbejde med hensyn til fanger i arresthuse. Den foreslåede aflønningsordning har, så vidt det har kunnet oplyses, aldrig været ført ud i livet.

Ved statsfængslerne samt arbejds- og sikkerhedsforvaringsanstalten oprettedes lokale afdelinger af sammenslutningen. Afdelingerne blev ledet af vedkommende inspektør, som blev bistået af en forsorgssekretær.

Ved ungdomsfængslet og psykopatanstalterne ansattes ligeledes forsorgssekretærer, men forsorgen blev ikke tilknyttet sammenslutningen.

I 1951 blev Dansk Forsorgsselskab stiftet. Ved selskabets stiftelse blev de tidligere bestående selskaber opløst og deres værdier og legatmidler overført til det nye selskab, som ligeledes overtog de til de tidligere selskaber knyttede medarbejdere og af selskabene drevne institutioner m. v. Først efter stiftelsen af Dansk Forsorgsselskab er forsorgsudvalgets tanke om ansættelse af forsorgssekretærer i lokale distrikter blevet realiseret.

Om Dansk Forsorgsselskabs nærmere organisation, virksomhed og udvikling siden 1951 henvises til kap. 2.

III. Andre med kriminalforsorgen beskæftigede organisationer

Ved siden af de ovennævnte institutioner har gennem årene en række andre institutioner deltaget i forsorgen for straffede personer.

Frelsens Hærs arbejde for straffede personer begyndte i vinteren 1895-96 med oprettelsen af et værksted i Saxogade for træsløjd, børstenbinderi m. v. I 1897 oprettedes det første »Fængselshjem« på Kongensvej i København. Dette og de senere af Frelsens Hær oprettede hjem for mænd er alle oprindelig oprettet med fængselsarbejde for øje og specielt beregnet for optagelse af løsladte fanger. Frelsens Hær disponerer nu over et herberge i København og et herberge i Horsens.

I 1917 oprettedes Frelsens Hærs Fængselskontor, hvorigennem man søgte at vejlede og hjælpe straffede personer under og efter straffens udståelse, at yde økonomisk og anden hjælp til fangernes hustruer eller børn samt særlig at søge oprettet optagelseshjem med arbejdspladser, hvor løsladte kan anbringes, indtil der kan skaffes dem anden og bedre beskæftigelse. For at skaffe fængselsarbejdet bedre økonomiske arbejdsforhold blev der i 1930 stiftet en hjælpeforening under navn af »Landsforeningen til Støtte for Frelsens Hærs Fængselsarbejde«.

Kirkens Korshær har ligeledes i en årække deltaget i fangeforsorgsvirksomheden, dels ved et missionerende arbejde på folkekirkens grund, dels ved et socialt hjælpearbejde i form af understøttelse af forskellig art, arbejdsanvisning, optagelse af løsladte på arbejds hjem m. v. Foruden fangerne selv hjælper Korshæren også i påkommende tilfælde deres familie.

Kirkens Korshærs hovedafdeling har sæde i København, men desuden findes der afdelinger i flere købstæder.

Møltrup Optagelseshjem oprettedes i 1912 på en af daværende fængselspræst ved Vridsløselille Straffeanstalt Johs. Munch erhvervet landejendom i Timring sogn mellem Her-

ning og Holstebro (tilliggende ca. 250 tdr. land) med henblik på optagelse af såvel straffede som ikke straffede personer. Dets formål er på religiøst grundlag at være et tilflugtssted og fristed for mænd, der af en eller anden grund er kommet på livets skyggeside. Hjemmet har efter en ombygning i 1952 plads til 40-50 optagne. Disse beskæftiges ved landbrug og forskelligt husflidsarbejde, navnlig fabrikation af måtter, børstevarer m. v. Hjemmet opretholdes dels ved de optagnes arbejde, dels ved tilskud fra staten, dels ved frivillige gaver fra privat side.

»*Sønderskovhjemmet*« pr. Flintinge, Lolland, stiftedes i 1918 og er en selvejende institution, der har plads til 25 optagne og råder over et jordareal på 27 tdr. land. De optagne beskæftiges ved have- og landbrugsarbejde samt ved forskellige håndværk. Hjemmet arbejder i tilknytning til »Kirkelig Forening for den Indre Mission i Danmark« og »Missionen blandt hjemløse Mænd i København«.

Institutionen »*Centralkontoret for hjemløse Mænd*« oprettedes i januar måned 1922 ved samarbejde mellem de i København bestående institutioner, der virkede blandt de hjemløse, blandt andet landsforeningen »Arbejde adler«, »Frelsens Hær«, »Fængselshjælpen«, »Kirkens Korshær«, og »Missionen blandt hjemløse Mænd i København« samt Københavns Magistrats 3. afdeling. Senere er yderligere Frederiksberg kommune indtrådt i samarbejdet. Hovedformålet med centralkontoret er at opnå en hensigtsmæssig fordeling af klientellet på de forskellige hjem m. v. Personer, der søger optagelse på de tilsluttede institutioners hjem og herberger, skal således henvende sig herom til kontoret, hvor der føres et kartotek indeholdende de vigtigste generalia om de personer, der søger optagelse. Fra kontoret henvises de pågældende til det hjem eller herberge, der i det enkelte tilfælde skønnes bedst egnet under hensyn til de om klienternes personlige forhold foreliggende oplysninger.

DANSK FORSORGSSELSKABS ORGANISATION OG VIRKSOMHED M.V.

I. Organisation

Selskabet, der som nævnt blev stiftet i 1951, ledes af et repræsentantskab på 60 medlemmer, hvoraf de 48 er valgte, medens 12 er »fødte« medlemmer i deres egenskab af ledere af fængselsvæsenets anstalter, samt af en bestyrelse på 16 medlemmer og et forretningsudvalg på 10 medlemmer. Der afholdes et ordinært medlemsmøde 1 gang om året. Selskabet har nu ca. 6.000 medlemmer.

Den administrative ledelse af selskabet forestås af en kontorchef, der bistås af en fuldmægtig og en sekretær, og som tillige leder selskabets centralkontor i København.

Centralkontoret varetager selskabets opgaver i Storkøbenhavn. Kontoret yder tillige lokalafdelingerne bistand i en række spørgsmål og fører på grundlag af indberetninger fra afdelingerne et centralkartotek over samtlige løbende tilsyn og over, hvem der beskikkes som tilsynsførende.

Centralkontoret rummer nu*) — foruden sekretariat, bogholderi, kassererkontor, centralkartotek over tilsyn og tilsynsførende samt skrivestuer - følgende afdelinger:

a) afdelingen for tilsyn med betinget dømt, tiltalefritagne m. fl. *uden* vilkår om alkoholbehandling.

I afdelingen er beskæftiget 1 afdelingsleder, 1 souschef og 7 heltidsansatte forsorgsmedarbejdere.

b) afdelingen for tilsyn med betinget døm-

*) Tallene her og i det følgende angiver personalenormeringen pr. 1/1 1965. Selskabet har oplyst, at der efter 1/1 1965 i centralkontoret yderligere er ansat 4 forsorgsmedarbejdere, fordelt på de med a, b, c, og e betegnede afdelinger, og ved lokalafdelingerne yderligere 2 heltidsansatte forsorgsmedarbejdere i henholdsvis Ålborg og Viborg afdelingerne og 2 halvtidsansatte henholdsvis i Fyns og Sjællands afdelingerne.

te, tiltalefritagne m. fl. *med* vilkår om alkoholbehandling.

I afdelingen er beskæftiget 1 afdelingsleder og 3 heltids- og 1 halvtidsansat forsorgsmedarbejder.

c) afdelingen for tilsyn med prøveløsladte.

I afdelingen er beskæftiget 1 afdelingsleder og 2 heltidsansatte forsorgsmedarbejdere.

d) afdelingen for prøveløsladte ungdomsfængselsfanger.

I afdelingen er beskæftiget 1 afdelingsleder og 3 heltidsansatte forsorgsmedarbejdere.

e) afdelingen for personundersøgelser.

I afdelingen er beskæftiget 1 afdelingsleder og 5 heltidsansatte forsorgsmedarbejdere.

f) afdelingen for arbejdsanvisning, hvortil er knyttet 1 afdelingsleder og 1 heltidsansat forsorgsmedarbejder.

Centralkontoret har endvidere en psykiatrisk konsultation, hvortil er knyttet 3 speciallæger i psykiatri, og en afdeling ved Københavns opdagelsespoliti, hvortil er knyttet en afdelingsleder.

Ved selskabets stiftelse varetog centralkontoret tillige selskabets opgaver på Sjælland uden for Storkøbenhavn. Landet uden for Sjælland blev inddelt i 9 distrikter med hver sin lokale afdeling: Ålborg (Ålborg, Hjørring og Thisted amter), Århus (Århus og Skanderborg amter), Åbenrå (Åbenrå, Haderslev, Sønderborg og Tønder amter), Esbjerg (Ribe amt), Vejle (Vejle amt), Viborg (Viborg, Randers og Ringkøbing amter), Rønne (Bornholms amt), Fyn (Odense og Svendborg amter) og Lolland-Falster (Maribo amt og Bogø). Kun i de 3 største afdelinger, nemlig Ålborg, Århus og Odense, blev der antaget en heltidsansat forsorgssekretær, medens de øvrige afdelinger blev ledet af deltidsansatte medarbejdere. I 1956 blev der opret-

tet et afdelingskontor med heltidsansatte forsorgsmedarbejdere i Kolding, idet afdelingen overtog det arbejde, der hidtil var udført af de samtidig nedlagte afdelinger i Esbjerg, Vejle og Åbenrå. I 1958 blev der oprettet en forsorgssekretærstilling ved afdelingen i Viborg og i 1960 en tilsvarende stilling ved afdelingen i Rønne. I 1962 blev der oprettet en selvstændig afdeling for Sjælland (uden for Storkøbenhavn) med heltidsansatte forsorgsmedarbejdere og med lokaler i Pilestræde i København.

Selskabet har herefter i dag 8 *lokalafdelinger*:

1. *Ålborg afdelingen* (Ålborg, Hjørring og Thisted amter), hvori er ansat 1 afdelingsleder, 2 forsorgsmedarbejdere og 2 kontorfunktionærer.
2. *Århus afdelingen* (Århus og Skanderborg amter), hvori er ansat 1 afdelingsleder, 3 forsorgsmedarbejdere og 2 kontorfunktionærer. Afdelingen har siden 1961 haft konsultation i Horsens, hvor en af afdelingens medarbejdere kan træffes 2 gange månedlig.
3. *Viborg afdelingen* (Viborg, Randers og Ringkøbing amter), hvori er ansat 1 afdelingsleder, 1 forsorgsmedarbejder og 1 kontorfunktionær.
4. *Kolding afdelingen* (Vejle, Ribe, Haderslev, Åbenrå, Sønderborg og Tønder amter), hvori er beskæftiget 1 afdelingsleder, 3 forsorgsmedarbejdere og 2 kontorfunktionærer. Afdelingen har siden 1962 haft konsultation i Esbjerg, hvor en af afdelingens medarbejdere kan træffes 2 gange månedlig.
5. *Fyns afdelingen* (Odense og Svendborg amter), hvori er beskæftiget 1 afdelingsleder, 2 forsorgsmedarbejdere og 2 heltids- og 1 halvtidsansat kontorfunktionær.
6. *Sjællands afdelingen* (Sjælland uden for Storkøbenhavn), hvori er beskæftiget 1 afdelingsleder, 3 heltids- og 1 halvtidsansat forsorgsmedarbejder samt 3 kontorfunktionærer.
7. *Bornholms afdelingen* (Bornholms amt), hvori er beskæftiget 1 afdelingsleder og 1 halvtidsansat kontorfunktionær.
8. *Lolland-Falster afdelingen* (Maribo amt og Bogø), hvori er beskæftiget 1 afdelingsleder og 1 kontorfunktionær, begge med halvtidsansættelse.

Selskabet har endvidere *særlige afdelinger* ved statsfængslerne, arbejds huset, sikkerhedsforvaringsanstalten, særfængslet og siden januar 1964 også ved ungdomsfængslerne, men ikke ved de særlige forvaringsanstalter. De nævnte afdelinger ledes af anstaltens inspektør, og personalet lønnes ikke af selskabet, men af staten. Afdelingerne har et snævrere virkeområde end lokalafdelingerne, idet de kun har til opgave at tage sig af de fra de pågældende anstalter løsladte og prøveløsladte. Den omstændighed, at anstaltsafdelingerne er afdelinger under forsorgsselskabet, indebærer blandt andet, at selskabet m. h. t. de prøveløsladte, der undergives tilsyn, på sædvanlig måde modtager tilskud af statskassen pr. tilsyn efter de nedenfor s. 27 angivne retningslinier, at tilsynene vil kunne delegeres til andre af selskabets afdelinger, jfr. herom nærmere det nedenfor i afsnittet om tilsyn s. 17—19 anførte, og at man som normalt led i forsorgsarbejdet for de fra anstalterne løsladte i det hele vil kunne gøre brug af selskabets administrationsapparat, herunder den økonomiske hjælpevirksomhed. Det anførte gælder derimod ikke forvarede, der løslades fra de særlige forvaringsanstalter, m. h. t. hvilke efterforsorgen udføres direkte fra forvaringsanstaltens forsorgskontorer, se herom neden for s. 19.

Bestyrelsen kan udnævne lokalbestyrelser til at forestå arbejdet inden for lokalafdelingerne.

Udover de heltids- og halvtidsansatte medarbejdere, der i det følgende også betegnes som *faste* medarbejdere, benytter selskabet i vidt omfang som medarbejdere personer, der mod honorar i hvert enkelt tilfælde bistår selskabet med foretagelse af personundersøgelser og førelse af tilsyn. Disse medarbejdere benævnes i det følgende *honorarlønnede* medarbejdere.

Selskabet har fortsat en *repræsentant* i næsten *hver retskreds*. Repræsentanterne aflønnes med et honorar pr. sag på samme måde som de andre honorarlønnede medarbejdere. Med den skete udbygning af lokalafdelingerne er retskredsrepræsentanternes kompetence efterhånden i praksis blevet betydeligt reduceret. I selskabets cirkulærskrivelse af 1. juni 1955 forudsættes det ganske vist endnu, at politiet sender anmodninger om personundersøgelser til retskredsrepræsen-

tanten, og cirkulæret pålægger da repræsentanten enten selv at foretage undersøgelsen eller at sørge for, at den udføres af en anden dertil godkendt person. På tilsvarende måde pålægges det repræsentanten, når han modtager underretning om, at en sag er afgjort med betinget dom med tilsyn, enten selv at overtage tilsynet eller at beskikke en anden tilsynsførende. Som det nærmere fremgår af bemærkningerne nedenfor om personundersøgelser og tilsyn, sker korrespondancen mellem selskabet og politi og anklagemyndighed imidlertid nu faktisk via lokalafdelingerne, og repræsentanterne forestår ikke længere fordelingen af undersøgelser til andre undersøgere i kredsen. Tilsynene etableres nu ligeledes gennem lokalafdelingerne, således at repræsentanternes bemyndigelse til at beskikke tilsynsførende i praksis er bortfaldet. Også de øvrige opgaver, der oprindeligt påhvilede repræsentanterne, er efterhånden faldet væk. Forsorgsarbejdet vedrørende arresthusfangerne er således henlagt til arrestforvarerne og lokalafdelingerne, og en almindelig hvervning af arbejdsgivere finder ikke sted ved repræsentanternes hjælp. Repræsentanternes kompetence og opgaver adskiller sig herefter ikke væsentligt fra andre honorarlønnede undersøgeres og tilsynsførendes.

Af bilag 1 og 2 fremgår, at selskabet ialt har henholdsvis ca. 860 og ca. 170 honorarlønnede tilsynsførende og undersøgere, inklusive retskredsrepræsentanterne. Flertallet af de ca. 170 undersøgere optræder dog også på listen over tilsynsførende, således at det samlede antal honorarlønnede medarbejdere udgør ca. 900.

Når bortses fra de særlige afdelinger ved fængslerne m. v. var der pr. 1. 1. 1965 ialt beskæftiget 51*) faste forsorgsmedarbejdere under Dansk Forsorgsselskab, hvortil kom de 3 medarbejdere, der forestår centralkontorets og selskabets administrative ledelse. De 51 medarbejdere fordelte sig med 29 på centralkontoret og 22 på lokalafdelingerne.

Til sammenligning tjener, at der i 1953 var beskæftiget ialt 18 heltidsansatte forsorgsmedarbejdere i selskabet, nemlig 15 på

centralkontoret og 3 ved lokalafdelingerne. Der er således i de sidste 12 år sket en meget betydelig udvidelse af antallet af heltidsansatte medarbejdere.

II. Selskabets virksomhed

I det følgende gives en oversigt over selskabets vigtigste arbejdsområder.

A. Personundersøgelser

Personundersøgelser i straffesager til vejledning af om en sag bør afgøres med betinget dom eller tiltalefrafald - bortset fra tiltalefrafald mod børn og unge — foretages næsten undtagelsesfrit af Dansk Forsorgsselskab.

1. Lovregler m. v. og formål

Efter retsplejelovens § 800 a, stk. 2, skal der i almindelighed tilvejebringes en nærmere undersøgelse vedrørende sigtedes personlige forhold, herunder navnlig hans tidligere og nuværende forhold i hjem, skole og arbejde, samt hans legemlige og åndelige tilstand, når der kan blive spørgsmål om anvendelse af 1) betinget dom, 2) tiltalefrafald på andre vilkår end vedtagelse af bøde og betaling af erstatning, 3) ungdomsfængsel eller retsfølger, der træder i stedet for straf. Ifølge lovens forarbejder forudsættes det, at en sådan undersøgelse foretages i enhver sag, hvor der er mulighed for anvendelse af betinget dom med tilsyn. Efter § 800 a, stk. 4, skal undersøgelse i de som 1) og 2) betegnede tilfælde så vidt muligt foretages af en anerkendt forsorgsinstitution.

Ved tilsynsanordningen nr. 54 af 21. februar 1933 bemyndigedes det samtidig nedsatte tilsynsnævn til at fastsætte de nærmere regler om undersøgelsens foretagelse. I henhold hertil har tilsynsnævnet den 10. april 1935 udfærdiget en instruks indeholdende nærmere direktiver vedrørende foretagelsen af den nævnte personundersøgelse.

Dansk Forsorgsselskab har, senest i februar 1962, udarbejdet en meget udførlig vejledning i foretagelse af personundersøgelse. Ifølge vejledningen påhviler det undersøgeren at give en detaljeret skematisk redegørelse for de tilvejebragte oplysninger. Redegørelsen afsluttes med undersøgerens bemærkninger, hvori der gives en sammenfat-

*) Hertil kommer de foranførte 4 medarbejdere ved centralkontoret og 2 heltids- og 2 halvtidsansatte ved lokalafdelingerne, jfr. fodnoten s. 12.

ning af undersøgelsens resultat og undersøgerens indtryk af sigtede under fremdragelse af de for sanktionsspørgsmålets afgørelse relevante forhold. Undersøgeren skal endvidere fremkomme med en udtalelse - konklusion - om, hvorvidt sigtede er egnet for betinget dom, og i bekræftende fald, om han bør undergives tilsyn og eventuelt tillige andre vilkår.

2. Antallet af undersøgelser og ekspeditionsgangen m. v.

Siden selskabets stiftelse er der sket en meget betydelig udvidelse af antallet af personundersøgelser. Denne udvidelse må ses på baggrund af, at straffelovskommissionen i betænkningen fra 1953 om betingede domme og forsørgsdomme s. 55 f f gav udtryk for, at personundersøgelse burde foretages i langt videre omfang end hidtil sket, og at rigsadvokaten i overensstemmelse hermed i 1955 og 1958 har indskærpet anklagemyndigheden, at der altid bør foretages personundersøgelser i sager, hvori der kan blive spørgsmål om anvendelse af betinget dom med tilsyn, hvilket som nævnt også var en forudsætning for den i 1960 som § 800 a indsatte bestemmelse i retsplejeloven. Medens der i 1953 blev foretaget 1247 undersøgelser, er der i 1961, 1962, 1963 og 1964 foretaget henholdsvis 2303, 2466, 2551 og 2298 undersøgelser.

Oprindelig blev næsten alle undersøgelser foretaget af honorarlønnede undersøgere. I 1953 var således i centralkontoret alene 1 fast medarbejder beskæftiget med personundersøgelser, og ved lokalafdelingerne var der som nævnt dengang overhovedet kun beskæftiget ialt 3 faste medarbejdere. I den ovennævnte betænkning udtalte straffelovskommissionen imidlertid side 58-59, at det var ønskeligt, om personundersøgelserne blev henlagt til heltidsansatte medarbejdere, og i den siden da forløbne tid er undersøgelserne i væsentlig videre omfang blevet henlagt til sådant personale, ligesom selskabet også på anden måde har søgt at højne personundersøgelsesstandard. I København forestås personundersøgelserne således nu af en særlig i 1959 oprettet afdeling, som udover de 6 faste medarbejdere har knyttet ca. 25 honorarlønnede medarbejdere, fortrinsvis socialrådgivere og jurister, til sig. Afdelingen havde i finansåret 1963/64 1190 undersøgelser, hvoraf 390 eller ca. 1/3 blev foretaget af de faste for-

sorgsmedarbejdere, medens resten, 800, udførtes af de honorarlønnede medarbejdere, jfr. bil. 8. Da afdelingslederen alene har administrative funktioner, herunder kontrolgennemgang af samtlige undersøgelser, havde hver af de øvrige da ansatte 5 faste forsorgsmedarbejdere gennemsnitlig udført 78 undersøgelser i det pågældende år. Endvidere havde de hver varetaget ca. 40 retsmøder vedrørende undersøgelser foretaget af honorarlønnede undersøgere og ført enkelte tilsyn.

I *Storkøbenhavn* sender politiet anmodningen om personundersøgelse til selskabets centralkontor, hvor lederen af afdelingen for personundersøgelser gennemlæser akterne og fordeler sagerne mellem undersøgerne. Undersøgerne afleverer undersøgelsen i koncept til afdelingslederen, som drøfter konklusionen med undersøgeren, om fornødent foranlediger supplerende oplysninger indhentet og eventuelt drøfter sagen med selskabets psykiatriske konsulent og lederen af tilsynsafdelingen. Undersøgelserne renskrives af centralkontorets skrivestue, således at 2 kontorfunktionærer er beskæftiget udelukkende med dette arbejde. Selskabet har i 1957 foretaget en undersøgelse af personundersøgelsesvarighed i København. Herefter hengår der gennemsnitlig 15 dage fra sagens modtagelse til den færdige undersøgelses afsendelse. Et meget stort antal sager må behandles som hastesager, først og fremmest arrestantsager og sager, hvor forundersøgelsesbegæring foreligger, allerede når selskabet modtager sagen. I hastesager gennemføres undersøgelsen på gennemsnitlig 9 dage. Selskabet har over for udvalget anført, at det, når henses til det betydelige arbejde, som er forbundet med indsamling af de nødvendige oplysninger til en personundersøgelse, efter selskabets opfattelse ikke kan forsvares at forcere arbejdet yderligere. Når undersøgelsen er foretaget af en fast medarbejder, vil det i almindelighed være undersøgeren, der giver møde i retten under domsforhandlingen. De honorarlønnede undersøgere vil derimod ofte på grund af andet arbejde være forhindret i at møde i retten, og i sådanne tilfælde møder en fast forsorgsmedarbejder i stedet for undersøgeren.

Uden for København udføres hovedparten af undersøgelserne stadig af honorarlønnede medarbejdere, idet de faste medarbejdere,

uanset de gennemførte udvidelser af personalet, kun har kunnet påtage sig et mindre antal undersøgelser. I finansåret 1963/64 blev der således uden for København foretaget ialt 1.435 undersøgelser, hvoraf 190 eller mellem 1/7 og 1/8 udførtes af det faste personale og resten, 1.245, af ca. 145 honorarlønnede medarbejdere. Det er i almindelighed vanskelige eller hastende undersøgelser, som udføres af de faste medarbejdere. Ved selskabets stiftelse indførtes uden for København den ekspeditionsgang, at politimesteren fremsendte anmodningen om personundersøgelser direkte til selskabets lokale retskredsrepræsentant, hvem det påhvilede - enten selv eller ved en frivillig medarbejder - at indhente de nødvendige personlige oplysninger og udfærdige den skriftlige undersøgelse, som han derefter stillede politimesteren, samtidig med at han fremsendte en kopi af undersøgelsen til selskabets lokalafdeling til underretning. Med de stigende krav til undersøgelsernes kvalitet har det imidlertid vist sig nødvendigt efterhånden at gennemføre en ændret ekspeditionsform, således at politimesteren fremsender akterne med anmodning om personundersøgelse til lokalafdelingen, som tager stilling til, om undersøgelsen skal udføres af afdelingens personale, af vedkommende retskredsrepræsentant eller af en anden undersøger. Hvis undersøgelsen udføres af retskredsrepræsentanten eller en anden honorarlønnet medarbejder, er det den almindelige regel, at medarbejderen indsender den færdige undersøgelse til lokalafdelingen til godkendelse. Lokalafdelingen påser, at sagen er grundigt oplyst, således at der eventuelt indhentes supplerende oplysninger, samt at undersøgelsens konklusion er praktisk acceptabel og i overensstemmelse med selskabets principielle synspunkter. Lokalafdelingen tilbagesender herefter undersøgelsen og akterne til vedkommende politimester. Da de honorarlønnede medarbejdere ofte vil være forhindret deri, er det i almindelighed en fast forsorgsmedarbejder, der giver møde i retten.

Både i og uden for København gælder det, at personundersøgeren ofte i forbindelse med undersøgelsens foretagelse påbegynder et forløbigt forsorgsarbejde for klienten.

De honorarlønnede undersøgere rekrutteres overvejende blandt personer, der i kraft af deres uddannelse - social, juridisk eller

pædagogisk — eller deres arbejde har særlige forudsætninger for at udføre undersøgelserne, men sådan uddannelse eller arbejde er dog ikke nogen betingelse for antagelse som personundersøger, såfremt den pågældende iøvrigt skønnes egnet. Af bilag 2 fremgår den nærmere fordeling af undersøgerne efter uddannelse og erhverv. Med henblik på at sikre, at undersøgelserne har en så vidt muligt ensartet standard, har selskabet - udover gennemførelsen af den ovennævnte ekspeditionsgang, hvorefter alle erklæringer vedrørende personundersøgelser inden afgivelsen passerer hovedkontoret eller vedkommende lokalafdeling - udarbejdet den tidligere nævnte udførlige vejledning til brug for undersøgerne.

De honorarlønnede undersøgere modtager pr. undersøgelse et honorar, der i 1953 udgjorde 15 kr. + sædvanligt tillæg, dengang 80 %, eller ialt 27 kr. I 1957 blev honoraret forhøjet til 35 kr. + sædvanlige tillæg. Grundbeløbet er senere forhøjet med 34 %, hvortil kommer dyrtidstillæg, f. t. 156,8 %, således at det samlede honorar pr. 1. april 1965 nu udgør 120 kr. 45 øre. Herudover får undersøgeren godtgjort udgifter til porto, telefon og transport.

B. Tilsyn

1. *Tilsynsvilkårets indhold og rækkevidde*
Medens der efter den tidligere gældende ordning kunne rejses tvivl om den nærmere rækkevidde af et vilkår i en betinget dom om tilsyn, særlig om tilsynsmyndighedens beføjelse, fremgår det efter straffelovsændringen af 31. maj 1961 nu af straffelovens § 57, sammenholdt med § 59, stk. 1, at tilsynet i sig selv kun indebærer, at den dømte undergives et kontrolmæssigt tilsyn med den deraf følgende forpligtelse til at holde sig i kontakt med tilsynsmyndigheden efter dennes nærmere bestemmelse. Herudover vil tilsynet praktisk set betyde et tilbud om støtte med hensyn til løsning af sociale og personlige problemer. For så vidt angår prøveløsladelse følger en videregående kompetence for tilsynet af den omstændighed, at der efter straffelovens § 39, stk. 2, i almindelighed til løsladelsen skal knyttes det vilkår, at den løsladte fører et ordentligt liv.

2. Hvornår skal tilsyn institueres

a. *Betinget dom.* Der er ikke i loven angivet retningslinier for, hvornår tilsyn bør anvendes. Afgørelsen af dette spørgsmål må ske på grundlag af den personundersøgelse, der efter retsplejelovens § 800 a som nævnt i almindelighed skal foretages i sager, hvor der er spørgsmål om anvendelse af betinget dom, og som forudsættes foretaget i enhver sag, hvor der er mulighed for anvendelse af betinget dom med tilsyn. Hvis den pågældende ikke har aktuelle sociale eller personlige problemer, og der heller ikke er særlig grund til at antage, at sådanne vil opstå i prøvetiden, bør tilsyn ikke institueres.

Da tilsynsvilkåret i sig selv kun har den angivne snævre betydning, bør personundersøgeren og retsmyndighederne — hvilket også fremhæves i forarbejderne til straffelovsændringen - være opmærksomme på, om det nødvendige resocialiseringsarbejde kan tænkes gennemført på frivilligt grundlag i henhold til et rent tilsynsvilkår, eller må forudsætte fastsættelse af yderligere vilkår, hvis tilsidesættelse medfører virkning efter straffelovens § 60. Hvis den, der alene har et rent tilsynsvilkår, vel holder sig i kontakt med tilsynsmyndigheden efter dennes forskrifter, men alligevel fører et uordentligt liv, står tilsynsmyndigheden imidlertid ikke magtesløs, idet der efter § 59, stk. 2, når som helst ved retskendelse kan foretages en skærpelse af vilkårene.

Er vilkår om tilsyn ikke fastsat ved dommen, kan der ikke senere træffes bestemmelse om, at den pågældende skal undergives tilsyn, se § 59, stk. 2, og § 60. Er et oprindeligt fastsat tilsynsvilkår ophævet efter § 59, stk. 2, kan det ikke senere genindføres. Der er ikke i loven fastsat nogen minimumstid for tilsynets varighed.

b. *Prøveløsladelse.* Efter straffelovens § 39, stk. 1 og 2, skal det i almindelighed fastsættes som vilkår for løsladelsen, at den pågældende undergives tilsyn i hele prøvetiden eller en del af denne. Prøvetiden fastsættes til mindst 1, højst 3 år. Hvis den resterende straffetid overstiger 3 år, kan der dog fastsættes en prøvetid på 5 år. Der er ikke foreskrevet en mindstetid for tilsynets varighed. Et ophævet tilsyn vil formentlig kunne genindføres, hvis der i forbindelse med ophævelsen er taget forbehold herom, eller hvis den prøveløsladte ikke fører et ordentligt liv.

c. *Prøv eud skrivning* i henhold til straffelovens § 70. Retten står her frit med hensyn til fastsættelse af tilsynsvilkår, tilsynets varighed og ophævelse.

3. Tilsynsarbejdets organisation

a. *Dansk Forsorgsselskab.* Tilsynsvirksomheden inden for kriminalforsorgen er nu - bortset fra børn og unge, der er undergivet børne- og ungdomsforsorg — næsten undtagelsesfrit henlagt til Dansk Forsorgsselskab. Dette gælder også tilsyn med personer, der løslades fra statsfængslerne og andre under fængselsvæsenet hørende anstalter, bortset fra de særlige forvaringsanstalter, hvorom henvises til det neden for under b anførte.

I *København* gennemfører selskabet som almindelig regel, at alle nye klienter tilsiges til en første samtale med forsorgsmedarbejderen, hvorunder man gennemgår klientens forpligtelser i henhold til de fastsatte vilkår og redegør for, hvorledes tilsynet vil blive tilrettelagt. Man iværksætter straks de nødvendige forsorgsmæssige foranstaltninger - fremskaffelse af logi, arbejde, beklædning og underhold m. v. — og forsøger på grundlag af de foreliggende personlige oplysninger at tilrettelægge en behandlingsplan. Såfremt sagen skønnes egnet dertil, beskikkes derefter en honorarlønnet tilsynsførende, som overtager det videre rutinemæssige forsorgsarbejde med klienten. I de mere komplicerede tilfælde tager den faste medarbejder i almindelighed tilsynet selv.

Uden for København følges tilsvarende fremgangsmåde, såfremt klienten bor i en sådan nærhed af afdelingskontoret, at det er rimeligt at tilsige ham til møde på dette. Ofte vil afstanden imidlertid være så stor, at man må undlade en sådan tilsigelse. I så fald beskikkes straks en honorarlønnet, lokal tilsynsførende, der gennemgår vilkårene m. v. med klienten, og efter samråd med afdelingskontoret iværksætter de nødvendige forsorgsforanstaltninger og søger at tilrettelægge behandlingsplanen.

Med hensyn til personer, der underkastes tilsyn i forbindelse med *prøveløsladelse* og løsladelse efter benådning fra statsfængsel, særfængsel, ungdomsfængsel, arbejdshus og sikkerhedsforvaring, er der som tidligere anført ved hver af de nævnte anstalter oprettet

en afdeling af forsorgsselskabet ledet af anstaltens inspektør. Afdelingen træffer bestemmelse om, hvorledes tilsynet vil være at føre i hvert enkelt tilfælde. Den kan således lade en af anstaltens forsorgsmedarbejdere eller andre funktionærer føre tilsynet personligt, eller den kan beskikke en honorarlønnet tilsynsførende til at føre tilsynet under overtilsyn af afdelingen ved anstalten. Disse tilsynsformer anvendes, når der under afsoningen er opnået en nær personlig kontakt med fangen, eller man af andre grunde ønsker nøje at kunne følge tilsynet fra anstalten. Når ingen af disse begrundelser er til stede, er det reglen, at afdelingen ved anstalten delegerer tilsynet til den af selskabets lokale afdelinger, inden for hvis område den løsladte tager ophold, men således at lokalafdelingen regelmæssigt holder afdelingen ved anstalten underrettet om tilsynsforløbet og forelægger vigtigere forsorgsspørgsmål for denne afdeling. Selskabets afdeling ved *arbejdshuset* delegerer dog i almindelighed ikke tilsynet til andre afdelinger af selskabet, heller ikke når den prøveløsladte tager ophold i København. Derimod sker det, at afdelingen ved arbejdshuset selv direkte beskikker de til centralkontoret knyttede honorarlønnede medarbejdere som tilsynsførende. Med hensyn til *ungdomsfængslerne*, hvor der som tidligere nævnt først blev oprettet særlige afdelinger af selskabet i januar 1964, havde de seneste års stigende anvendelse af ungdomsfængsel og den deraf følgende udbygning af anstaltsystemet medført, at selskabet i 1957 efter aftale med fængselsdirektoratet indledte et samarbejde med ungdomsfængslerne, således at disse, der hidtil selv havde ført alle tilsynene, kunne overdrage tilsyn til selskabets centralkontor eller lokalafdelinger, når dette skønnedes hensigtsmæssigt. Selskabet førte disse tilsyn i nøje kontakt med anstaltens ledelse. I 1959 blev der ved centralkontoret oprettet en særlig afdeling for tilsyn med ungdomsfængselsfanger, hvori nu er beskæftiget 4 faste medarbejdere. På grund af tilsynenes vanskelige karakter er tilsynene hidtil alle ført direkte fra afdelingen uden bistand af honorarlønnede tilsynsførende. Samtidig med oprettelsen af særlige afdelinger af selskabet ved ungdomsfængslerne blev det i overensstemmelse hermed foreskrevet, at centralkontoret og lokalafdelingerne kun

må beskikke honorarlønnede tilsynsførende til at føre de fra ungdomsfængslerne delegerede tilsyn efter aftale med afdelingen ved ungdomsfængselet. I København har den særlige afdeling for tilsyn med de prøveløsladte efter svensk mønster forsøgsvis gennemført en ordning med et enkelt statsfængsel - Kragsskovhede - hvorefter en af afdelingens medarbejdere een gang månedlig aflægger besøg i anstalten til oprettelse af kontakt med de indsatte, for hvem tilsynet ved løsladelsen vil blive overdraget centralkontoret, og til forberedelse og tilrettelæggelse af efterforsogs- og tilsynsarbejdet med de pågældende. Gennem de nævnte ordninger for de prøveløsladte m. v. søger man at bevare kontinuiteten mellem behandlingen i anstalten og den efterfølgende behandling på fri fod.

Pr. 1/4 1964 havde centralkontoret og lokalafdelingerne — heri ikke medregnet afdelingerne ved fængslerne m. v. - ialt 4360 løbende tilsyn, jfr. bilag 8. Af disse førtes ca. 1000 direkte af faste forsorgsmedarbejdere, nemlig ca. 600 ved centralkontoret og ca. 400 ved lokalafdelingerne. Af de 4360 tilsyn vedrørte 917 prøveløsladte fra statsfængslerne m. v. Herudover førte de særlige anstaltsafdelinger af selskabet tilsyn med 299 prøveløsladte.

Til nærmere *vejledning* for de honorarlønnede tilsynsførende har selskabet udarbejdet »Retningslinier for selskabets tilsynsførende« af 15. november 1958, jfr. bil. 3. Det fremgår heraf blandt andet, at den tilsynsførende skal have personlig kontakt med klienten mindst en gang månedlig, i tilsynsperiodens første 3 måneder dog en gang ugentlig, og at tilsynet ikke udelukkende bør bestå i klientens fremmøde hos den tilsynsførende. Medmindre andet er aftalt, skal der indsendes rapport til vedkommende forsorgsmedarbejder hver 3. måned, i de første 3 måneder dog en gang månedlig. Der er i det hele et nært samarbejde med forsorgsmedarbejderen, som er den tilsynsførende behjælpelig med løsningen af klientens mere komplicerede sociale problemer. Alle spørgsmål om kontant hjælp eller andre hjælpeforanstaltninger, som belaster selskabets hjælpekontor, afgøres af selskabets faste medarbejdere efter indstilling fra den tilsynsførende. Afdelingslederne kan disponere inden for

et beløb af 300 kr. Drejer det sig om større beløb, afgøres spørgsmålet af den lokale afdelings bestyrelse - for centralkontorets vedkommende af kontorchefen - og ved ydelse af økonomisk hjælp over 1.000 kr. forelægges sagen for selskabets bestyrelse. Alle mere indgribende foranstaltninger såsom institutionsanbringelser, efterlysninger, indstillinger om vilkårsindskærpelse, vilkårsændring, fuldbyrdelse og genindsættelse, afgøres af de faste forsorgsmedarbejdere eller selskabets ledelse. Også alle erklæringer om tilsynsforløbet til brug ved nye kriminelle sager udarbejdes af de faste forsorgsmedarbejdere på grundlag af den tilsynsførendes tilsynsrapporter. Løvrigt må de faste medarbejdere gribe direkte ind i tilsynsarbejdet, når den tilsynsførende har forfald på grund af andet arbejde, ferie eller sygdom.

De honorarlønnede tilsynsførende rekrutteres overvejende blandt personer, som i kraft af deres uddannelse eller erhverv har tilknytning til socialt eller pædagogisk arbejde og dermed forudsætninger for at kunne gøre fyldest i selskabets tilsynsarbejde efter fornøden instruktion om de særlige problemer, som er forbundet med dette specielle arbejde. De tilsynsførendes nærmere fordeling efter erhverv fremgår af opstillingen bil. 1. Da næsten alle honorarlønnede tilsynsførende har anden lønnet heldagsbeskæftigelse, og da den intime, personlige kontakt mellem tilsynsførende og klient, som er den bærende ide i anvendelsen af honorarlønnede tilsynsførende, forudsætter, at den tilsynsførende virkelig har tid til at tage sig af den enkelte klient, stræber selskabet efter at have så stor en stab af tilsynsførende til disposition, at hver enkelt tilsynsførende kun har ganske få tilsyn. Pr. 15. juli 1961 havde selskabet, jfr. bil. 4, ialt 858 private tilsynsførende, hvoraf 74 havde mere end 10 samtidigt løbende tilsyn, hvilket selskabet i almindelighed anser for maximum for, hvad der bør henlægges til en honorarlønnet medarbejder, som har anden hovedbeskæftigelse. Af de 74 tilsynsførende, som havde mere end 10 tilsyn, var en del dog personer, som ikke havde anden beskæftigelse, og en del personer, som beskikkes som tilsynsførende for klienter, med hvem de har forbindelse i kraft af deres ansættelse i andre sociale institutioner, f. eks. alkoholklinikker. Da tilgangen af tilsynsførende imid-

lertid ikke er tilstrækkelig til at dække behovet, har man været nødsaget til at tildele de bedst kvalificerede tilsynsførende et antal tilsyn, som er betydeligt større, end selskabet finder ønskeligt og forsvarligt. Nogle tilsynsførende — navnlig blandt de ikke-faguddannede - modtager ikke tilsyn i almindelighed, men har kun et enkelt eller nogle ganske få tilsyn og udpeges særlig til at føre tilsyn med netop denne eller disse klienter.

De honorarlønnede tilsynsførende oppebærer et månedligt honorar pr. tilsyn på 5,50 kr. + sædvanlige tillæg, for tiden 34 % som forhøjelse af grundbeløbet og et dyrtidstillæg på f. t. 156,8%, eller ialt pr. 1. april 1965 18 kr. 95 øre. Det er for udvalget oplyst, at selskabet har vanskeligt ved at opnå forbindelse med en række befolkningsgrupper, som må antages at være særligt egnede som tilsynsførende, såsom lærere og socialrådgivere, og at en væsentlig årsag til disse vanskeligheder er at finde i det beskedne honorar, som man er i stand til at byde dem. Hvis det var muligt at gennemføre en forhøjelse af tilsynshonoraret, ville man efter selskabets skøn kunne opnå en tiltrængt øgning af tilgangen af nye kvalificerede tilsynsførende, ligesom man med bedre ret kunne stille større krav til de tilsynsførendes arbejdsindsats over for hvert enkelt tilsyn.

b. *De særlige forvaringsanstalter.* Medens iøvrigt næsten al tilsynsvirksomhed efterhånden er henlagt under forsorgsselskabet, gælder der fortsat en særlig ordning for forvaringsanstalterne, idet efterforsorgen for de forvarede udøves direkte af det til disse anstalter knyttede forsorgspersonale, der ikke hører under selskabet. Denne ordning er som tidligere berørt oprindelig begrundet i den opfattelse, at det er af væsentlig betydning for behandlingsresultaterne, at der er størst mulig kontinuitet mellem den stationære behandling i anstalten og den ambulante behandling i den efterfølgende tilsynsperiode. Anstalterne benytter ikke tillige lokale tilsynsførende. I akutte tilfælde yder selskabets afdelingskontorer jævnlige bistand til løsning af enkeltstående forsorgsproblemer, enten ved prøveudskrevnes egne henvendelser til selskabet eller ved anstaltens anmodning om assistance.

C. Institutioner

Selskabet benytter sig i vidt omfang af institutionsanbringelse af klienterne, dels på de af selskabet selv drevne institutioner dels på andre institutioner.

1. De af Dansk Forsorgsselskab drevne institutioner

Dansk Forsorgsselskab driver nu 5 institutioner, nemlig optagelseshjemmet Engelsborg i Lyngby for unge piger, optagelseshjemmene Lyng og Assersbølgård i Jylland, begge beregnet for voksne mænd, samt ungdomspensionerne Ringgården og Brøndbyhus i København.

Optagelseshjemmet *Engelsborg*, Bagsværdvej 39, Kgs. Lyngby, har hidtil været drevet som anerkendt optagelses- og iagttagelseshjem med plads til 18 piger i alderen 14-21 år. I 1959 påbegyndte man en modernisering af hjemmet omfattende opførelse af en 2-etages elevfløj og en 1-etages fløj, som forbinder elevfløjen med hovedbygningen. Hjemmet er taget i brug efter endt ombygning den 1. juni 1961 og har nu plads til 24 unge piger i alderen 15-25 år, som alle kan anbringes i eneværelser. Børne- og ungdomsforsorgen kan efter aftale stadig belægge et antal pladser, for tiden 15, medens forsorgsselskabet disponerer over 9 pladser, men i det omfang det viser sig påkrævet, vil forsorgsselskabet efterhånden lægge beslag på flere, eventuelt alle, pladser. I forbindelse med ombygningen er der tilvejebragt egnede undervisningslokaler og skolekøkken, således at eleverne kan oplæres i rengøring, vask, syning, madlavning og maskinskrivning. Med hensyn til de af forsorgsselskabet anbragte elever er det dog tanken, at de overvejende skal beskæftiges ved normalt arbejde uden for institutionen, eventuelt efter en kortvarig observationstid med beskæftigelse på institutionen, ligesom på selskabets 2 ungdomspensioner for unge mænd, og at opholdet skal have en gennemsnitlig varighed af 6-8 måneder. Foruden stillingen som forstander er der til hjemmet knyttet en stilling som overlærer, 2 faglærer- og 3 assistentstillinger.

Optagelseshjemmet *Lyng* pr. Stakroge. Hjemmet, der har et jordtilliggende på ca. 400 tdr. land, har plads til 40 optagne. Det er beregnet til optagelse af personer over 35

år, fortrinsvis prøveløsladte og endeligt løsladte, men der optages også enkelte betinget dømte. Det årlige belæg er ca. 60 prøveløsladte, ca. 120 endeligt løsladte og ca. 15 betinget dømte. De optagne beskæftiges ved landbrugs- og skovarbejde og modtager herfor en dusør på 6-8 kr. daglig, hvoraf halvdelen skal opspares til afrejsen. Der er overvejende tale om kortvarige ophold på op til 3 måneder. Til hjemmet er knyttet en forstander, hvis hustru forestår husholdningen, en avlsforvalter og en fodermester samt kontor- og køkkenmedhjælp. Man forbereder for tiden i forsorgsselskabet en omfattende modernisering af hjemmet, navnlig for at kunne forbedre belægningsstuerne. Under udvalgets besigtigelse af hjemmet var det iøjnefaldende, at den planlagte modernisering er i høj grad påkrævet.

Optagelseshjemmet *Assersbølgård* pr. Brørup. Hjemmet, der har et jordtilliggende på ca. 300 tdr. land, har plads til 30 optagne. Det er beregnet til optagelse af personer indtil 35 år. Det årlige belæg er ca. 75 prøveløsladte, ca. 75 endeligt løsladte og ca. 50 betinget dømte. Der har i de sidste år været et meget beskedent gennemsnitsbelæg i sommerhalvåret, hvor man af hensyn til hjemmets landbrug har brug for megen arbejdskraft, medens man i vinterhalvåret har haft et større belæg uden tilfredsstillende beskæftigelsesmuligheder. Til afhjælpning af de dårligere beskæftigelsesmuligheder i vinterhalvåret er der blevet oprettet et kokosmåtteværeri på hjemmet. De optagne modtager dusører ligesom på optagelseshjemmet Lyng, og også på Assersbølgård er der overvejende tale om kortvarige ophold på op til 3 måneder. Til hjemmet er knyttet en forstander, hvis hustru forestår husholdningen, en avlsforvalter, en underforvalter og en fodermester samt kontor- og køkkenmedhjælp.

Ungdomspensionen *Ringgården*, Vesterbrogade 136, København, blev overtaget af forsorgsselskabet i 1955. Pensionen har siden januar 1959 været ledet af en heltidsbeskæftiget socialrådgiver, hvis hustru har forestået husholdningen. Pensionen, som er beliggende i en almindelig beboelsesejendom, har plads til 6 pensionærer, fordelt på 3 dobbeltværelser. Pensionærerne er beskæftiget ved normalt arbejde ude i byen og betaler for tiden 75 kr. ugentlig for kost og logi.

Hjemmet anvendes fortrinsvis til betinget dømte, men modtager også enkelte prøveløsladte fra ungdomsfængslerne.

Ungdomspensionen *Brøndbyhus*, Gl. Køgevej 793 pr. Brøndby Strand, er indrettet i en tidligere hotelbygning, som selskabet købte i 1956 - efter at have solgt optagelseshjemmet Stengården — og derefter lod grundigt ombygge, hvorefter pensionen blev taget i brug i 1957. Brøndbyhus er beregnet til modtagelse af unge under tilsyn, som er kommet ud i en sådan situation, at det ikke er muligt at gennemføre en bestemt arbejdsplan med dem, medmindre de kommer ud af deres tidligere miljø og for kortere eller længere tid anbringes et sted, hvor de kan falde til ro. Samtidig får selskabet lejlighed til at udfinde, hvori de pågældendes problemer består, hvorledes de eventuelt kan løses, og hvilken arbejdsmæssig placering der bør søges gennemført for dem. Pensionen har plads til 26 unge mænd i alderen 18-25 år, fordelt på 20 eneværelser og 3 dobbeltværelser. Foruden forstanderen, hvis hustru forestår hjemmets husholdning, består personalet af en viceforstander, en socialrådgiver og fornøden hushjælp. Pensionærerne er beskæftiget ved normalt arbejde ude i byen og betaler for tiden 100 kr. ugentlig for kost og logi. Der findes ikke værksteder eller beskæftigelsesmuligheder på institutionen, udover at en enkelt pensionær kan beskæftiges med vedligeholdelse af bygninger og have. Hjemmet anvendes fortrinsvis til betinget dømte, men modtager også enkelte prøveløsladte fra ungdomsfængslerne.

2. Andre institutioner

Forsorgsselskabet har et nært samarbejde med foreningen »Unge Kvinders Vel«s optagelseshjem i Kroghsgade 1, København.

Endvidere har man siden 1957 haft mulighed for anbringelse af plejepatienter på det private plejehjem »Kana« i Jørlunde ved Slangerup, som kan modtage indtil 15 patienter, både mandlige og kvindelige. Hjemmet har et jordtilliggende på 7 tdr. land, der giver nogen beskæftigelsesmulighed for mandlige patienter, medens kvinderne kan hjælpe med i husholdningen.

Forsorgsselskabet benytter endvidere forskellige af kommunale og kristelige institu-

tioner m. v. drevne herberger, arbejdshjem og lignende.

3. Statistiske oplysninger om omfanget af institutionsanbringelser

For nærmere at belyse, i hvilket omfang institutionsanbringelse af selskabets klientel finder anvendelse, har selskabet i løbet af april 1961 gennemført en undersøgelse af en gruppe af selskabets tilsynsklientel. Redegørelse for undersøgelsen og det dertil hørende talmateriale er optaget som bilag 5 til betænkningen.

Undersøgelsen omfatter ialt 844 personer (719 mænd og 125 kvinder), nemlig samtlige betinget dømte, tiltalefritagne, prøveløsladte in. fl., som er sat under tilsyn af forsorgsselskabet i løbet af januar og juli kvartal 1960 (tilsyn vedrørende ungdomsfængselsfanger og prøveudskrevne fra de særlige forvaringsanstalter er ikke medtaget i undersøgelsen). Ved en gennemgang af tilsynsjournalerne har man registreret samtlige institutionsanbringelser i tilsynsperiodens løb. Undersøgelsesmateriale svarer til ca. 20 % af den samlede tilsynsmasse. Det tidsrum, der dækkes af undersøgelsen, udgør maksimalt 16 måneder (januar 1960-april 1961) og minimalt 6 måneder (oktober 1960-marts 1961), svarende til et gennemsnit på ca. 11 måneder. En mindre del af materialet har dog en kortere observationsperiode end 6 måneder, nemlig de enkelte klienter, som er udgået af tilsyn som følge af ny kriminalitet eller vilkårsovertrædelse iøvrigt. 17 % af mændene og 32 % af kvinderne har været anbragt på en eller anden institution.

Anbringelser på *optagelseshjem* er gennemgående meget kortvarige. For mændenes vedkommende har ingen været anbragt over 3 måneder, og ca. 64 % har kun opholdt sig mindre end 1 måned på institutionen. Kvinderne opholder sig gennemgående endnu kortere på optagelseshjem. Anbringelserne fordeles sig nogenlunde jævnt over hele året. Årsagen til anbringelserne er lige så hyppigt bolig-mæssige som arbejdsmæssige vanskeligheder.

Aldersmæssigt ligger de fleste anbringelser for mændenes vedkommende i alderen 30-49, for kvinderne udelukkende alderen op til 30 år.

Anbringelse på *herberger* er ligeledes me-

get kortvarig, kua undtagelsesvis længere end 3 måneder. Af mændene har 68 % været anbragt mindre end 1 måned. Anbringelserne fordeles sig jævnt over hele året og er næsten udelukkende begrundet i boligmæssige vanskeligheder.

Anbringelse på *ungdomspension* er gennemgående af mere varig karakter. Ca. 45 % af mændene har dog opholdt sig på institutionen mindre end 1 måned, medens 52 % har været anbragt op til 6 måneder, og et par enkelte over 6 måneder. Anbringelserne fordeles sig nogenlunde jævnt over hele året og er til dels begrundet i boligmæssige vanskeligheder, men også arbejdsmæssige vanskeligheder og ønsket om miljøskifte eller en mere intensiv pædagogisk behandling spiller en fremtrædende rolle. Der har ikke i den af undersøgelsen omfattede periode været mulighed for anbringelse af kvinder på ungdomspension. Samtlige anbragte mænd er under 30 år.

Anbringelse på *plejehjem* er også af lidt varigere art, men omkring halvdelen af mændene og kvinderne har dog kun været anbragt i mindre end 1 måned. Anbringelserne fordeles sig nogenlunde jævnt over hele året. Anbringelserne er hyppigst begrundet i boligmæssige vanskeligheder, men arbejdsmæssige problemer og lægelige indikationer har også en betydelig vægt.

Anbringelse på hospitaler for sindslidende, psykiatriske afdelinger og almindelige hospitaler er gennemgående kortvarige, 65 % af alle indlagte er udskrevet inden 1 måned.

Iøvrigt har anbringelse fundet sted på statens arbejdstekniske ungdomsskoler (13 mænd), alkoholhjem (4 mænd) og forsorghjem (2 mænd) samt mødre- og svangrehjem (2 kvinder).

D. Alkoholistbehandling og psykiatrisk behandling

Psykiatrisk bistand i tilsynsarbejdet er påkrævet dels med hensyn til klienter, som har vilkår om psykiatrisk behandling eller alkoholistbehandling, dels med hensyn til klienter, for hvem der i løbet af tilsynsperioden opstår lægelige problemer, eventuelt spørgsmål om hospitalsindlæggelse. Efter at man omkring 1950 begyndte at anvende antabus

som hjælpemiddel i alkoholistbehandlingen, har der været en kraftig stigning i tilgangen af klienter med vilkår om alkoholistbehandling, og også vilkår om psykiatrisk behandling anvendes i stigende omfang. I 1959 har selskabet således i hele landet haft en tilgang på 337 tilsyn (i 1953: 229 tilsyn) med vilkår om alkoholistbehandling. Tilgangen af tilsyn med vilkår om psykiatrisk behandling har i 1959 været 91 (i 1953: 27) i hele landet.

1. København.

Det har hele tiden været selskabets opfattelse, at den særlige alkoholistbehandling og psykiatriske behandling burde varetages af de almindelige alkoholistambulatorier og psykiatriske poliklinikker. Selskabet har forsøgt samarbejde med disse ambulatorier og klinikker, men det har vist sig, at de i almindelighed ikke er indstillet på at gennemføre den aktive indgriben, som er nødvendig over for selskabets klienter, når behandlingen ikke overholdes som foreskrevet. Selskabet har derfor for Københavns vedkommende fundet det påkrævet at etablere alkoholistbehandling og psykiatrisk behandling inden for selskabets rammer gennem oprettelse af en psykiatrisk konsultation.

Siden 1948 har der herefter til selskabets centralkontor været knyttet en psykiatrisk konsulent, som i 1953 havde en ugentlig konsultation på 3-4 timer.

Under indtryk af den stigende arbejdsbyrde har selskabet fra 1. februar 1960 gennemført en udvidelse af den lægelige assistance i København, således at der nu er knyttet 3 speciallæger i psykiatri til centralkontorets psykiatriske konsultation. Arbejdet er tilrettelagt således:

3 dage om ugen har centralkontoret konsultation fra kl. 15-20 for alkoholister. Hver af disse dage er en speciallæge i psykiatri til rådighed i 5 timer med bistand af en assisterende læge i 4 timer.

Tirsdag og torsdag kl. 15-16 holdes en times konference mellem en speciallæge i psykiatri og de forsorgsmedarbejdere, som ønsker at forelægge sager for denne.

Tirsdag og torsdag kl. 16-18 har man endelig konsultation for klienter med vilkår om psykiatrisk behandling, som har behov for længere samtaler med en psykiater, gennemsnitlig en halv time pr. patient.

Samtidig med udvidelsen af lægeordningen i 1960 reorganiserede man tilsynsarbejdet med alkoholisterne, således at 4 forsorgsmedarbejdere udelukkende varetager alkoholtilsyn, med bistand af honorarlønnede tilsynsførende. Forsorgsmedarbejderne er med fornøden kontorhøjelp skiftevis til stede i de ugentlige alkoholistkonsultationer. Der var pr. 1. september 1964 ca. 350 alkoholister i løbende behandling ved centralkontoret, hvoraf de 4 forsorgsmedarbejdere personlig førte tilsyn med ialt 115.

Foruden at yde bistand med hensyn til tilsynsklientellet har psykiaterne forbindelse med afdelingen for personundersøgelser, idet de i sager, hvor fremskaffelse af lægelige oplysninger om tidligere indlæggelser på psykiatrisk afdeling eller andet hospital skønnes påkrævet, efter anmodning fra undersøgeren fremskaffer sådanne oplysninger - journaler, erklæringer etc. - og formulerer, eller godkender formuleringen af, de uddrag, der kan anføres i personundersøgelsen. Ligeledes rådspørges psykiaterne i sager, hvor undersøgeren mener at måtte anbefale, at sigtede underkastes mentalobservation.

Selskabet samarbejder med alkoholistambulatoriet ved justitsministeriets psykiatriske undersøgelsesklinikk, men dette samarbejde indskrænker sig i alt væsentligt til de tilfælde, hvor der inden sagens afgørelse er foretaget mentalundersøgelse ved klinikens foranstaltning. I de senere år har der dog været mulighed for - uanset om klinikken har foretaget mentalundersøgelse i sagen - i et vist omfang at beskikke en socialrådgiver ved klinikken som tilsynsførende for fanger, der løslades fra ungdomsfængsel, arbejds- og sær-fængsel. Herved har klienterne kunnet opnå også psykiatrisk bistand i ambulatoriet.

2. Uden for København.

Uden for København disponerer selskabet ikke over fast lægelig medhjælp.

Den psykiatriske behandling af de fra statshospitalerne prøveudskevnede forvaringspatienter kan i et vist omfang varetages fra hospitalernes ambulatorier, men disses geografiske aktionsradius er begrænset. Den del af selskabets klientel, som uden forudgående hospitalsophold får vilkår om ambulat psykiatrisk behandling, har statshospitalernes ambulatorier ingen pligt til at tage i be-

handling. Tilsynsmyndigheden har imidlertid som regel mulighed for at aftale med ambulatoriernes psykiatere, at de tager disse klienter i behandling som privatpatienter mod sædvanligt specialisthonorar.

Med hensyn til alkoholistbehandlingen er man henvist til et samarbejde med de få eksisterende alkoholklinikker (i Århus, Ålborg, Esbjerg og enkelte andre byer) eller med embeds- og sygekasselæger. Hvor man ikke har mulighed for at etablere et samarbejde med en alkoholklinik, må selskabets medarbejdere varetage såvel antabuskontrollen som det forsorgsmæssige arbejde, idet embeds- og sygekasselægernes bistand som regel indskrænker sig til det rent lægelige element i behandlingen (helbreds kontrol, fastlæggelse af antabusdosering, ordination af andre medikamenter m. v.). Enkelte steder er det muligt at henlægge antabuskontrollen til lokalafdelingernes faste forsorgspersonale (f. eks. i Odense og på Bornholm), men i almindelighed må de honorarlønnede tilsynsførende varetage den meget krævende opgave at kontrollere den regelmæssige antabusindtagelse sideløbende med den forsorgsmæssige støttevirksomhed.

E. Forsorgen for arresthusklientellet

I 1952 iværksatte selskabet et mere systematisk forsorgsarbejde ved arresthusene, baseret på et samarbejde med arrestforvarerne, som frivilligt og uden honorar påtog sig at varetage de indsattes forsorgsmæssige problemer. I takt med udbygningen af selskabets lokalafdelinger har man i stigende omfang kunnet aflaste arrestforvarerne for disse opgaver, i det omfang arrestforvarerne ikke selv har ment sig i stand til at kunne overkomme arbejdet.

På nuværende tidspunkt varetager selskabets heltidsansatte forsorgsmedarbejdere alt forsorgsarbejde ved landets største arresthuse, blandt andet i Århus, Ålborg og Odense, medens praktisk taget alle andre arresthuse modtager besøg hver eller hveranden uge af en forsorgsmedarbejder, som dels yder arrestforvareren råd og vejledning dels yder praktisk bistand.

For så vidt angår Københavns fængsler varetages forsorgsarbejde t af de der ansatte

forsorgsmedarbejdere; gennem den ved anstalten etablerede afdeling af forsorgsselskabet stilles midler til rådighed for den økonomiske hjælpevirksomhed.

Arresthusarbejdet tilsigter i første række at afbøde de uheldige sociale følger, som rammer varetægtsfangerne og de korttidsstraffede, således at de ved løsladelse ikke støder på væsentlige hindringer for at genoptage den tilværelse, de førte ved frihedsberøvelsens påbegyndelse. Det drejer sig hovedsageligt om at bevare fangernes medlemskab af fagforening og sygekasse, opnå henstand med økonomiske forpligtelser, sikre boligens bevarelse, eventuelt fremskaffe bolig og arbejde og yde familien forsorgsmæssig rådgivning i forsørgerens fravær. For den del af arresthusklientellet, som forventes overført til statsfængsel til afsoning af længere straf, vil forsorgsarbejdet på »arresthusstadiet« normalt alene sigte mod at yde den nødvendigste sociale førstehjælp, således at alle problemer, som ikke kræver øjeblikkelig løsning, udskydes til behandling ved statsfængslets forsorgskontor. Over det ved arresthuset udførte forsorgsarbejde føres en journal, som tilstilles statsfængslets forsorgskontor samtidig med fangens overførsel fra arresthuset.

F. Forsorgen for andre lovovertrædere, som ikke er undergivet tilsyn

Selskabet har hvert år forbindelse med et stort antal personer, som har været i konflikt med straffeloven, men som ikke er underkastet tilsyn. Det drejer sig hovedsageligt om lovovertrædere, som umiddelbart efter endt afsoning frivilligt søger selskabets bistand med hensyn til logi, arbejde, økonomisk hjælp m. v. En del tidligere afsonere henvender sig direkte til selskabets optagelsehjem om optagelse, og andre overføres efter eget ønske direkte fra arresthus eller statsfængsel til disse optagelsehjem. Selskabet — og ikke mindst de honorarlønnede tilsynsførende — har dog også jævnligt kontakt med tidligere tilsynsklienter, som efter tilsynets udløb møder sociale vanskeligheder, som de ikke kan klare på egen hånd. Endvidere udøver selskabet en konsultativ virksomhed for alle kategorier af lovovertrædere med

hensyn til strafferetlige afgørelses juridiske og sociale virkninger.

Størstedelen af disse hjælpsøgende er primært interesseret i at få løst et konkret, socialt problem af akut karakter, som ofte kan løses ved at formidle kontakt mellem klienten og rette vedkommende hjælpeinstitution, men om fornødent er selskabet i stand til at iværksætte et mere omfattende, planmæssigt forsorgsarbejde, som kan være lige så intenst som det egentlige tilsynsarbejde og strække sig over længere tidsrum, men dette arbejde må naturligvis bygge på klienternes uforbeholdne samarbejdsvilje.

G. Samarbejdet med Københavns opdagelsespoliti

Siden 1953 har selskabet stillet en forsorgsmedarbejder til rådighed for Københavns opdagelsespoliti. Forsorgsmedarbejderen har kontor på Politigården, hvortil de forskellige grene af kriminalpolitiet kan henvise fortrinsvis yngre personer (18-25 år), som under den politimæssige efterforskning viser sig at have behov for forsorgsmæssig bistand, men som må forventes at blive fritaget for tiltale, eventuelt bødefældt. Denne arbejdsgren har overvejende præventivt sigte og skal opfattes som et tilbud til klienten om hjælp til løsning af sociale vanskeligheder, som er af en sådan art, at det er nærliggende at antage, at deres tilstedeværelse kan medvirke til, at den pågældende kommer ind på en kriminel løbebane. Der henvises for tiden ca. 200 personer årligt til selskabets forsorgsmedarbejder på Politigården.

Denne forsorgsvirksomhed er en parallel til det arbejde, som udføres af Københavns politis sociale hjælpetjeneste for ordenspolitikets klientel.

H. Arbejdsanvisning

Ved selskabets centralkontor i København findes en særlig afdeling for arbejdsanvisning, i hvilken er beskæftiget 2 medarbejdere. Arbejdsanvisningskontoret bistår klienter fra alle centralkontorets afdelinger med fremskaffelse af arbejde, koordinering af modtagne arbejdstilbud og erhvervsvejledning m. v.

Til arbejdsanvisningskontoret henvistes i 1963 564 klienter, hvoraf der blev skaffet arbejde til 416, medens 76 selv skaffede sig beskæftigelse, og de resterende 72 måtte slettes som arbejdssøgende, da de ikke senere reagerede på tilsigelser fra arbejdskontoret, eller fordi de anholdtes el. lign.

Herudover er der gennem de tilsynsførende eller gennem forsorgsmedarbejderne skaffet arbejde til et større antal klienter, idet henvisning til arbejdsanvisningskontoret oftest kun finder sted, når arbejde ikke på anden måde har kunnet fremskaffes.

I. *Beskæftigelsesforanstaltningen* *»Kontorassistance«*

Selskabet driver fortsat den af Fængselshjælpen i 1906 etablerede »Kontorassistance«, hvor lovovertrædere, som er oplært i handel, kontorarbejde og dermed beslægtet virksomhed, kan beskæftiges ved maskinskrivning, duplikering, adressering og lignende, indtil der kan skaffes dem arbejde andetsteds.

Gennem de senere år har der her været beskæftiget 30-40 personer årligt i ialt ca. 2.000 arbejdsdage. Der udbetales ca. 50.000 kr. årligt i arbejds løn og virksomheden giver et beskedent overskud.

»Kontorassistancen« fungerer som et fortrinligt supplement til selskabets almindelige arbejdsanvisningsvirksomhed. Virksomhedens drift er stærkt afhængig af den almindelige beskæftigelsesprocent for klientellet i dette fag, og selskabet skønner det ikke forsvarligt at søge kundekredsen udvidet nævneværdigt.

J. *Fritidsklubben for unge kvinder i* *København*

I arbejdet med unge kriminelle kvinder i København har det vist sig, at der er et stort behov for at skaffe egnede tilholdssteder på fridage og aftener, navnlig for så vidt angår unge halvprostituerede og kvinder, der har deres hjem i provinsen, idet disse er tilbøjelige til at vedblive at tilbringe fritiden på restauranter og andre forlystelsessteder i stadig fare for at glide ind i nye kriminelle forhold.

For at udfylde dette savn har selskabet siden 1953 drevet en art fritidsklub for unge kvinder, således at to kvindelige tilsynsførende har stillet sig til rådighed som ledere af den ugentlige klubaften, som afholdes i lederens private hjem. I møderne deltager først og fremmest særlig udvalgte blandt selskabets klientel, men disse medbringer af og til veninder eller kærester. Møderne former sig nærmest som almindelige sammenkomster uden egentlig »klubpræg«, og deltagerne er beskæftiget med håndarbejde, husflid eller blot snak om fælles problemer. Af og til arrangeres fælles teater- og biografbesøg.

Det er selskabets indtryk, at det for mange af disse tilpasningsvanskelige kvinder har haft stor betydning at have fået et tilholdssted, hvor de under hjemlige og ordnede forhold kan mødes med deres lige og tale ud i en neutral atmosfære. Der er imidlertid forbundet store praktiske vanskeligheder med driften af sådanne fritidsklubber, først og fremmest problemet med at finde egnede ledere og egnede lokaler, men også problemet med at skabe en passende ramme om disse fritidsforanstaltninger, som vil kunne akcepteres af gennemsnitsklientellet.

K. *Forsorgsforanstaltninger over for* *prostituerede kvinder i forbindelse med* *meddelelse af pålæg efter straffelovens* *§ 199*

Siden foråret 1963 har Dansk Forsorgsselskab efter aftale med Københavns politi udvidet hjælpevirksomheden, for så vidt angår prostituerede kvinder. Selskabet har således påtaget sig at yde forsorgsmæssig bistand til kvinder, som af politiet i forbindelse med meddelelsen af pålæg om at søge lovligt erhverv henvises til selskabet. Baggrunden herfor er, at det skønnes af betydning for de pågældendes resocialiseringsmuligheder, at der allerede på dette tidlige tidspunkt etableres forsorgsmæssige foranstaltninger. Skal forsorgsarbejdet afvente det tidspunkt, da der etableres tilsyn i medfør af en dom for overtrædelse af pålægget, vil mange prostituerede i denne periode blive så stærkt forankret i asocial levevis, at mulighederne for deres gentilpasning væsentlig forringes. Efter den nævnte ordning, hvis gennemførelse forudsætter

klientens samtykke, foretager selskabet - forinden individuelle hjælpeforanstaltninger iværksættes - en indgående undersøgelse af den pågældendes personlige forhold svarende til de i retsplejelovens § 800 a nævnte personundersøgelser. Direktoratet for fængselsvæsenet har i skrivelse af 17. maj 1963 godkendt, at de pågældende kvinder beregner sig betaling fra staten som for personundersøgelser efter retsplejelovens § 800 a.

L. Tilsynsværgemål

Selskabet har over for justitsministeriet påtaget sig at bringe egnede og villige personer i forslag som tilsynsværger for lovovertrædere, som dømmes til tidsubestemt forvaring i henhold til straffelovens § 70 i hospital for sindslidende, åndssvageanstalt eller særlig forvaringsanstalt, når der ikke blandt den forvarede pårørende findes egnede og villige emner til hvervet som tilsynsværge. De blandt selskabets medarbejdere beskikkede tilsynsværger modtager et årligt honorar på ialt pr. 1. april 1965 75 kr. 70 øre. Selskabet har i 1964 registreret ialt ca. 650 således honorerede tilsynsværgemål. Selve tilsynsværgemålet er et personligt hverv, for hvis førelse selskabet ikke har noget selvstændigt ansvar, idet selskabets virksomhed indskrænker sig til på politiets anmodning at bringe tilsynsværger i forslag, udbetale honorar, refundere rejseudgifter ved tilsynsværgens besøg på anstalten m. v. I begrænset omfang varetager selskabet konsultativ virksomhed for tilsynsværgerne. Der er ofte forbundet betydelige vanskeligheder med at finde personer, som er villige til at påtage sig tilsynsværgemål, især for de forvarede og de paranoide, som mere end andre klienter trækker store vekslers på tilsynsværgens tid og tålmodighed.

III. Forsorgspersonalets uddannelse.

Hvervning og instruktion af honorarlønnede medarbejdere

1. Faste medarbejdere

Straffelovskommissionen gav i betænkningen om forsorgsdomme side 63-64 udtryk for, at det ville være naturligt, at forsorgsmedarbej-

derne blev rekrutteret blandt socialrådgivere med eksamen fra »Danmarks Sociale Højskole«, og ønskeligt, om skolens almene forsgsmæssige uddannelse blev suppleret med et specielt kursus i kriminalforsorgens særlige problemer.

Der har gennem de senere år været en stigende efterspørgsel efter uddannede socialrådgivere fra alle sociale institutioner, og der er stadig mangel på socialrådgivere, selv efter oprettelsen af en særlig afdeling af den sociale skole i Århus. Såvidt muligt søger selskabet dog alle ledige stillinger besat med uddannede socialrådgivere, men det har været nødvendigt at ansætte nogle nye forsorgsmedarbejdere uden denne eksamen, ligesom man stadig har en række ældre forsorgsmedarbejdere uden særlig uddannelse, men med lang tids praktisk erfaring i forsorgsarbejdet. Som omtalt i den nævnte betænkning side 64 er selskabet af den opfattelse, at der foruden socialrådgivere burde knyttes medarbejdere med anden specialuddannelse til arbejdet. Selskabet har i de forløbne år haft flere forsorgsmedarbejdere med juridisk uddannelse, men man har endnu ikke ansat psykologer.

Dirktoratet for fængselsvæsenet og Danmarks Sociale Højskole har i 1964 i samarbejde med forsorgsselskabet tilrettelagt et specialkursus for fængselsvæsenets og forsorgselskabets faste forsorgsmedarbejdere. Kursusplanen er udarbejdet i samråd med forsorgsmedarbejdernes for nogle år siden dannede faglige forening, og der er foreløbig afholdt 3 sideordnede kurser af 9 dages varighed for 25 deltagere ad gangen. Kurserne omfatter blandt andet foredrag om specielle behandlingsmæssige spørgsmål og en gennemgang af nye regler inden for kriminalretten og det sociale lovkompleks. Hvert år afholdes endvidere på selskabets centralkontor et 2-dages møde for samtlige afdelingsledere, med hvem man gennemgår en række principielle problemer af såvel praktisk som teoretisk art, herunder orientering om nye lovbestemmelser og udviklingen i socialforsorgen. På det praktiske område søger man at gøre uddannelsen så alsidig som mulig inden for selskabets egne rammer ved at flytte medarbejderne mellem centralkontorets forskellige afdelinger og udstationere centralkontorets medarbejdere til lokalafdelingerne og

ungdomspensionerne og omvendt. Herudover yder selskabet tilskud til medarbejdernes deltagelse i faglige møder og kongresser og enkelte studierejser, ligesom man formidler institutionsbesøg i andre sociale institutioner og fængselsvæsenets anstalter. Den af selskabets og fængselsvæsenets forsorgsmedarbejdere dannede faglige forening afholder et årligt weekend-møde med faglige foredrag for samtlige forsorgsmedarbejdere. For socialrådgivere har den sociale højskole iøvrigt gennem de sidste år afholdt enkelte opfriskningskurser, hvor deltagerne orienteres om socialforsorgens udvikling.

2. Honorarlønnede medarbejdere

De honorarlønnede medarbejdere søges -- som omtalt i forbindelse med tilsyns- og undersøgelsesarbejdet -- fortrinsvis rekrutteret blandt personer, som i kraft af deres uddannelse — social, juridisk eller pædagogisk - eller arbejde har særlige forudsætninger for forsorgsarbejdet. Selskabet har i de forløbne år lagt megen vægt på optræningen af de honorarlønnede personundersøgere og tilsynsførende for gennem en højnelse af disses kvalifikationer at kunne aflaste de overbebyrdede faste forsorgsmedarbejdere. I København afholdes hvert vinterhalvår en række studiekredse eller foredrag - til dels i samarbejde med den sociale højskole - for samtlige medarbejdere, suppleret med speciel instruktion af nye medarbejdere. Enkelte nye tilsynsførende får lejlighed til uden honorar at følge arbejdet på centralkontoret i nogle uger, inden der tildeles dem tilsyn. Også ved lokalafdelingerne arrangeres regelmæssigt møder for medarbejderne, ofte med deltagelse af repræsentanter for domstole og anklagemyndighed. For personundersøgere afholdes af og til specielle møder. I 1951 lod selskabet udarbejde en udførlig skriftlig vejledning i foretagelse af personundersøgelser, og denne er omredigeret og ført å jour efter de nye regler for personundersøgelser og betingede domme.

I København sker hvervning af nye tilsynsførende og personundersøgere hovedsagelig ved at personer, der har hørt om selskabets virksomhed, selv retter henvendelse til selskabet om beskæftigelse som tilsynsførende, eller ved at selskabets medarbejdere henviser bekendte, som de anser for villige

og egnede. Uden for København søger selskabet selv at finde frem til egnede og villige personer, som har bopæl i nærheden af klienten, således at man gennem de lokale medarbejdere, det stedlige politi eller andre offentlige myndigheder søger at få oplyst, hvem man bør rette henvendelse til.

Det volder stadig større vanskeligheder at opretholde en tilfredsstillende tilgang af nye tilsynsførende, navnlig i København, medens der er en konstant afgang af tilsynsførende, som findes uegnede, mister interessen, skaffer sig andet, vellønnet arbejde o. s. v. De geografiske forhold i København udgør et stigende problem, idet stadig flere af de tilsynsførende får bopæl i hovedstadens periferi, medens størsteparten af klienterne forbliver boende i de centrale slumkvarterer billige boliger, hvorfor det kan volde vanskeligheder at opretholde en intim kontakt på grund af afstanden mellem parterne.

IV. Det økonomiske grundlag for selskabets virksomhed

A. Undersøgelses- og tilsynsvirksomheden

Med finansudvalgets samtykke indførtes fra og med finansåret 1959/60 en betalingsordning, hvorefter staten betaler selskabet et bestemt årligt beløb pr. tilsyn og pr. personundersøgelse. Beløbet, som er pristalsreguleret, andrager pr. 1/4 1965 784 kr. pr. tilsyn og 415 kr. pr. personundersøgelse. I regnskabsåret 1964/65 modtog selskabet på denne måde ialt ca. 4.650.000 kr. Af disse indtægter afholdes alle udgifter i forbindelse med undersøgelses- og tilsynsvirksomheden, herunder udgiften til husleje, lønninger og honorarer. Selskabet disponerer frit inden for denne bevillings rammer, således at selskabet for eks. kan udvide det faste personale i det omfang, den forøgede lønningsudgift kan opvejes af besparelser på andre konti. I forbindelse med den ændrede betalingsordning gennemførtes en pensionsforsikringsordning for personalet, hvortil selskabet bidrager med 10 % og personalet med 4 % af lønningerne. Udgifterne til undersøgelses- og tilsynsvirksomheden er steget fra ca. 975.000 kr. i 1952/53 til ca. 4.570.000 kr. i 1964/65.

B. Den økonomiske hjælpevirksomhed

Herved forstås den *økonomiske hjælp*, som selskabet yder klienterne til formål af forskellig art som for eks. beklædning, kost, igangsættelse af virksomhed, fagforening og ophold på hjem. Endvidere tænkes herved blandt andet på de udgifter, selskabet afholder til dækning af *underskud på driften af selskabets optagelseshjem og ungdomspensioner m. v.* Neden for under C er nærmere anført, i hvilket omfang selskabet af staten får refunderet udgifter ved anbringelser på de pågældende hjem.

De beløb, der medgår til hjælpevirksomheden, tilvejebringes ved frivillige medlemsbidrag, tilskud fra legater, fonds, pengeinstitutter, tipsmidlerne, landbrugslotteriet og vare- og industrilotteriet m. v. Statskassen har siden 1951 ydet tilskud til hjælpearbejdet vedrørende løsladte fanger samt til forsørgelsesmæssige udgifter for personer, der er underkastet tilsyn i henhold til straffelovens § 70, med et beløb, der fra 1951 og indtil nu uforandret har andraget 26.000 kr. årlig, lait disponerer selskabet over ca. 500.000 kr. årlig til hjælpevirksomheden, hvoraf i 1964/65 ca. 100.000 kr. hidrørte fra private bidragydere og medlemmer, herunder ca. 21.000 kr. fra banker og sparekasser.

I regnskabsåret 1964/65 har selskabet ialt ydet ca. 482.000 kr. som *kontant hjælp*, hvoraf ca. 60.000 kr. er refunderet af socialkontorer m. v. Til *driften af de nævnte hjem* m. v. er medgået ca. 73.000 kr. Ialt er der på kontoen for den økonomiske hjælpevirksomhed, hvorpå der tillige debiteres visse mindre udgifter, f. eks. udgifter til årsberetning og understøttelse til tidligere funktionærer under foreningen »Fængselshjælpen«, i nævnte finansår debiteret ca. 518.000 kr. Herudover har selskabet forlods udlagt ca. 73.000 kr. for klienter, der i dommen eller resolutionen har særvilkår om alkoholistbehandling m. v. Dette beløb er refunderet selskabet efter de nedenfor under C angivne regler.

Også forsorgsselskabet mærker de vanskeligheder, som andre privat-filantropiske virksomheder møder med hensyn til at engagere befolkningens interesse i hjælpearbejdet for de medborgergrupper, som på grund af sygdom, fysiske defekter, erhvervshæmning m.

v. er dårligere stillet end andre i kampen for tilværelsen. I løbet af de sidste 8 år er selskabets bidrag fra private medlemmer og bidragydere således faldet med ca. 5 %.

Da de indsamlede midler er en nødvendig forudsætning for selskabets virksomhed, herunder for driften af de institutioner, som er af så stor betydning for hjælpearbejdet, agter selskabet at gøre en forstærket indsats for at vække befolkningens forståelse for kriminalforsorgens værdi for samfundet, hvorved man håber at kunne opnå den aktive, økonomiske støtte, som vil være påkrævet, hvis selskabet skal blive i stand til at løse de opgaver, som en almindelig effektivisering af kriminalforsorgen vil stille selskabet overfor. Det kan i denne forbindelse nævnes, at selskabet har fremstillet en film om selskabets arbejde, som kan anvendes i agitationsvirksomheden, og at selskabet efter de sædvanlige regler herom er godkendt af finansministeriet som berettiget til at modtage gaver, som af giveren kan fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

G. Refusion af udgifter ved foranstaltninger truffet i henhold til særvilkår i dom eller resolution, og ved anbringelser på de af selskabet drevne hjem uden sådant særvilkår

Udgifter til gennemførelse af forsorgsmæssige foranstaltninger, herunder anbringelser på selskabets hjem m. v., i henhold til *særligt vilkår* i dom eller resolution har hidtil været afholdt som sagsomkostninger. Om de nærmere retningslinier for denne praksis henvises til den som bilag 6 vedlagte skrivelse af 15. januar 1960 fra justitsministeriet til forsorgsselskabet. I overensstemmelse med disse retningslinier har selskabet i 1964/65 søgt og fået refusion af et beløb på ialt 476.000 kr., heraf ca. 403.000 kr. for anbringelse på selskabets egne hjem. Det er imidlertid selskabets erfaring, at der er mange betænkeligheder forbundet med at afholde udgifterne til forsorgsmæssige foranstaltninger, såsom institutionsanbringelse, psykiatrisk behandling og alkoholistbehandling, efter reglerne om sagsomkostninger, da dette indebærer, at behandlingsudgifterne af politiet søges inddrevet hos klienterne, medmindre politiet har

grundlag for uden henvendelse til klienten at afskrive beløbet som uerholdeligt. Selskabet har efter det for udvalget oplyste set adskillige eksempler på, at inddrivelsen og inddrivelsesformen har haft en ødelæggende indflydelse på den igangværende behandling og på tilsynets muligheder for et fortsat samarbejde med klienten.

I de tilfælde, hvor anbringelse på et af selskabets hjem m. v. *ikke* sker i henhold til *særligt vilkår*, får selskabet betaling for opholdsudgifterne gennem justitsministeriet,

direktoratet for fængselsvæsenet. De beløb, selskabet således får refunderet, varierer pr. opholdsdag fra 16–51 kr. efter institutionens art og andrager ialt ca. 485.000 kr. årlig.

Trods disse betalingsordninger må selskabet afholde betydelige driftsudgifter til institutionerne af sine indsamlede midler, navnlig i de år, hvor dårlige høstresultater influerer på indtægterne ved landbrugshjemmenes drift. I 1962/63 drejede det sig om ca. 111.000 kr., i 1963/64 om ca. 18.500 kr. og i 1964/65 om ca. 73.000 kr.

KRIMINALFORSORGEN I VISSE FREMMEDE LANDE

I. Norge

Begyndelsen til det moderne forsorgsarbejde blev lagt først i det nittende århundrede ved oprettelsen af private fængselselskaber, der påtog sig hjælpearbejde for løsladte fanger. Disse foreningers økonomi var oprindeligt alene baseret på private bidrag i form af medlemskontingent og pengegaver, men opnåede hurtig statsstøtte, som stedse har antaget stigende omfang. I tiden omkring den første verdenskrig ændrede foreningerne navn til forsorgsforeninger, som i 1917 dannede en landsomfattende fællesorganisation, De norske forsorgsforeningers landsforbund. Samtidig blev der oprettet foreninger til fremme af oprettelse af lære- og vernehjem for unge lovovertrædere, og disse foreninger blev i 1920 samlet i en centralorganisation, Norges lærehjems- og verneforbund. Til de to forbund blev henlagt blandt andet tilsyn og personundersøgelser. Forbundene blev i 1923 sammensluttet til et forbund, som fra 1939 fik navnet Norges Vernesamband.

Under Vernesambandet hører nu ialt 58 lokale vernelag, som i det væsentlige følger grænserne for domssognene, og som dækker hele landet. Vernelagene er private foreninger, som i de otte største byer, Frederikstad, Oslo, Hamar, Gjøvik, Drammen, Kristiansand, Bergen og Trondhjem har faste kontorer med heltidsansatte funktionærer. Ved de fleste af de øvrige vernelag udføres arbejdet som bibeskæftigelse af medarbejdere, som får en årlig godtgørelse for administration af vernelaget og for arbejdet med tilsynsvirksomheden. Godtgørelsen varierer noget efter arbejdsomfang, den laveste er 450 kr. og den højeste 10.000 kr. I modsætning til de heltidsansatte medarbejdere får sådanne »bistillingsfunktionærer« det nedennævnte særlige honorar pr. personundersøgelse. Vernelagene har forbindelse med privatpersoner, som foretager tilsyn og person-

undersøgelser. Tilsynsarbejdet er vederlagsfrit, hvorimod der siden 1956 udbetales godtgørelse for foretagelse af personundersøgelser med 99 kr. pr. undersøgelse.

Vernesambandet er det koordinerende led mellem staten og de lokale vernelag. Det daglige arbejde udføres af sambandskontoret under ledelse af en generalsekretær. Som et led i udbygningen af organisationen blev der i 1956 indført en distriktsordning, hvorefter landet blev inddelt i 6 distrikter, som hver forestås af en verneinspektør. Verneinspektørerne skal have en højere uddannelse eller uddannelse ved Norges sociale- og kommunalskole, Sociallinien eller lignende institutioner. Til Vernesambandet er der knyttet 9 stillinger, nemlig generalsekretæren, 6 verneinspektører, hvoraf 1 samtidig er kontorchef i Oslo og omegns vernelag, 1 sekretær og 1 kontorfuldmægtig.

Udviklingen i vernelagsarbejdet er karakteriseret ved en aftagende tilslutning fra de privates side, medens statens bidrag er stadig stigende. I 1963 udgjorde statens bidrag 73 % af vernelagens økonomiske midler.

Spørgsmålet om vernearbejdets organisation og om vernearbejdernes tjenstlige status har været genstand for overvejelse i et i 1955 nedsat udvalg, som har afgivet betænkning i 1957. Af betænkningen fremgår blandt andet, at det ikke har været muligt med det til rådighed stående forsorgsapparat at udføre personundersøgelser i det omfang, hvori det var ønskeligt. Det nævnes således, at noget tyder på, at behovet i Oslo ligger på ca. 1000 undersøgelser årlig, men at vernelaget i Oslo med den daværende kapacitet ikke kunne udføre mere end ca. 500 undersøgelser årlig, og at der er grund til at antage, at et lignende forhold gælder landet som helhed. Samtidig understreges det, at undersøgelserne ikke opfylder de kvalitative krav, som man må stille, selv om der er gjort fremskridt i de senere år, og at en tilfredsstillende

udførelse af undersøgelserne forudsætter en øget anvendelse af faguddannet arbejdskraft. Efter betænkningens afgivelse har Oslo og omegns vernelag imidlertid efter det for udvalget oplyste uddannet en stab af private, honorarlønnede personundersøgere. Verne-laget i Oslo kan nu udføre et langt større antal undersøgelser, end da udvalget afgav sin betænkning. Det totale antal undersøgelser i 1963 var for hele landet 1.364.

Med hensyn til tilsyn, der i Norge hidtil har været anvendt i mindre udstrækning end i Sverige og Danmark, fremgår det videre af betænkningen, at udvalget finder det nødvendigt, dels at der i videre omfang end hidtil anordnes tilsyn over for lovovertræderne, dels at det enkelte tilsyn intensiveres, således at det bliver mere effektivt end nu. Ligesom med hensyn til personundersøgelserne finder udvalget en stærkt øget professionel indsats nødvendig, således at i hvert fald alle vanskelige tilsyn så vidt muligt kan henlægges til faguddannede medarbejdere, men udvalget forudsætter både med hensyn til personundersøgelser og tilsyn, at der fortsat bliver brug for interesserede privatpersoner. Der foreslås indført en honorarordning for tilsynsvirksomheden på tilsvarende måde som for personundersøgelserne. Det samlede antal personer under tilsyn i 1963 var 3.187. Den overvejende del stod under tilsyn af vernelagens heltidsansatte eller som bistillingsfunktionærer ansatte medarbejdere og af verneinspektørerne.

Udvalget foreslår, at undersøgelses- og tilsynsvirksomheden overgår til staten og henlægges til et særligt kontor under fængselsstyret, således at sambandets kontor i Oslo og distriktsinspektørerne overgår til staten, og at distriktsordningen udbygges ved oprettelse af flere stillinger som verneinspektører. Vernelagene skal efter forslaget udføre hjælpe- og understøttelsesvirksomhed for lovovertræderne, og deres medlemmer forudsættes at bistå myndighederne med tilsyn og personundersøgelser. Vernesambandet tænkes opretholdt som en kontrolorganisation for de lokale vernelag.

Spørgsmålet om revision og udbygning af kriminalforsorgen for de ikke anstaltsanbragte er for tiden genstand for overvejelser i justitsdepartementet.

II. Sverige

En organiseret privat forsorgsvirksomhed for løsladte fanger opstod omkring midten af det 19. århundrede. I sidste halvdel af dette århundrede dannedes i de fleste län fängvårdsföreningar, fångvårdssällskaper eller skyddsföreningar. I 1879 blev dannet en central organisation af de da bestående fångvårdsföreningar »Centralföreningen til stöd för frigivna«, der siden fik navnet »Föreningen för kriminalvård i frihet«. Efter indførelse af betingede domme blev de bestående foreningers opgaver udvidet til at omfatte betinget dømte, ligesom der blev oprettet nye foreninger. I 1910 blev således i Stockholm oprettet foreningen »Skyddsvärnet«, hvis opgaver omfattede virksomhed til støtte for løsladte fanger, betinget dømte, løsladte tvangsarbejdere, alkoholister, løsgængere m. v. Senere blev oprettet lignende foreninger i flere andre større byer. I 1925 blev der dannet en central organisation for den private forsorgsvirksomhed »Svenska Skydds-förbundet«, hvis formål er at virke for de tilsluttede organisationers fælles interesser og at tilvejebringe og formidle samarbejde imellem dem.

Spørgsmålet om forsorgsarbejdets organisation blev taget op til overvejelse i forbindelse med en betænkning om betinget dom afgivet i 1937. Ifølge betænkningen havde erfaringen vist, at man ikke udelukkende kunne bygge på frivillig virksomhed, og i betænkningen foresloges det herefter, at der på statens bekostning blev ansat funktionærer - skyddskonsulenter - som kunne forestå forsorgsarbejdet inden for hver sit distrikt, idet skyddsföreningerne forudsattes fortsat at skulle deltage i arbejdet. I overensstemmelse hermed blev skyddskonsulentorganisationen oprettet i 1942.

Efter den gældende instruks er det konsulenternes opgave at tage sig af tilsyn og anden virksomhed vedrørende blandt andet betinget dømte og »villkorligt frigivna« (fra fängelse eller strafarbejde), samt at bistå med hensyn til personundersøgelser. Det kan også pålægges konsulenterne at tage sig af efterforsorgen for personer, der løslades fra ungdomsfængelse, förvaring eller internering.

Når retten finder personundersøgelse påkrævet, udpeger den en dertil egnet og villig

person, som skal rådføre sig med skyddskonsulentent. Skyddskonsulentent er pligtig **til**, hvis de øvrige tjenesteforretninger tillader det, på begæring selv at foretage undersøgelsen uden særligt vederlag. Betaling for personundersøgelse, der ikke udføres af konsulentent eller dennes assistent, fastsættes af retten. Beløbets størrelse, der retter sig efter det med den enkelte undersøgelse forbundne arbejde, er i almindelighed mindst 125 kr. Når en betinget dømt elier prøveløsladt m. v. skal undergives tilsyn, udpeger vedkommende övervakningsdomstol eller administrative myndighed en tilsynsførende. Skyddskonsulentent er pligtig til uden særligt vederlag selv at modtage hverv som tilsynsførende og fører iøvrigt overtilsyn med hensyn til andre tilsynsførende. Disse oppebærer et honorar, der siden 1. juli 1962 udgør 25 kr. månedlig pr. tilsyn.

Spørgsmålet om en effektivisering af kriminalforsorgen for ikke anstaltsanbragte kriminelle har været genstand for overvejelser af »1956 Års Eftervårdsutredning«, der i 1961 har afgivet betænkning om »Kriminalvård i Frihet«. Utredningen fandt, at en væsentlig udvidelse af det faguddannede og heltidsansatte personale var nødvendig til imødekommelse af de krav, som den stigende anvendelse af kriminalforsorg i frihed stiller til forsorgsapparatet. Utredningen fandt dog såvel ønskeligt som nødvendigt, at funktionærer ved skyddsforeningerne og andre frivillige medarbejdere fortsat i et vist omfang anvendtes som personundersøgere og tilsynsførende, men fremhævede, at konsulententene og assistententene burde have mulighed for i øget udstrækning dels selv at foretage personundersøgelser og føre de vanskeligere tilsyn dels at virke som rådgivere og hjælpere for andre personundersøgere og tilsynsførende.

Utredningen foreslog herefter blandt andet, at antallet af konsulentdistrikter blev forøget fra de daværende 22 til 40, og at samtidig antallet af skyddskonsulentent forøgedes fra 26 til 40, antallet af skyddsassistenter fra 36 til 81 og antallet af kontormedhjælpere m. v. fra 25 til 44. Utredningen henviste **til**, at der kunne anføres gode grunde for en endnu videregående udvidelse af personalet, men at man foreløbig ikke havde villet strække sig længere end til, hvad der måtte anses

som et nødvendigt minimum for at opnå en acceptabel organisation. Udvidelsen foresloges gennemført etapevis.

Efter betænkningens afgivelse er der sket en væsentlig udbygning af skyddskonsulentorganisationen. Der er nu 39 skyddskonsulentent, 75 bitrædende skyddskonsulentent og skyddsassistenter og 43 kontormedhjælpere. Konsulententene har ca. 10.000 frivillige medarbejdere.

For det store flertal af de private foreninger begrænses forsorgsarbejdet til en vis understøttelsesvirksomhed. Siden 1. juli 1962 har dog i Stockholm forsorgen for de fra fængelse og straffarbejde prøveløsladte med tilsyn og andre løsladte været henlagt til Skyddsvärnet. Skyddsvärnet i Stockholm driver tillige et hjem »Björkahemmet«, for ungdomsfængselsfanger, der har »permission«, og siden 1. april 1963 tillige et såkaldt »inackorderingshem« med 30 pladser til optagelse af prøveløsladte fra ungdomsfængsel eller säkerhetsanstalt. Den 1. oktober 1964 har foreningen etableret en social-psykiatrisk klinik i Stockholm. Skyddsvärnet i Göteborg varetager fra 1. juli 1962 forsorgen for prøveløsladte i Göteborg. Efter de i oktober 1964 indhentede oplysninger varetog sidstnævnte Skyddsvärn da endvidere fortsat hele personundersøgelsevirkomheden for Rådhusrätten i Göteborg. Foreningen driver tillige et inackorderingshem i Göteborg med 12 pladser til optagelse af kriminelle af alle kategorier. Den gennemsnitlige opholdstid er ca. 40 dage. Västmanlands Samhjälp har siden 1962 drevet et inackorderingshem i Västerås med 12 pladser, fortrinsvis for ungt klientel. Foreningerne modtager statstilskud.

Stadsmissionen og andre religiöse organisationer m. v. driver også forskellige hjem, som kan benyttes til anbringelse af kriminelle.

III. England

1. *Betingede domme og personundersøgelser.* Tilsyn og personundersøgelser varetages af probation service, der er et rent statsligt organ, som sorterer under Home Office (probation division). Under probation service er ansat ca. 2.000 forsorgsmedarbejdere, probation officers, hvoraf ca. 80 ikke er heltidsansatte.

Landet uden for London er opdelt i 103 distrikter, der følger retskredsinddelingen, idet nogle distrikter omfatter 1 retskreds (single probation areas), andre 2 eller flere retskredse (combined probation areas). I de enkelte distrikter administreres forsorgs arbejdet af en forsorgskomite (probation committee) bestående af underrettsdommerne (magistrates) i distriktet. En case committee følger de individuelle tilsynsforløb og rådgiver forsorgsmedarbejderne i konkrete sager. I single probation areas virker den pågældende probation committee tillige som case committee. I combined probation areas udpeges en case committee af og blandt dommerne i de retskredse, som distriktet omfatter. Hver enkelt distrikt har sit eget forsorgspersonale med en forsorgsleder.

I London er forsorgsarbejdet henlagt direkte under Home Office, og The London Probation Committee (11 dommere under forsæde af lederen af Home Office's probation division) har kun rådgivende funktioner. London er opdelt i 5 distrikter, hvert med et afdelingskontor og med et fælles centralkontor (The London Probation Service Headquarters).

Under Home Office er oprettet et særligt rådgivende forsorgsnævn (probation advisory and training board) med repræsentanter for Home Office, fængselsdirektoratet, domstolene og universitetet samt en psykiater, en kriminolog og professionelle forsorgsmedarbejdere. Desuden er der under Home Office oprettet et forsorgsinspektorat (probation inspectorate) med 18 forsorgsinspektører, som inspicerer de lokale distrikter og udøver konsultativ virksomhed over for de professionelle forsorgsmedarbejdere (probation officers).

Det samlede antal løbende tilsyn med betinget domfældte m. v. udgør ca. 67.000, og der udføres ca. 116.000 personundersøgelser årligt. Herudover påhviler der forsorgsmedarbejderne en række andre opgaver, blandt andet tilsyn med prøveløsladte, mægling i ægteskabssager og familierådgivning.

2. Løsladelser på prøve.

Tilsyn med prøveløsladte varetages af en blandet statslig-privat organisation The Central After-Care Association (C.A.C.A.), oprettet i 1949.

Organisationen ledes af en bestyrelse udnævnt af Home Secretary. Formanden og næstformanden for The National Association of Discharged Prisoners' Aid Societies er fødte medlemmer af bestyrelsen, som iøvrigt tæller repræsentanter for fængselsdirektoratet, probation sendee, undervisnings-, arbejds- og forsvarsministeriet m. v. Bestyrelsen, der afholder et årligt møde, udpeger af sin midte et forretningsudvalg med mindst 5 medlemmer, som holder møde hvert kvartal. Organisationen sorterer under fængselsdirektoratet, og administrationen betales af staten, men modtager også tilskud fra private medlemmer.

Organisationen varetager alle tilsyn med prøveløsladte fra ungdomsfængsler (borstals) og særforanstaltningerne preventive detention (svarende til sikkerhedsforvaring) og corrective training (svarende til arbejdsshus). Under C.A.C.A. er kun ansat nogle få forsorgsmedarbejdere (after care officers), beskæftiget med administrativt arbejde og regelmæssige månedlige besøg i fængslerne og særanstalterne. Det praktiske tilsynsarbejde udøves overvejende af probation officers.

3. Forsorg for afsonere og frivillig efterforsorg.

Efterforsorgen for personer, der løslades efter endt afsoning af længere fængselsstraffe (i alm. 4 år eller derover) varetages af C.A.C.A. Iøvrigt er forsorgen for endeligt løsladte privat organiseret og varetages af 38 regionale fængselselskaber (Discharged Prisoners' Aid Societies), som virker i tilknytning til de lokale fængsler (straffe under 4 år). Til fængselselskaberne er knyttet ialt ca. 50 professionelle forsorgsmedarbejdere (after care officers) og ca. 250 frivillige medarbejdere.

Fængselselskaberne har dannet et samvirke (National Association of Discharged Prisoners' Aid Societies) med hovedkontor i London, hvortil er knyttet 3 forsorgsmedarbejdere.

Under samvirket sorterer selve fængselsforsorgen (prison welfare service), således at fængslernes forsorgsmedarbejdere (prison welfare officers) ansættes af samvirket. Der er ansat ialt ca. 55 prison welfare officers ved 40 fængsler med et samlet antal løsladelser på ca. 42.000 årlig.

Samvirkets administrative udgifter afholdes af staten, som tillige gennem samvirket yder betydelige tilskud til de enkelte fængselselskaber.

IV. Holland

Forsorgen for lovovertrædere i Holland etableredes i 1823 på privat initiativ ved dannelsen af »Nederlands Genootschap tot Zedelijke Verbetering der Gevangenen« (Hollandsk selskab til fangernes moralske forbedring), siden 1946 kaldet »Nederlands Genootschap tot Reclassing«.

I 1915 indførtes betingede domme og adgang til løsladelse på prøve, og omkring samme tidspunkt gennemførtes en offentlig kontrol med de eksisterende private forsorgsorganisationer, som herefter skulle have justitsministeriets godkendelse for at udøve deres virksomhed, ligesom alle ansættelser af forsorgsmedarbejdere krævede ministeriel godkendelse. Forsorgsorganisationerne fik samtidig tilstået betydelige offentlige tilskud såvel til administration som til hjælpevirksomhed.

Efter den nuværende organisation er kriminalforsorgen fortsat henlagt under justitsministeriets ledelse (kontoret for kriminalforsorg), men det praktiske arbejde udføres af en række sideordnede private forsorgsorganisationer som Nederlands Genootschap tot Reclassing, Romersk-katolsk forsorgsselskab og Frelsens Hær, Good Templar Ordenen, Centralforeningen for psykiatrisk forsorg og foreninger for alkoholistforsorg.

Landet er opdelt i 20 distrikter med hver sit kriminalforsorgsråd (Reclassingsråd), bestående af dommere og repræsentanter for de private organisationer, udpeget af justitsministeren. Disse råd koordinerer de private organisationers arbejde i distriktet, udøver konsultativ virksomhed i prøveløsladelsessager, stimulerer og fører tilsyn med forsorgsarbejdet. Til rådene er knyttet ialt 38 statsansatte forsorgsmedarbejdere.

Kriminalforsorgsrådene arbejder koordineret gennem et centralnavn (Het Centraal College voor de Reclassing), hvis medlemmer udpeges af justitsministeren, og som er rådgivende organ for ministeriet med hensyn til almindelige forsorgsproblemer.

De private organisationer disponerer over ialt ca. 180 heltidsansatte forsorgsmedarbejdere, som varetager arbejdet med bistand af ialt ca. 9.000 frivillige medarbejdere.

De sideordnede forsorgsorganisationer har sluttet sig sammen i en fællesforening af forsorgsselskaber (Vereniging van Reclassingsinstellingen), som gennem et landskontor (Nationaal Bureau voor Reclassing) varetager generelle forsorgsproblemer, internationale kontakter, propaganda, indsamling af midler til hjælpevirksomheden og udgiver faglige tidsskrifter.

Det samlede antal løbende tilsyn udgør ca. 14.000, og der udføres ca. 10.000 personundersøgelser årligt. Personundersøgelserne udføres næsten undtagelsesfrit af de heltidsansatte forsorgsmedarbejdere, medens tilsynsarbejdet overvejende varetages af de frivillige medarbejdere.

SPØRGSMÅLET OM EN EFFEKTIVISERING AF ARBEJDET VEDRØRENDE PERSONUNDERSØGELSER OG TILSYN

I. Almindelige bemærkninger om kravene til personundersøgere og tilsynsførende

A. Personundersøgere

En tilfredsstillende udførelse af personundersøgelsen forudsætter visse personlige egenskaber hos undersøgeren, der må være i stand til at opnå kontakt med klienten og dennes pårørende m. v., udvise fornøden takt og diskretion og udøve et kritisk skøn med hensyn til pålideligheden af de meddelte oplysninger. Endvidere forudsættes dels et vist almindeligt samfundskendskab dels et mere indgående kendskab til socialforsorgens og kriminalforsorgens muligheder, herunder særlig de sanktionsmuligheder, der foreligger inden for den betingede doms rammer, samt evne til at vurdere, hvilke sanktionsmuligheder der er hensigtsmæssige i det enkelte tilfælde. Selvom der fortsat vil være undersøgelser af mindre kompliceret natur, må det antages, at udbygningen af den sociale lovgivning, det ved straffelovsændringen pr. 1. juli 1961 gennemførte mere nuancerede sanktionssystem, den udvidede anvendelse af betinget dom over for relativt stærkt kriminelt belastede unge lovovertrædere og de mere komplicerede samfundsforhold i det hele ved en række undersøgelser stiller stadig betydeligere krav til undersøgerens viden og øvrige kvalifikationer.

Kvalifikationskravet får en lidt anden karakter med hensyn til personundersøgere end med hensyn til tilsynsførende. Personundersøgerens rapport og den indstilling, den indeholder, kan have betydning for valget mellem betinget og ubetinget dom. Endvidere kan den have betydning for afgørelsen af, om en betinget dom skal gives i form af udsættelse af straffastsættelsen eller af straffuldbyrdsen, og vil navnlig ofte være afgørende for, hvilke vilkår der skal knyttes til dommen. Det er på denne baggrund vigtigt

ikke alene, at undersøgelsernes oplysninger hviler på et pålideligt grundlag og deres vurdering på et modent skøn, men også at de forskellige undersøgere udfører deres arbejde under iagttagelse af ensartede retningslinier.

B. Tilsynsførende

Med hensyn til de almindelige kvalifikationskrav til de tilsynsførende gælder vel i hovedsagen, hvad der ovenfor er sagt om personundersøgerne. Kravene er dog mere varierende, afhængig af de forskellige klienters problemer, til hvis løsning den tilsynsførende skal bidrage.

Generelt gælder, at den tilsynsførende må være i besiddelse af betydelig kontaktevne og en udviklet menneskekundskab. Der forekommer utvivlsomt en del tilsyn, hvor der ikke herudover kræves særlige faglige kvalifikationer. Det drejer sig om de tilfælde, hvor tilsynsbehovet i hovedsagen er begrænset til et behov for almindelig medmenneskelig støtte.

For en meget væsentlig og stigende andel af tilsynene gælder det imidlertid, at klienten frembyder mere eller mindre alvorlige personlige og sociale problemer, hvis klarlæggelse og løsning kræver forudsætninger, der kun kan erhverves gennem særlig uddannelse eller længere tids praktisk arbejde som tilsynsførende eller på et beslægtet arbejdsområde. Der stilles her krav om større menneskekundskab og forståelse for betydningen af de sociale forhold, under hvilke de pågældende lever. Der kræves kendskab til den sociale lovgivning i vid forstand og til sociale og andre institutioners bistandsmuligheder samt evne til at samarbejde med sådanne institutioner. Hertil kommer krav om et vist kendskab til kriminalforsorgens system, idet der i disse sager ofte er spørgsmål om den nærmere forståelse af den betin-

gede doms rækkevidde, af mulighederne for retsmyndighedernes bistand til vilkårens håndhævelse og for eventuel ændring af dommen.

II. Det nuværende med
personundersøgelser og tilsyn
beskæftigede personale. Forholdet
mellem faguddannede og
ikke faguddannede honorarlønnede
medarbejdere. Arbejdsfordelingen
mellem faste og honorarlønnede
medarbejdere

Det fremgår af redegørelsen foran side 12-14, at der - bortset fra de særlige afdelinger ved fængslerne m. v. og fra de med centralkontorets administrative ledelse beskæftigede medarbejdere — nu*) i Dansk Forsorgsselskab er beskæftiget 51 faste medarbejdere. Heraf er 2 beskæftiget i centralkontorets afdeling for arbejdsanvisning og 1 i afdelingen ved Københavns opdagelsespolitiet. De øvrige 48 medarbejdere fordeler sig med 26 på centralkontoret og 22 på lokalafdelingerne. Om forsorgsmedarbejdernes uddannelse henvises til side 26. De nævnte 48 heltidsansatte medarbejdere kan ikke alle udelukkende hellige sig undersøgelses- og tilsynsarbejdet, idet nogle af medarbejdernes arbejdskraft helt eller delvis er beslaglagt af andre arbejdsopgaver, såsom administration, arresthusarbejde, forsorgsarbejde for endeligt løsladte og bistandsydelser til fængslernes forsorgskontorer med hensyn til arbejdsanvisning, husbesøg og hjælp til fangers pårørende.

Det fremgår endvidere af redegørelsen, at selskabet har ca. 900 honorarlønnede medarbejdere, hvoraf ca. 170 er beskæftiget med personundersøgelser og ca. 860 med tilsyn, idet et antal af de honorarlønnede medarbejdere både foretager personundersøgelser og fører tilsyn. Fordelingen mellem honorarlønnede medarbejdere, der i kraft af deres uddannelse eller erhverv har faglige forudsætninger for forsorgsarbejde, og andre fremgår for personundersøgelsestjenestens vedkommende af bilag 2. Langt det største antal af

undersøgelserne foretages, som det her ses, af socialrådgivere (i København 48 %, i provinsen 15 % af alle undersøgelser udført af honorarlønnede medarbejdere), af socialkontorpersonale (i København ingen, i provinsen 21 %), af jurister (i København 20 %, i provinsen 3 %) og af lærere (i København ingen, i provinsen 14 %). Lignende oplysninger om tilsynenes fordeling foreligger ikke, men opstillingen i bilag 1 over de tilsynsførendes fordeling efter erhverv viser, at lidt under halvdelen af de honorarlønnede tilsynsførende hører til disse grupper.

Fordelingen af arbejdsopgaverne mellem faste og honorarlønnede medarbejdere fremgår af en af selskabet til brug for udvalget foretaget opstilling, der er optaget som bilag 8 til betænkningen. Af bilaget fremgår, at selskabet pr. 1/4 1964 førte *tilsyn* med ialt 4.360 personer, og heraf førtes 1.073 eller 23,5 % direkte af faste medarbejdere, i det følgende betegnet direkte tilsyn. Ved siden heraf førte de faste medarbejdere overtilsyn med de resterende tilsyn. I København førtes i afdelingen for prøveløsladte ungdomsfængselsfanger alle tilsyn af de faste medarbejdere som direkte tilsyn. I afdelingen for betinget dømte og alkoholistafdelingen anvendtes direkte tilsyn i 1/3 af tilfældene og i afdelingen for prøveløsladte m. v. i 1/9 af tilfældene. Uden for København førtes i Bornholmsafdelingen 6/7 af tilsynene direkte, medens det for de øvrige afdelingers vedkommende var således, at afdelingerne i Århus, på Fyn og Lolland-Falster anvendte direkte tilsyn i 1/4 af tilfældene, afdelingen for Sjælland i 1/5, afdelingerne i Viborg og Ålborg i 1/14 af tilfældene. Antallet af tilsyn og overtilsyn pr. fast medarbejder varierede betydeligt fra afdeling til afdeling. I afdelingen i København for prøveløsladte ungdomsfængselsfanger udførte hver medarbejder 40 direkte tilsyn. I afdelingen i København for betinget dømte med alkoholistvilkår havde de tre faste forsorgsmedarbejdere hver 31 direkte tilsyn og 60 overtilsyn, altså en væsentlig større tilsynsbyrde. På lignende måde varierede tilsynsbyrden mellem de forskellige provinsafdelinger, fra 264 overtilsyn og 24 direkte tilsyn pr. fast medarbejder i Viborgafdelingen til 130 overtilsyn og 10 direkte tilsyn pr. fast medarbejder i Koldingafdelingen. Sammenligningen vanskeliggøres af, at forholdet mel-

*) Jfr. dog noten side 12.

lem direkte tilsyn og overtilsyn er uens ved de forskellige afdelinger.

Det fremgår endvidere af opstillingen, at der i finansåret 1963/64 blev foretaget ialt 2.625 *personundersøgelser* af selskabet. Af disse 2.625 undersøgelser var 580 undersøgelser eller 22 % udført af det faste personale. I København, hvor henimod halvdelen af samtlige undersøgelser foretages, udførtes ca. 1/3 af faste undersøgere. I Viborg afdelingen udførte de faste ca. 1/4 af undersøgelserne, i Århus og Fyns afdelingerne ca. 1/5 af undersøgelserne, i Kolding og Sjællands afdelingerne kun henholdsvis 1/26 og 1/27, i Ålborg overhovedet ingen. På Bornholm, hvor der blev foretaget 25 undersøgelser, blev alle udført af afdelingslederen. I centralkontorets afdeling for personundersøgelser havde hver af de 5 forsorgsmedarbejdere 78 undersøgelser i 1963, hvortil kommer ca. 40 retsmøder vedrørende undersøgelser, foretaget af honorarlønnede undersøgere.

Ved beregningen af den arbejds mængde, som personundersøgelser og tilsyn medfører pr. fast medarbejder, er der i opstillingen taget hensyn til, at visse medarbejders arbejdskraft helt eller delvis er beslaglagt af andre arbejdsopgaver.

III. Udvalgets drøftelser med Dansk Forsorgsselskabs afdelingsledere og forsorgsmedarbejdere og med lederne af og forsorgsmedarbejderne ved de under fængselsvæsenet hørende anstalter

Som anført i indledningen har udvalget drøftet problemer i forbindelse med spørgsmålet om en effektivisering af kriminalforsorgen med Dansk Forsorgsselskabs medarbejdere og med lederne af og forsorgsmedarbejdere ved de under fængselsvæsenet hørende anstalter.

A. Personundersøgelser

Under drøftelserne har lederen af Dansk Forsorgsselskabs særlige afdeling for personundersøgelser i København givet udtryk for, at undersøgelserne, af hvilke som nævnt ca. en trediedel udføres af faste medarbejdere,

i videre omfang burde henlægges til sådanne medarbejdere, uagtet de honorarlønnede undersøgere i København praktisk taget alle er faguddannede. De faste undersøgere burde efter lederens opfattelse udføre ca. 2/3 af undersøgelserne. Til støtte herfor henvistes blandt andet til, at det faste personale opnår større erfaring, at de faste medarbejdere erfaringsmæssigt i almindelighed gennemfører undersøgelserne, hvoraf i København mange er hastende, lidt hurtigere end de andre undersøgere, og at afdelingen vil kunne stille større arbejdsmæssige krav til fast personale. En sådan udvidelse af det faste personales arbejdsbyrde ville efter lederens skøn forudsætte en personaleudvidelse fra de nuværende 5 til 10 forsorgsmedarbejdere. Det anføres samtidig, at afdelingen allerede nu har en betydelig arbejdsbelastning. Efter den i de senere år gennemførte udvidede anvendelse af betinget dom over for unge lovovertrædere har afdelingen således konstateret en tendens til, at undersøgelserne bliver stadig tungere og vanskeligere. Endvidere må det faste personale kritisk gennemgå de af de honorarlønnede medarbejdere foretagne undersøgelser og give møde i retten, hvis den pågældende undersøger måtte være forhindret deri.

Lederne af flere af provinsafdelingerne har ligeledes givet udtryk for den opfattelse, at undersøgelserne i videre omfang end nu burde henlægges til faste medarbejdere, der er mere fortrolige med selskabets arbejde og de af selskabet fulgte principper, medens det under hensyn til de stadig stigende krav til undersøgelsernes kvalitet er stadig vanskeligere at sætte de honorarlønnede undersøgere ind i arbejdet. Samtidig blev det dog under drøftelserne fremhævet, at det i hvert fald visse steder i landdistrikterne er nødvendigt at benytte lokale undersøgere, og at undersøgelserne også bortset herfra i et vist omfang fortsat må udføres af honorarlønnede medarbejdere.

B. Tilsyn

For så vidt angår tilsyn blev der under drøftelserne fra forsorgsmedarbejdernes side givet udtryk for, at de faste medarbejdere har en sådan arbejdsbyrde, at de ikke i det omfang, hvori det er ønskeligt, kan overtage

de vanskeligere tilsyn og overvåge de af de honorarlønnede tilsynsførende varetagne tilsyn. Det oplystes endvidere, at centralkontoret ikke hidtil har kunnet afse personale til en ønsket udvidelse til andre anstalter af den ved statsfængslet i Kragshovede indførte ordning, hvorved der gives forsorgsmedarbejdere ved centralkontoret mulighed for gennem besøg i fængslet at etablere kontakt med de fanger, der står foran prøveløsladelse, og som efter løsladelsen skal tage ophold i København.

IV. Kan der opstilles normer for det antal personundersøgelser og tilsyn, som en heltidsansat forsorgsmedarbejder kan bestride på tilfredsstillende måde med en rimelig arbejdsindsats?

Udvalget har overvejet, om det ved stillingstagen til problemerne om personalebehovet kunne have en vis vejledende værdi — i lighed med, hvad der er sket flere steder i udlandet - at søge at opstille visse normer for, hvilket antal personundersøgelser eller tilsyn der må antages med rimelig arbejdsindsats at kunne udføres på tilfredsstillende måde af en heltidsansat forsorgsmedarbejder.

I »Manual of Suggested Standards for a State Correctional System«, udgivet af »The American Prison Association« (1946) udtales, at en undersøger ikke bør have mere end 15 nye sager om måneden, og at en tilsynsførende ikke kan føre tilsyn med mere end 50. I Barnes og Teeters: »New Horizons in Criminology« (2. udg., 1951, p. 766) siges, at der ikke kan angives noget bestemt antal tilsyn for en tilsynsførende; i nogle tilfælde er 50 for meget, i andre er 100 ikke for meget. I almindelighed vil man dog mene, at 75 er passende, men mange har tilsyn med 2-300 personer.

»The National Probation and Parole Association« har udtalt, at standarden for en professionel forsorgsmedarbejder bør være 50 tilsyn eller 10 personundersøgelser månedlig (se Thorsten Sellin: »Adult Probation and The Conditional Sentence«, The Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science Vol 49, no. 6 (1959), side 554). En i 1956 foretaget undersøgelse af arbejdsbyr-

den i de enkelte stater viser imidlertid at i 25 % af staterne har en probation officer 50-75 tilsyn, i 50 % 75-100 tilsyn og i 25 % 100-175. En enkelt stat har ikke mindre end ca. 300 tilsyn pr. probation officer (Se Charles L. Newmann: »Sourcebook on Probation, Parole and Pardons«, side 215, Springfield, Illinois, 1958).

I rapporten vedrørende det i London i 1952 afholdte seminar vedrørende probation oplyses det side 131 blandt andet, at man i Sverige anser en tilsynsmængde pr. medarbejder på 50 for ønskelig og på 75 for maximum og antager, at forsorgsmedarbejderen derudover vil kunne bestride ca. 40 personundersøgelser årlig. Skyddsværnet i Stockholm har i en redegørelse af 25. juli 1960 til »1956 Års Eftervårdsutredning« udtalt, at en professionel personundersøger ikke kan udfærdige mere end 90 personundersøgelser årlig, når der pålægges ham mindre arbejdsopgaver ved siden af undersøgelsesarbejdet. I Sverige, hvor der som nævnt ligesom her i Danmark er en blanding af heltidsansatte og ikke heltidsansatte tilsynsførende, var det samlede antal tilsyn da ca. 14.000 eller ca. 200 pr. heltidsansat forsorgsmedarbejder. 90 % af tilsynene føres med bistand af private tilsynsførende. I 1956 års eftervårdsutredningens betænkning »Kriminalvård i Frihet« (SOU 1961: 16) foresloges den professionelle kerne kraftigt udbygget, næsten fordoblet, således at standarden ville blive ca. 100 tilsyn — direkte tilsyn og overtilsyn - pr. professionel forsorgsmedarbejder.

Af rapporten vedrørende det nævnte seminar fremgår det videre, at man i Belgien antager, at tilsynsmængden ikke bør overstige 60, men at der ikke er et tilstrækkeligt antal medarbejdere til faktisk at opnå denne standard. Ifølge rapporten anses i England 45 tilsyn for maximum for en kvindelig og 60 for maximum for en mandlig forsorgsmedarbejder. I 1951 var det faktiske gennemsnit i England og Wales 40 for kvinder og 60 for mænd. I en i 1962 offentliggjort »Report of the Departmental Committee on the Probation Service« oplyses side 108-09, at Home Office anser en »case-load« på 50-60 tilsyn for mænd og 35-45 tilsyn for kvinder for passende. Det anføres, at betydningen af sådanne normer er blevet stærkt reduceret. Forsorgsmedarbejderne har mange andre op-

gaver end de tilsyn, der omfattes af normerne, f. eks. personundersøgelser, undersøgelser i adoptions- og ægteskabssager og tilsyn inden for børne- og ungdomsforsorgen. Det er individuelt, hvad de enkelte medarbejdere kan overkomme, og de ledende medarbejders skøn over, hvilket personale den pågældende afdelings arbejdsbyrde kræver, betyder mere end blotte tal. Normerne foreslås dog ikke helt afskaffet, men det anbefales, at de alene benyttes som vejledning. I det omfang, hvori sådanne normer stadig måtte kunne være til hjælp, mener komiteen, at standarden for en mand bør være 50. Komiteen tvivler iøvrigt på, at det er rimeligt at have en lavere norm for kvinder, idet der ikke er grund til at tro, at kvindelige forsorgsmedarbejders arbejdsevne er mindre end de mandliges. Efter det for komiteen oplyste bygger fastsættelsen af den lavere norm for kvinder på den antagelse, at de af disse førte tilsyn for en stor del vedrører unge kvinder, hvilke tilsyn hører til de vanskeligste.

Af en rapport af 8. april 1963 til Europarådets komite vedrørende kriminalretlige problemer (CEPG III (63) 1) fremgår det blandt andet, at de private organisationer, der varetager det praktiske forsorgsarbejde i Holland, af staten får refunderet 90 % af lønnen til en forsorgsmedarbejder for hver 80 personundersøgelser og hver 100 tilsyn, der bestrides af organisationen, enten som direkte tilsyn eller overtilsyn.

Spørgsmålet om opstilling af bestemte normer for, hvad der er en passende arbejdsbyrde pr. medarbejder, blev berørt af straffelovskommissionen i betænkningen om forsorgsdomme og betingede domme. Straffelovskommissionen udtalte s. 62 herom følgende: »Til spørgsmålet om, hvad der er en passende arbejdsbyrde for personundersøgere og heltidsansatte tilsynsførende, kan der ikke gives noget bestemt og almenlydigt svar. De tal, som man ser opgivet i fremmede håndbøger og artikler, er meget varierende, og man kan ikke gå ud fra, at det gennemsnitlige arbejde pr. tilsyn vil være det samme i alle lande. Blandt andet spiller fordelingen mellem land- og byområder en rolle. I Danmark må en beregning af den passende arbejdsbyrde for en heltidsansat medhjælper bygge på det grundsynspunkt, at hver medhjælper både bør foretage personundersøgel-

ser, have egne tilsyn og føre overopsyn med et antal private tilsyn«.

Ved overvejslen af, om det har praktisk værdi at søge opstillet normer som de nævnte, må det tages i betragtning, at sådanne normer — også under hensyn til, at den med tilsyn og personundersøgelser forbundne arbejdsområde kan variere meget betydeligt fra tilfælde til tilfælde — alene kan få karakter af forholdsvis grove gennemsnitsnormer. Deres betydning vil være størst, når det antal tilsyn og personundersøgelser, hvortil de sættes i relation, er så stort, at betydningen af individuelle forskelle herved i det væsentlige vil blive udlignet, medens normernes værdi vil aftage, jo mindre sagsantallet er. Det må herved erindres, at selskabets afdelinger - bortset fra hovedafdelingen - er relativt små, at den enkelte medarbejders arbejdsområde i en del tilfælde omfatter både direkte tilsyn, overtilsyn og personundersøgelser, og at der derudover påhviler visse af medarbejderne yderligere opgaver, såsom arresthusarbejdet, forsorgsarbejdet for endeligt løsladte, bistandsydelse til fængslernes forsorgskontorer med hensyn til arbejdsanvisning, husbesøg og hjælp til indsattes pårørende, hvilket alt vil bidrage til at svække betydningen af eventuelle normer. Hvad særlig angår spørgsmålet om, hvorvidt de i de foran nævnte udenlandske værker anviste normer lader sig overføre til danske forhold, må det fremhæves, at en vurdering af normerne med henblik på en sådan anvendelse vanskeligt kan foretages uden udførlige oplysninger især om tilsyns- og undersøgelsesarbejdets nærmere karakter og tilrettelæggelse i vedkommende fremmede land, herunder om hvor vanskeligt klientellet er, samt om i hvilket omfang der eventuelt påhviler forsorgsmedarbejderne opgaver udover tilsyn og personundersøgelser. Sådanne udførlige oplysninger foreligger ikke på indværende tidspunkt for udvalget. Dertil kommer, at normerne varierer ret betydeligt, og at sammenligning vanskeliggøres af, at det ikke helt kan bestemmes, hvad overtilsyn svarer til målt i direkte tilsyn.

Udvalget mener herefter ikke på det foreliggende grundlag at kunne lægge sig fast på bestemte normer for, hvilket antal personundersøgelser eller tilsyn, der kan tildeles hver heltidsansat medarbejder.

V. Udvalgets overvejelser

A. Muligheder for en begrænsning af arbejdsmængden

Medens der ikke foreligger spørgsmål om begrænsning af antallet af personundersøgelser, har udvalget overvejet, om det med henblik på en effektivisering af tilsynsarbejdet ville være rigtigt at søge antallet af tilsyn eller disses varighed begrænset.

1. Under udvalgets drøftelser heraf er der rejst det spørgsmål, om de inden for den almindelige socialforsorg virkende institutioner, arbejdsanvisningskontorer, revalideringscentre, alkoholambulatoier m. v. i videre omfang end nu kunne aflaste selskabet for klienter, der har behov for sociale hjælpetjenester, som kan ydes efter den almindelige sociallovgivning. Forholdet er imidlertid dette, at selskabet under tilsynsvirksomhedens udøvelse i videst muligt omfang søger at udnytte den almindelige sociallovgivnings muligheder, således at forsorgsmedarbejderen i det væsentlige kun optræder som mellemlid mellem klienten og vedkommende almindelige sociale institution. I det begrænsede omfang, hvori selskabet selv driver institutioner m. v. - såsom ungdomspensioner og psykiatrisk konsultation - sker det på områder, hvor netop erfaringen har vist, at selskabets klienter ikke kan behandles tilfredsstillende gennem de iøvrigt bestående institutioner. Dernæst vil det for det klientel, der har behov for sociale hjælpetjenester, typisk være af afgørende betydning, at tilsynsmyndigheden indskydes som mellemlid. Nogle af tilsynets vigtigste opgaver vil det herefter være at få klienten til at erkende behandlingsbehovet, at drage omsorg for, at kontakten mellem klienten og vedkommende behandlingsinstitution m. v. etableres, og at søge at hindre, at klienten efter eller uden aftale med den pågældende institution i utide afbryder behandlingen, i hvilken hensende tilsynsmyndigheden kan true med sanktioner efter strfl. § 59 og § 60. Det kan herefter ikke antages, at den almindelige socialforsorg i videre omfang vil kunne gøre tilsyn af Dansk Forsorgsselskab overflødig.

2. Om tilsyn iøvrigt i det enkelte tilfælde er påkrævet, må naturligvis bero på et kon-

kret skøn. Under drøftelserne med fængselsinspektørerne og forsorgsmedarbejderne blev der fra visse sider givet udtryk for, at der muligt i forbindelse med prøveløsladelse blev institueret tilsyn i for mange tilfælde, og at man måske i videre omfang kunne fastsætte en kortere tilsynstid end nu, eventuelt ned til 1 eller 1/2 år, og ophæve bestående tilsyn, når der havde vist sig ikke at være problemer. Fængselsdirektoratets repræsentant i udvalget har dog heroverfor anført, at tilsyn altid institueres efter en prøvelse i hvert enkelt tilfælde. Det blev også med hensyn til betinget dømte oplyst, at der forekommer tilfælde, hvor klientens forhold er eller under tilsynsperioden bliver så stabile, at et mere indgående tilsyn ikke er påkrævet. Den tilsynsførende lader da tilsynet hvile og tager kun med større mellemrum sagen frem. Det blev samtidig anført, at man muligvis i videre omfang end nu formelt burde ophæve sådanne tilsyn, men at tilsynsmyndigheden er tilbageholdende med hensyn til at indstille dette, idet et ophævet tilsyn ikke kan genindføres, hvis forholdene senere skulle ændre sig, og at et hvilende tilsyn ikke i synderlig grad belaster den tilsynsførende.

Ligesom tilsyn efter udvalgets opfattelse ikke bør institueres, når der ikke er aktuelle sociale eller personlige problemer og heller ikke er særlig grund til at antage, at sådanne vil opstå, bør et tilsyn principielt ophæves, når den nævnte motivering ikke længere er til stede. Der foreligger imidlertid ikke for udvalget oplysninger, der afgørende viser, at der etableres og opretholdes tilsyn udover det anførte principielle udgangspunkt, men de nævnte drøftelser tyder dog på, at der er en tendens til i hvert fald at opretholde tilsyn i noget videre omfang end påkrævet.

Udvalget har i denne forbindelse overvejet, om reglerne om betinget dom eventuelt burde søges ændret, således at det, hvis det skulle vise sig nødvendigt, blev muligt dels senere under prøvetiden at instituere tilsyn, hvor det ikke fra først af har været pålagt, dels at genindføre et en gang ophævet tilsyn. Sådanne regler kunne måske medvirke til, at man i tvivlstilfælde i videre omfang end nu undlod at bestemme tilsyn eller ophævede bestående tilsyn. Det er imidlertid tvivlsomt, om sådanne regler ville have større virkning i den anførte retning. Hvis der

ikke — eller ikke længere — føres tilsyn, vil tilsynsmyndigheden jo ofte ikke blive bekendt med en eventuel forværring i den pågældendes forhold, medmindre han selv henvender sig til tilsynsmyndigheden, i hvilket tilfælde der regelmæssigt vil være mulighed for et resocialiseringsarbejde på frivillig basis. Dansk Forsorgsselskabs repræsentant i udvalget har oplyst, at selskabet er opmærksom på, dels at tilsyn ikke foreslås etableret, når den angivne motivering ikke foreligger, dels at tilsyn muligt i videre omfang end nu kan etableres for en kortere periode end 2 år og kan ophæves før den fastsatte periodes udløb. Udvalget har herefter ikke fundet grundlag for at foreslå nogen ændring i reglerne om betinget dom, men skal henstille, at også de retsanvendende myndigheder er opmærksomme på de nævnte forhold.

Udvalgets konklusion må dog være, at der - selvom alle vedkommende myndigheder ved afgørelsen af spørgsmålet om fastsættelse og ophævelse af tilsyn er opmærksomme på de ovenfor nævnte synspunkter — ikke kan blive spørgsmål om gennem begrænsning af antallet af tilsyn eller afkortning af tilsynstiden at opnå en lettelse af arbejdsmængden, som kan få nævneværdig betydning for spørgsmålet om effektivisering af forsorgsarbejdet.

B. Personalemæssige foranstaltninger

1. Er der behov for en udvidelse af antallet af de med personundersøgelser og tilsyn beskæftigede faste medarbejdere, når henses til omfanget af arbejdsopgaver, der allerede nu påhviler disse medarbejdere?

Om den arbejdsmængde, der for tiden påhviler de faste medarbejdere, henvises til det foran i afsnit II anførte. Den vejledning de i udenlandske værker m. v. anviste normer kan give, når der skal tages stilling til det rejste spørgsmål, er af de foran i afsnit IV anførte grunde begrænset. De bekræfter dog de oplysninger om, at arbejdsmængden i flere af afdelingerne er rigelig stor, som udvalget har modtaget under drøftelserne med medarbejdere fra selskabets forskellige afdelinger.

Af normer for det passende antal *tilsyn* pr. tilsynsførende kan der ikke drages slutninger med hensyn til, om arbejdsbyrden pr. med-

arbejder er for stor. Et tilsyn er ikke nogen bestemt arbejdspræstation, for hvilken der kan fastsættes et bestemt timetal. Dels varierer behovet for indsats, dels lader tilsyn sig føre, uden at det kan påvises, at behovet for indsats ikke honoreres. Det er således rimeligt at antage, at den noget store tilsynsmængde, der i de fleste afdelinger hviler på de faste medarbejdere, ikke blot medfører et ret stort arbejdspress, men også medfører, at den tilsynsførende ikke formår at præstere så stor en indsats, som det kunne være ønskeligt, synspunkter der også er kommet til orde under drøftelserne med selskabets medarbejdere.

Personundersøgelser er sammenlignet med tilsyn en arbejdspræstation af et langt mere bestemt omfang. Den varierer med besværet med oplysningernes tilvejebringelse og undersøgerens rutine og arbejdstempo, men inden for snævre grænser. Det antages af Dansk Forsorgsselskab, at der medgår mellem 8 og 16 timer (inkl. retsmøde) til udførelsen. Væsentlige afvigelser fra den sædvanlige præstation lader sig - i modsætning til tilsynsforløb — ret let konstatere.

Selvom de foran omtalte standarder vurderes med al mulig forsigtighed, tillader de sammenholdt med udtalelserne fra medarbejderne til udvalgets medlemmer og de normer, der f. eks. er lagt til grund i den nyetablerede afdeling for tilsyn med prøveløsladte ungdomsfængselsfanger, den slutning, at der er et - moderat - behov for en forøgelse af antallet af faste medarbejdere i flere af de med tilsyn og personundersøgelser beskæftigede afdelinger.

2. Bør de faste medarbejdere i videre omfang end nu overtage arbejdet med personundersøgelser og tilsyn?

Hidtil er taget som udgangspunkt, at den bestående fordeling af tilsyns- og undersøgelsesmængden mellem faste og honorarlønnede medarbejdere bevares.

Som ovenfor nævnt anførte straffelovskommissionen i betænkningen om betingede domme og forsorgsdomme side 58-59, at det var ønskeligt, at personundersøgelserne blev henlagt til faste medarbejdere. Kommissionen henviste til, at der i endnu højere grad end ved tilsynsvirksomhed stilles krav

om en særlig uddannelse som forudsætning for arbejdet, og at undersøgeren må kunne give møde i retten, hvilket ikke altid er muligt for en »frivillig« medarbejder. For så vidt angår tilsynsvirksomheden anførte kommissionen side 61-62, at den var af den bedste opfattelse, at det for at gøre forsorgs- og tilsynsarbejdet tilstrækkelig effektivt er nødvendigt, at man råder over en solid grundstamme af »professionelle« forsorgsmedarbejdere, men at den private tilsynsvirksomhed kunne bibeholdes ved siden heraf, dog således at den begrænsedes til de mindre komplicerede tilfælde. Kommissionen fandt, at ordningen med »private« tilsynsførende havde sine fordele og anførte blandt andet følgende: »De tilsynsførende har i reglen fast erhverv, og da de hverken kan eller vil have et større antal tilsyn hver, bliver kredsen af dem så stor, og muligheden for at rekruttere dem fra forskellige beskæftigelser og samfundslag dermed så rig, at man har mulighed for at finde den tilsynsførende, der særlig egner sig for det konkrete tilfælde — og let adgang til at lade sådanne tilsynsførende glide ud, hvis interesse for arbejdet svækkes. Endvidere har private tilsynsførende mulighed for selv at beskæftige eller inden for deres bekendtskabskreds at anvise passende arbejde til klienten. Det er også en erfaring, at de private tilsynsførende i mange tilfælde bevarer kontakten med klienten ud over tilsynsperioden og fortsætter med at lade vedkommende komme i deres hjem. Dernæst kan de skiftende private tilsynsførende give et frisk pust ind i arbejdet også til de professionelle. En væsentlig fordel ved de private tilsynsførende er det også, at de — rigtigt udvalgt - kan udføre tilsynet netop på det sted, hvor klienten befinder sig, således at de har mulighed for at følge ham i hans daglige udfoldelse og gribe ind øjeblikkelig, når vanskeligheder viser sig. Hvad den private tilsynsførende måtte mangle i speciel indsigt, må der rådes bod på ved let adgang til at rådføre sig med de professionelle forsorgsmedhjælpere. De her anførte synspunkter angående nødvendigheden af en solid grundstamme af professionelle forsorgsmedhjælpere stemmer overens med den opfattelse, som mere og mere gør sig gældende i andre lande. Det anses i almindelighed ikke for afgørende, om tilsynsvirksomheden hører

under staten eller under private selskaber, men arbejdet må være velorganiseret, og uddannede, heltidsansatte medhjælpere er nødvendige til løsning af de ofte meget vanskelige og meget forskelligartede opgaver, som behandlingen af lovovertrædere frembyder. Denne opfattelse kom blandt andet til orde på De Forenede Nationers seminar om probation i London i oktober 1952, og de medlemmer af straffelovskommissionen, som deltog i seminaret, fik et stærkt indtryk af den høje kvalitet, som præger den engelske probationsordning, og som i første række skyldes de professionelle probation officers' uddannelse og dygtighed og den omstændighed, at deres antal er afpasset efter en rimelig arbejdsbyrde«.

Siden 1953 er der som anført side 14 sket en betydelig udvidelse af antallet af de i Dansk Forsorgsselskab beskæftigede faste medarbejdere, og der er foran i afsnit II nærmere redegjort for den nuværende arbejdsfordeling mellem de heltidsansatte og honorarlønnede medarbejdere.

Selskabets repræsentant i udvalget har oplyst, at det i hvert fald for tiden på grund af den herskende mangel på socialrådgivere ville være umuligt at besætte det betydelige antal stillinger, som måtte oprettes, såfremt en langt større del af undersøgelserne og tilsynene skulle overtages af faste medarbejdere. Han har dernæst anført, at selskabet heller ikke finder det ønskeligt, at arbejdet udelukkende udføres af fast personale, men af flere grunde foretrækker en kombination af faste og honorarlønnede medarbejdere. Denne kombination er således en mere smidig ordning, der lettere kan afpasses efter de praktiske behov. Selskabet lægger endvidere afgørende vægt på gennem opretholdelse af honorarlønnede medarbejdere at bevare kontakten med den almindelige befolkning og interessen blandt denne for selskabets arbejde. I det hele taget har selskabet, der ganske kan tilslutte sig straffelovskommissionens oven for gengivne synspunkter med hensyn til nytten af private, ikke heltidsansatte medhjælperes arbejde, ladet disse synspunkter være vejledende for arbejdets udførelse. Selskabet søger endvidere at sikre, at også de af honorarlønnede medarbejdere foretagne undersøgelser og den af dem udøvede tilsynsvirksomhed har en tilfredsstillende standard, blandt andet

gennem anvendelse af egnede, fortrinsvis faguddannede medarbejdere, jfr. bilag 1 og 2, og gennem oplæring og instruktion, jfr. bl. a. foran side 18–19 og 27. Der er da heller ikke over for selskabet fremsat kritik af den almindelige standard.

Udvalget er enig i, at kriminalforsorgens opgaver fortsat bør være fordelt mellem faste medarbejdere og interesserede og egnede private, men for tiden er de heltidsansattes direkte tilsyns- og undersøgelsesarbejde, som de i afsnit II nævnte tal viser, beskeden, og der er næppe grund til at tro, at det rette ligevægtspunkt mellem faste og honorarlønnede medarbejdere er nået. Straffelovskommissionen, der herved henviste til erfaringerne fra England, fandt som ovenfor nævnt, at der bør være en solid grundstamme af »professionelle« forsoagsmedarbejdere. Det erfaringsmateriale vedrørende forsogsarbejdets tilrettelæggelse, der tilvejebringes gennem forskning og praktisk arbejde, vil med en sådan grundstamme hurtigere kunne udnyttes. Muligheden for at drage nytte af hinandens erfaringer er større inden for en - stadig forholdsvis snæver - kreds af faste medarbejdere. Dette har særlig stor betydning inden for en så ny profession som forsogsarbejde med kriminelle, hvis teoretiske grundlag og praktik kun er sparsomt beskrevet. Faste medarbejdere vil med baggrund i deres uddannelse og det erfaringsgrundlag, de erhverver sig under deres arbejde med kriminelle, og som følge af, at de har dette arbejde som deres eneste, kunne formodes i almindelighed at være i stand til at udføre navnlig de vanskeligere undersøgelser og tilsyn med større effektivitet end løst tilknyttede medarbejdere. Siden straffelovskommissionens udtalelse blev fremsat, er der som nævnt sket en betydelig udvikling af selskabets stab af faste medarbejdere. Efter udvalgets opfattelse bør denne udvikling fortsætte. Faste medarbejdere kan med den forhåndenværende stab næppe i tilstrækkeligt omfang inddrages i det direkte arbejde. Det tilsyn, selskabet fører med prøveløsladte ungdomsfængselsfanger, føres som nævnt udelukkende af faste medarbejdere. Disse tilsyn er særlig vanskelige. Tilsynet med betinget dømte alkoholikere byder på lige så store vanskeligheder, og der er utvivlsomt også iøvrigt en del tilsyn, som efter deres sværhedsgrad burde

udføres af fast personale, men som nu føres af honorarlønnede tilsynsførende.

Hvad særlig angår betinget dømte vil en udvidelse af den faste medarbejderstab medføre den fordel, at det i videre omfang end nu vil kunne praktiseres, at den medarbejder, der har foretaget undersøgelsen, også møder i retten og overtager tilsynet med vedkommende klient. Både i og uden for København er ordningen i dag den, at een medarbejder foretager undersøgelsen, og en anden overtager tilsynet. Foretages undersøgelsen af en honorarlønnet medarbejder - og 87 % af personundersøgelserne uden for København foretages af honorarlønnede medarbejdere — vil undersøgeren ofte være ude af stand til at møde i retten, således at en af selskabets faste medarbejdere må møde i stedet. Det er indlysende, at det må foretrækkes, at den, der gennem undersøgelsen har skaffet sig kendskab til klientens forhold, og som i forbindelse med undersøgelsens foretagelse ofte på frivillig basis vil have etableret et foreløbigt tilsynsarbejde med klienten, også bliver den, der endeligt fører tilsynet med ham, at den, der har foretaget undersøgelsen, er den bedst egnede til at bistå i retten, og at det er en fordel, at den, der skal føre tilsynet, har overværet sagens behandling i retten.

Forsåvidt angår de prøveløsladte er det omtalt ovenfor, at der med hensyn til eet af statsfængslerne, Kragsskovhede, har været fulgt den praksis, at en medarbejder fra afdelingen for prøveløsladte i København etablerer kontakten ved besøg i anstalten inden prøveløsladelsen, men at det på grund af arbejdsbelastningen ikke i dag er muligt at udstrække denne praksis til andre fængsler eller andre afdelinger. Det er den overvejende opfattelse, at denne praksis er nyttig, og fordelene ved den ville blive endnu større, hvis kontakten kunne etableres med den, der skulle føre det direkte tilsyn. Også dette ville i videre omfang muliggøres ved en forøgelse af antallet af faste medarbejdere.

Dertil kommer, at en udvidelse af de faste medarbejders antal vil give dem bedre muligheder for instruktion af de honorarlønnede medarbejdere og for at opretholde nær kontakt med og bistå de honorarlønnede tilsynsførende under forløbet af de enkelte tilsyn.

Forsåvidt angår personundersøgelserne må det antages, at hensynet til undersøgelsernes ensartethed lettere vil kunne tilgodeses, hvis undersøgelserne i videre omfang end nu henlægges til faste medarbejdere.

Hertil kan føjes, at udvalget er tilbøjeligt til at mene, at der er trang til en vis udvidelse af antallet af lokalafdelinger, og at en sådan udvidelse vil nødvendiggøre en forøgelse af de heltidsansattes antal.

Som følge af det anførte finder udvalget det ønskeligt, at der i det omfang hensynet til arbejdets effektivitet og stabilitet taler derfor, sker en forøgelse af antallet af de med personundersøgelser og tilsyn beskæftigede faste medarbejdere. Det er på det for udvalget foreliggende grundlag vanskeligt i enkeltheder at fastlægge det talmæssige forhold mellem faste og honorarlønnede medarbejdere. Geografiske forhold kan føre til, at det må foretrækkes, at arbejdet udføres af honorarlønnede medarbejdere, der hører hjemme på klientens egn. Også andre forhold spiller ind, honorarlønnede medarbejderes kvalitet kan være så høj, at det er ønskeligt at bevare dem, og mulighederne for antagelse af kvalificerede faste medarbejdere så begrænset, at en ønskelig udskiftning ikke kan gennemføres. En nøjere fastlæggelse synes heller ikke påkrævet. Udvidelsen af antallet af faste medarbejdere bør som hidtil ske gradvis og må nødvendigvis strække sig over en årrække, hvorfor spørgsmålet om forholdet mellem de faste og honorarlønnede medarbejdere på et senere tidspunkt vil kunne tages op til fornyet overvejelse på et fyldigere erfaringsgrundlag end det nu foreliggende.

Til belysning af det anførte har nogle af udvalgets medlemmer forsøgsvis foretaget nogle beregninger over, hvilke personaleudvidelser en anvendelse af normer svarende til de i udlandet opstillede ville tilsige. I bilag 10 er den nuværende arbejdsfordeling mellem faste og honorarlønnede medarbejdere, jfr. bilag 8, lagt til grund for beregningen. I bilag 11 indeholdes en hypotetisk beregning over den personaleudvidelse, som en anvendelse af normerne ville tilsige, såfremt de heltidsansattes arbejdsopgaver forøges i det nærmere i bilaget angivne omfang. Det er en nødvendig forudsætning for foretagelsen af en sådan beregning, at der som udgangspunkt blev valgt en bestemt arbejds-

fordeling mellem de 2 kategorier af medarbejdere. Udvalget har ikke ment at burde foreslå, at den i bilaget angivne arbejdsfordeling tilvejebringes nu. Som tidligere nævnt har udvalget ikke fundet, at der er tilstrækkelig anledning til alene på det nuværende grundlag nærmere i tal at søge angivet den ønskelige arbejdsfordeling. Om indholdet af beregningerne henvises iøvrigt til bilagene.

3. *De honorarlønnede medarbejdere.*

a. Forholdet mellem faguddannede og andre honorarlønnede medarbejdere.

I afsnit II er nærmere redegjort for fordelingen mellem honorarlønnede medarbejdere, der i kraft af deres uddannelse eller erhverv har faglige forudsætninger for forsorgsarbejde, og andre honorarlønnede medarbejdere. Selvom personer, der ikke i deres uddannelse eller erhverv har nogen faglig baggrund for deres virke i kriminalforsorgens tjeneste, i mange tilfælde, når særlige personlige forudsætninger er til stede, vil kunne præstere en indsats, der står mål med de uddannedes, finder udvalget det ønskeligt, at tendensen til at rekruttere de honorarlønnede medarbejdere blandt personer med faglige forudsætninger fortsættes. Under drøftelserne med forsorgsselskabets afdelingsledere blev det fra flere sider anført, at der formentlig findes et antal gifte kvindelige socialrådgivere, som ville være interesseret i deltidsbeskæftigelse for selskabet. Selskabet har imidlertid over for udvalget anført, at en væsentlig forhøjelse af honorarerne må anses for påkrævet dels for at bevare de kvalificerede, honorarlønnede medarbejdere, som selskabet allerede har kontakt med, dels for at hverve nye.

b. Honorarernes størrelse. Honoraret for personundersøgelser udgjorde i 1953 som tidligere nævnt 15 kr. + sædvanligt tillæg, og grundbeløbet blev i 1957 forhøjet til 35 kr. Pr. 1. april 1965 udgør honoraret herefter 35 kr. + sædvanlige tillæg, p. t. 34 % + 156,8 %, eller ialt 120 kr. 45 øre, samt godtgørelse af udgifter til porto, telefon og transport. Selskabet har henvist til, at en personundersøgelse gennemsnitlig tager 8-16 timer inklusive deltagelse i retsmøde. Udvalget

kan tiltræde, at honoraret bør forhøjes og vil finde det rimeligt, at honoraret for personundersøgelse inklusive møde i retten fastsættes til 70 kr. + sædvanlige tillæg, pr. 1. april 1965 34 % + 156,8 %, eller ialt 240 kr. 90 øre. Til sammenligning kan anføres, at begyndelseslønnen for en forsorgsmedarbejder efter 1 års tjeneste andrager ca. 27.000 kr., og at en sådan heltidsansat medarbejder efter selskabets oplysninger gennemsnitlig udfører arbejde svarende til 90-100 undersøgelser årlig, hvorfor det selv med den foreslåede honorarforhøjelse vil være mindre bekosteligt at lade undersøgelser udføre af honorarlønnet end af heltidsansat personale.

Honoraret for *tilsyn* blev i 1950 fastsat til følgende beløb:

- I. Tilsyn med betinget dømte
  1. år 5,50 kr. månedlig + dyrtidstillæg
  2. år 4,40 kr. månedlig + dyrtidstillæg
  3. år 3,30 kr. månedlig + dyrtidstillæg
- II. Tilsyn med prøveløsladte
  1. år 4,40 kr. månedlig dyrtidstillæg
  2. år og flg. 3,30 kr. månedlig + dyrtidstillæg

Da denne sondring mellem betinget dømte og prøveløsladte ikke syntes tilstrækkeligt begrundet, og der ikke fandtes at kunne opstilles generelle regler for en graduering af de tilsynsførendes arbejdsindsats og dermed

for honoraret, godkendte justitsministeriet i 1957 efter indstilling fra selskabet, at tilsynshonoraret med virkning fra 1. april 1957 blev fastsat til 5,50 kr. månedlig + sædvanligt dyrtidstillæg for alle tilsyn. Grundbeløbet er siden forhøjet i takt med statens honorarer, ialt pr. 1. april 1965 med 34 %, således at honoraret pr. denne dato med dyrtidstillæg 156,8 % udgør 18 kr. 95 øre månedlig. Det er vanskeligt at angive, hvor mange timers arbejde et tilsyn gennemsnitlig kræver, da eet tilsyn kan være meget vanskeligere end et andet, og det enkelte tilsyn kan kræve en meget intens indsats i nogle perioder, men til andre tider forløbe gnidningsløst. Det er selskabets opfattelse, at de mindre komplicerede tilsyn kan bestrides tilfredsstillende med 3-6 timers arbejde om måneden, men de vanskeligere tilsyn som f. eks. tilsyn med alkoholister og psykisk afvigende lægger ofte beslag på mindst dobbelt så meget af den tilsynsførendes tid. Efter udvalgets skøn vil honoraret passende kunne fastsættes til 12 kr., hvortil kommer sædvanlige tillæg, p. t. 34 % + 156,8 %, eller ialt 41 kr. 30 øre. Honoraret vil herved nærme sig, omend ikke ganske svare til et egentligt arbejdsvederlag.

Udvalget skal herefter foreslå, at honorarerne for personundersøgelse og tilsyn forhøjes som nævnt.

SPØRGSMÅLET OM OPRETTELSE AF YDERLIGERE INSTITUTIONER

I. Dansk Forsorgsselskabs undersøgelse af behovet for institutionsanbringelse af selskabets tilsynsklientel

Dansk Forsorgsselskab har i 1961 til brug for udvalget foretaget en undersøgelse til belysning af, hvilket behov der er for anbringelse under den ene eller anden form af selskabets tilsynsklientel. Undersøgelsen er en videreførelse af den s. 21-22 omtalte undersøgelse og omfatter de samme personer, ialt 844, nemlig samtlige betinget dømte, tiltalefritagne, prøveløsladte m. fl., som er sat under tilsyn af selskabet i løbet af januar og juli kvartaler 1960. Undersøgelsen omfatter ikke prøveløsladte fra ungdomsfængslerne og de særlige forvaringsanstalter. I bilag 9 har selskabet nærmere redegjort for undersøgelsen.

Undersøgelsen omfatter følgende institutionstyper:

a. *Optagelseshjem*, d. v. s. institutioner beregnet til mere akutte og kortvarige anbringelser, og som har forsorgsmæssig ledelse samt mulighed for beskæftigelse på institutionen ved landbrug, håndværk, fabriksmæssig virksomhed og huslige fag. Klienterne får frit ophold og en mindre arbejdsduccør.

b. *Ungdomspensioner* for yngre lovovertrædere indtil ca. 25 år, som er kommet ud i en sådan situation, at de for kortere eller længere tid bør fjernes fra deres hidtidige miljø. Pensionerne, der har forsorgsmæssig ledelse, har udearbejdende pensionærer og alene beskæftigelsesmuligheder for et begrænset antal pensionærer på selve institutionen. Der er fælles opholdsrum og mulighed for fritidsbeskæftigelse på institutionen. Klienterne betaler for opholdet efter en rimelig pensionstakst. Ledelsen overtager tilsynet med pensionærene og fortsætter tilsynet efter disses afgang fra institutionen.

c. *Pensioner for ældre lovovertrædere* (over 25 år) drevet efter samme retningslinier som ungdomspensioner.

d. *Klublejligheder* uden institutionspræg, men med et vist forsorgsmæssigt opsyn, hvor såvel ugifte som gifte klienter kan tilbydes logi - værelse eller mindre lejlighed - mod betaling af en rimelig husleje. Der er fælles opholdsrum og køkken, men ingen beskæftigelsesmuligheder.

e. *Plejehjem* med forsorgsmæssig og/eller sygeplejedyndig ledelse for helt eller delvis uarbejdsdygtige klienter, fortrinsvis med psykiske lidelser, eventuelt også ambulante behandlede alkoholister, som skal rettes op efter alkoholrecidiv. Der er mulighed for forskellig sysselsætning på institutionen. Der ydes frit ophold, lommepenge og eventuel beskedene arbejdsduccør.

f. *Alkoholisthjem* med forsorgsmæssig og lægelig ledelse for sværere alkoholister, for hvem afvænnning ikke kan gennemføres ambulante. Der er fælles opholdsrum og beskæftigelsesmuligheder på institutionen, men også adgang til udearbejde. Der ydes frit ophold, lommepenge og eventuelt arbejdsduccør. Udearbejdende betaler selv for opholdet efter en rimelig pensionstakst.

Når der tages hensyn til anbringelsesbehovets gennemsnitlige varighed, og til at det undersøgte materiale kun omfatter 20 % af tilsynsmassen, kan det skønsmæssige behov for institutionspladser for hele tilsynsklientellet efter selskabets skøn opgøres således:

	Mænd	Kvinder
a. Optagelseshjem	80	12
b. Ungdomspension:		
København	60	35
Provinsen	75	12
c. Pension:		
København	25	0
Provinsen	35	0
d. Klublejlighed	5	17
e. Plejehjem	15	3
Plejehjem for alkoholister	20	10

Selskabet har samtidig understreget, at en undersøgelse som den foretagne nødvendigvis må være behæftet med en række fejlkilder, og at der derfor må anlægges en meget forsigtig vurdering, når der på grundlag af de foreliggende oplysninger skal skønnes over, hvilke institutioner der bør stilles til rådighed for kriminalforsorgen. Selskabet konkluderer derefter, at det bør tages op til overvejelse at oprette 2 yderligere ungdomspensioner for det mandlige klientel ad modum Brøndbyhus, 1 i København og 1 i provinsen, men at de øvrige anbringelsesproblemer bør søges løst enten gennem eksisterende institutioner eller gennem eventuel oprettelse af institutioner uden for Dansk Forsorgsselskab, idet selskabet dog af resocialiseringsmæssige grunde fraråder, at klienterne søges anbragt i klublejligheder. For så vidt særligt angår ungdomspensioner for kvinder, fremgår det af undersøgelsen, at der ikke i provinsen er konstateret tilstrækkeligt behov for sådanne institutioner. Der kan i denne forbindelse henvises til, at »Nordjysk Forening til Værn for unge Kvinder« i 1956 oprettede en pension for unge kvinder i Ålborg med plads til 6 kvinder, men at den allerede i 1957 blev nedlagt, idet det ikke var muligt at holde den belagt.

II. Hvilket institutionsproblem bør tørst tages op til overvejelse?

Udvalget har drøftet institutionsbehovet med selskabets afdelingsledere, herunder lederne af de af selskabet drevne institutioner, og med ledere af og forsorgsmedarbejdere ved de under fængselsvæsenet hørende anstalter. Disse drøftelser har bestyrket konklusionen af selskabets førnævnte undersøgelse, hvorefter spørgsmålet om oprettelse af yderligere ungdomspensioner for mænd er det mest påtrængende institutionsproblem. Udvalget har derfor først taget dette spørgsmål op til overvejelse.

III. Spørgsmålet om oprettelse af yderligere ungdomspensioner for mænd

A. Hidtidige erfaringer med hensyn til selskabets 2 ungdomspensioner Brøndbyhus og Ringgården

1. *Brøndbyhus.* Hovedparten af pensionærerne tilhører den vanskeligere del af de betinget dømte, men Brøndbyhus modtager som nævnt tillige et mindre antal prøveløsladte fra ungdomsfængslerne. Man tilstræber imidlertid at holde antallet af pensionærer fra ungdomsfængslerne nede på et relativt beskeden antal for at undgå, at disse mere belastede pensionærer i for høj grad skal præge ånden i pensionen til skade for ledelsens muligheder for behandling af pensionærerne. Pensionen modtager principielt ikke klienter, som blot i en akut situation skal have tag over hovedet under ordnede forhold et par dage. Formålet med anbringelsen er netop, at ledelsen skal overtage tilsynet, have tid til at sætte sig ind i den pågældendes problemer, tilrettelægge og gennemføre en behandlingsplan for den pågældende, som efter anbringelsens ophør forbliver under lederens tilsyn. Selvom de akutte anbringelser yderligere betyder et vist uroelement, kan det dog ikke undgås, at selskabet — i mangel af andre anbringelsesmuligheder - lejlighedsvis må benytte Brøndbyhus til anbringelser af denne art.

Under de ovennævnte drøftelser blev der givet udtryk for almindelig enighed blandt Dansk Forsorgsselskabs afdelingsledere m. v. om, at Brøndbyhus har vist sig at være et særdeles virkningsfuldt middel i tilsynsarbejdet, idet muligheden for resocialisering af klienter, der er kommet i sådanne vanskeligheder, at en miljøforandring er påkrævet, er blevet væsentlig forbedret gennem denne anbringelsesmulighed. Selskabet har yderligere oplyst, at Brøndbyhus, der til stadighed er fuldt belagt, med sine 26 pladser har en i driftsøkonomisk henseende passende størrelse, idet den kan bære udgifterne til et forstanderpar og en viceforstander. Samtidig er belægningen ikke større, end at ledelsen kan føre effektivt tilsyn med alle pensionærerne under og efter opholdet.

2. *Ringgården.* Også Ringgården, hvor anbringelse sker efter nogenlunde tilsvarende retningslinier som i Brøndbyhus, har efter det oplyste været en betydelig hjælp i tilsynsarbejdet. Lokalerne er imidlertid uhensigtsmæssige, idet der navnlig ikke er eneværelser, hvortil kommer, at Ringgården med sin ringe kapacitet - 6 pladser - er uforholdsmæssig dyr at drive. Selskabet overvejer derfor

at nedlægge denne pension, der også til stadighed er fuldt belagt.

B. De under udvalgets drøftelser med Dansk Forsorgsselskabs afdelingsledere m. v. tilvebragte oplysninger om behovet for yderligere ungdomspensioner

1. *København.* Under drøftelserne har Dansk Forsorgsselskabs medarbejdere været enige om, at der er et stærkt behov for yderligere ungdomspensionspladser i København. Lederen af selskabets centralkontor har sammenfattet erfaringerne derhen, at selskabet til stadighed vil kunne holde 1 yderligere ungdomspension af tilsvarende størrelse som Brøndbyhus belagt alene med betinget dømte.

Inspektørerne og forsorgsmedarbejderne ved ungdomsfængslerne, hvis klientel som nævnt ikke er medtaget i den af selskabet foretagne behovsanalyse, har opgjort deres behov således, at ungdomsfængslerne i København ville kunne belægge 1/3 af pladserne i Brøndbyhus og i yderligere 2 ungdomspensioner af samme størrelse, idet de herved har forudsat, at de prøveløsladte kun bør udgøre en mindre del af belægget i hver ungdomspension.

For statsfængslernes vedkommende, hvis klientel normalt vil være for gammelt for en ungdomspension, er der ikke givet udtryk for noget større behov for anbringelsesmulighed i sådanne pensioner.

2. *Uden for København.* Under drøftelserne har selskabets medarbejdere ligeledes givet udtryk for et behov for ungdomspensionspladser i Jylland, men der har samtidig været nogen usikkerhed med hensyn til, om der burde oprettes een større ungdomspension for hele Jylland eller flere mindre pensioner. Grunden hertil er en antagelse om, at det i visse tilfælde vil kunne være betænkeligt at flytte klienter fra en egn af Jylland til en anden.

Fra ungdomsfængslernes side er der kun udtrykt ønske om et mindre antal anbringelsesmuligheder årlig, idet hovedparten af klientellet løslades til København.

For statsfængslernes vedkommende gælder det samme som under København anført.

G. Udvalgets overvejelser

1. *København.* Selvom selskabets behovsanalyse som af selskabet anført må vurderes med forsigtighed, finder udvalget det efter de foreliggende oplysninger utvivlsomt, at der er et stærkt behov for snarlig tilvejebringelse af en yderligere ungdomspension med samme kapacitet som Brøndbyhus. Noget kunne vel tyde på et yderligere behov, men udvalget er enigt med selskabet i, at der nu søges oprettet een ungdomspension, idet erfaringerne må vise, om der vil være behov for flere.

Dansk Forsorgsselskabs repræsentant i udvalget har oplyst, at selskabet vil søge anskaffet en villa eller lignende, som efter ombygning vil kunne tjene som ungdomspension, idet etableringsudgifterne herved vil blive mindre end ved nyopførelse af de nødvendige bygninger. Hvis det bliver nødvendigt, vil selskabet ansøge om statsgaranti.

Udvalget skal herefter anbefale, at behovet for yderligere ungdomspensionspladser i København søges dækket derved, at Dansk Forsorgsselskab snarest, når de praktiske muligheder derfor foreligger, om fornødent med statsgaranti eller statsstøtte opretter en ungdomspension i København ad modum Brøndbyhus.

2. *Uden for København.* Efter de foreliggende oplysninger er der efter udvalgets opfattelse ligeledes behov for tilvejebringelse af ungdomspensionspladser i Jylland. Udvalget har overvejet muligheden for oprettelse af flere mindre pensioner forskellige steder i Jylland. Erfaringerne fra Ringgården viser imidlertid, at små pensioner med ca. 6 pladser er uøkonomiske i drift, idet de faste udgifter, herunder til husleje og lønning af forstander og medhjælper, bliver uforholdsmæssig store. Dansk Forsorgsselskabs repræsentant i udvalget har oplyst, at en pension på ca. 15 pladser bedre vil kunne svare sig, men at det økonomisk mest hensigtsmæssige vil være en pension af størrelse som Brøndbyhus.

Udvalget finder herefter ikke grundlag for at foreslå, at der i hvert fald for tiden oprettes flere ungdomspensioner i Jylland, men finder, at der foreløbig bør oprettes een ungdomspension. Da den i hvert fald foreløbig skal dække hele Jylland, bør den placeres

et centralt sted og tillige et sted, hvor der er de fornødne arbejdsmuligheder for pensionærerne. Meget taler derfor for, at en anbringelse i eller ved Århus vil være det mest hensigtsmæssige. Den nærmere placering må dog afhænge af, hvilke praktiske muligheder der viser sig for anskaffelse af grund og bygninger. Udviklingen må herefter vise, om der vil være anledning til oprettelse af flere ungdomspensioner i Jylland.

Dansk Forsorgsselskabs repræsentant i udvalget har oplyst, at selskabet på tilsvarende måde som for Københavns vedkommende vil søge oprettet en ungdomspension i Jylland.

Udvalget skal herefter anbefale, at behovet for ungdomspensionspladser i Jylland søges dækket ved, at Dansk Forsorgsselskab snarest, når mulighed derfor foreligger, om fornødent med statsgaranti eller statsstøtte opretter en ungdomspension i Jylland på et centralt sted, hvor de fornødne arbejdsmuligheder for pensionærerne er til stede.

IV. Spørgsmålet om oprettelse af andre institutioner

Under udvalgets foreløbige drøftelser af behovet for eventuelle andre institutioner end ungdomspensioner har udvalget navnlig overvejet mulighederne for institutionsan-

bringelse af personer i nogle dage i akutte situationer. Dansk Forsorgsselskabs afdelingsledere har over for udvalget givet udtryk for, at der i vidt omfang savnes tilfredsstillende anbringelsesmuligheder af denne art, idet anbringelse på de bestående herberger, hvor klienterne ikke kan opholde sig om dagen, og forsorgshjem m. v. ofte vil være en mindre hensigtsmæssig løsning. Der er samtidig over for udvalget blandt andet peget på, at Frelsens Hær har planer om oprettelse af et nyt hjem i København, at der er en udvikling i gang inden for forsorgshjemmene, og at det muligt vil være praktisk, om den foreslåede ungdomspension i Jylland i videre omfang end Brøndbyhus modtager akutte anbringelser. Med hensyn til dette sidste må det efter udvalgets opfattelse bero på udviklingen, i hvilket omfang det vil være hensigtsmæssigt og praktisk gennemførligt, at ungdomspensionen i Jylland eventuelt modtager akutte anbringelser. Udvalget har iøvrigt endnu ikke fornødent materiale, herunder om, i hvilket omfang der kan ventes forbedrede anbringelsesmuligheder på de pågældende herberger og hjem, til at kunne afgive indstilling om disse problemer, hvilket derfor må afvente yderligere undersøgelser og overvejelser. Udvalget har heller ikke afsluttet overvejelserne vedrørende behovet for eventuelle andre institutioner.

DRØFTELSE AF FORSKELLIGE PROBLEMER I FORBINDELSE MED SAMARBEJDET MELLEM DANSK FORSORGSSELSKAB OG POLITI OG DOMSTOLE

Ved udvalgets nedsættelse blev det forudsat, at udvalget efter sin sammensætning ville være et egnet forum for drøftelse af problemer i forbindelse med samarbejdet mellem de myndigheder, der er repræsenteret i udvalget, og at dette ville tage sådanne problemer op til drøftelse, efterhånden som de måtte opstå. I overensstemmelse hermed har udvalget foreløbig drøftet følgende problemer:

1. På hvilket stadium af sagen bør personundersøgelsen begæres.

Den gennemsnitlige varighed af en personundersøgelsen er som anført s. 15 i København 15 dage, i hastesager dog 9 dage. Noget tilsvarende gælder formentlig uden for København. Som hastesager betragtes navnlig arrestantsager og sager, hvori der allerede foreligger forundersøgelserbegæring, når selskabet modtager sagen. Selskabet har over for udvalget givet udtryk for, at det med henblik på en hensigtsmæssig tilrettelæggelse af selskabets arbejde er ønskeligt, at begæring om personundersøgelse fremsættes på et så tidligt stadium af sagen som muligt.

Det er vigtigt, at der på den ene side ikke på grund af personundersøgelsen sker nogen unødigt udsættelse af straffesagens afgørelse, og at der på den anden side levnes undersøgerne den tid, der kræves til en forsvarlig undersøgelse. Det kan vel ikke undgås, at der indtræffer tilfælde, hvor personundersøgelse først begæres, efter at retsmøde i sagen er afholdt, idet politiet har skønnet, at der ikke var behov for nogen undersøgelse, medens retten i første retsmøde beslutter, at undersøgelse bør foretages. Det bør dog understreges, at personundersøgelse — således som det også er anført i rigsadvokatens meddelelsesblad nr. 11, pkt. 1 — af politiet bør begæres foretaget i alle sager, hvor det ikke er

praktisk udelukket, at betinget dom med tilsyn vil blive anvendt, uanset om politiet mener, at betinget dom ikke bør anvendes. En eventuel tvivl om, hvorvidt tilsynsdom vil blive anvendt, bør således falde ud til gunst for foretagelse af personundersøgelse.

Det bør tilstræbes, at politiet senest samtidig med fremsendelse af forundersøgelserbegæring eller anklageskrift til retten anmoder om foretagelse af personundersøgelse, således at selskabet i hvert fald kan udnytte fristen inden første retsmøde til undersøgelsens foretagelse. Under hensyn til det af selskabet oplyste har udvalget overvejet, om det er muligt at påbegynde undersøgelsen på et tidligere stadium af sagen. Under efterforskningen vil der kunne fremkomme oplysninger om den sigtedes personlige forhold, som ikke tidligere er kendt, og som er af betydning for undersøgelsen, hvortil kommer, at det i almindelighed vil være af interesse for undersøgeren nærmere at vide, hvad den pågældende sigtes for. Det vil derfor næppe i almindelighed være hensigtsmæssigt at begære undersøgelsen foretaget, før efterforskningen i det væsentlige er afsluttet. Ofte er forholdet imidlertid dette, at efterforskningen vel i alt væsentligt er afsluttet, men at der endnu henstår visse supplerende afhøringer af anmelder og vidner m. v. I sådanne tilfælde synes det rimeligt, at begæring om personundersøgelse fremsendes uden at afvente afhøringerne. Mappen med personlige oplysninger og rapportgenparter eller en kortfattet beskrivelse af, hvad der er kommet frem under efterforskningen, vil da kunne vedlægges ved begæringens fremsendelse til selskabet.

Udvalgets konklusion er herefter, at det vil være ønskeligt, at personundersøgelse begæres, såsnart efterforskningen i det væsentlige har klarlagt de begåede lovovertrædelser,

og senest ved sagens fremsendelse til retten med forundersøgelingsbegæring eller anklageskrift. Det vil formentlig være hensigtsmæssigt, om der til rettens orientering i fremsendelsesskrivelsen gøres en bemærkning herom, såfremt undersøgelse først er begæret foretaget ved sagens fremsendelse til retten.

2. Underretning til selskabet om straffesager.

a. Underretning om *retsmøder* i sager, hvori selskabet har foretaget personundersøgelse, eller hvori der iøvrigt kan blive spørgsmål om anvendelse af betinget dom med tilsyn.

Efter tilsynsordeningen nr. 54 af 21/2 1933 § 20 påhviler det retten at give selskabet underretning om retsmøder, hvori der er foretaget personundersøgelse. Ifølge § 10 skal anklagemyndigheden give selskabet underretning om alle domme og tiltalefrafald, hvorved en person undergives tilsyn.

I cirkulære nr. 277 af 13/11 1948 til domstolene understregede justitsministeriet betydningen af, at der gives selskabet underretning om retsmøder, herunder også om domsforhandlingen, i overensstemmelse med ordningens § 20, idet ministeriet henviste til, at det jævnligt var sket, at selskabet på grund af manglende kendskab til en dom, hvorved en person blev undergivet tilsyn, ikke havde kunnet lade tilsynet blive effektivt umiddelbart efter dommens afsigelse. Ministeriet henstillede endvidere, at der også blev givet sådan underretning i sager, hvori der ikke var foretaget personundersøgelse, men hvori der alligevel kunne blive spørgsmål om anvendelse af betinget dom med tilsyn. Endelig anmodede ministeriet om, at der, såfremt der ved afsigelsen af en betinget dom med tilsyn af selskabet ikke var givet møde fra selskabet, snarest muligt måtte blive givet dette underretning om dommen.

I rigsadvokatens meddelelsesblad nr. 11.1 har rigsadvokaten anmodet politiet og anklagemyndigheden om at iagttage, at selskabet underrettes om retsmøder i alle sager, hvor tilsyn af selskabet kommer i betragtning, hvadenten personundersøgelse er foretaget af en forsorgsmedarbejder eller ej. Efter det for udvalget foreliggende er det da også almindeligt, at politiet ved sagens fremsendelse til retten med forundersøgelingsbegæring udtryk-

keligt anmoder om - og i domsmandssager selv drager omsorg for - tilsigelse af selskabet, når politiet skønner, at dette efter de anførte regler bør ske.

Selskabet har over for udvalget oplyst, at det lægger afgørende vægt på at modtage underretning i overensstemmelse med de nævnte regler. Selskabet tillægger det således vægt at få mulighed for i retsmødet at supplere erklæringen om undersøgelsen, og finder det ligeledes vigtigt at være orienteret om, hvad der er passeret i retsmødet, således at man i givet fald også er i stand til senere under samtaler med klienten at korrigere eventuelle misforståelser hos denne om, hvad der er sket i retten. Navnlig er det imidlertid af afgørende betydning for tilsynsarbejdet, at tilsynet etableres i umiddelbar tilknytning til det retsmøde, hvori dommen afsiges. Selskabet har anført, at det stort set modtager underretning som foreskrevet, men at det dog sker, at selskabet på grund af manglende underretning om retsmødet eller dommen først har kunnet etablere tilsynet flere uger efter dommens afsigelse. Selskabet har herved henvist til, at det vel er almindeligt, at politiet efter afsigelse af en betinget dom med tilsyn sender akterne til selskabet til underretning og gennemsyn, men at akterne først fra retten skal sendes til politiet og derfra til stadsadvokaten og tilbage til politiet, således at der erfaringsmæssigt kan gå nogle uger, inden selskabet modtager akterne. Hvis selskabet derfor ikke har været tilsagt til retsmødet eller af anden grund ikke har været til stede under dette, er det af afgørende betydning, at selskabet straks telefonisk underrettes om dommen, således at kontakten med klienten snarest kan optages. Selskabet har endvidere givet udtryk for, at det ville være ønskeligt, om regelen i ordningens § 10 blev suppleret med en ordning, hvorefter anklagemyndigheden altid - også selv om den sigtede frifindes eller pålægges en sanktion, der ikke indebærer tilsyn - giver selskabet underretning om afgørelsen i sager, hvori selskabet har foretaget personundersøgelse. Selskabet har henvist til, at det holder disse sager i erindring på afgørelsen, og at man ved en ordning som den nævnte ville kunne spare de - også for politiet tidsrøvende - forespørgsler om sagerne.

Udvalget anbefaler, at den af selskabet øn-

skede ordning bliver nærmere fastlagt gennem instruktive bestemmelser, jfr. bilag 12-13.

b. Underretning om nye *sigtelser* mod klienterne og om andre forhold af betydning for tilsynet.

Ifølge tilsynsordenens § 13, stk. 2, skal tilsynet af politiet have underretning, hvis klienten i tilsynsperioden sigtes for ny forbrydelse. I cirkulære nr. 276 af 13/11 1948 til statsadvokaterne og politiet har justitsministeriet henledt opmærksomheden på denne regel og har samtidig anført, at meddelelsen til selskabet bør indeholde oplysning om sigtelsens art, ligesom selskabet bør have oplysning om sagens endelige udfald.

I rigsadvokatens meddelelsesblad nr. 3.1. har rigsadvokaten indskærpet denne bestemmelse.

Under udvalgets drøftelser med selskabet har dette givet udtryk for, at selskabet på den ene side ikke finder det påkrævet, at politiet indberetter sigtelser i alle bagatel-sager, men på den anden side ville finde det ønskeligt, om der blev givet underretning om visse andre forhold af betydning for tilsynsarbejdet end sigtelser for strafbare forhold. Selskabet er således - udover alvorligere sigtelser - interesseret i at få meddelelse om frihedsberøvelser, hvorved klienten i almindelighed vil blive ude af stand til at overholde tilsynet, samt om sager vedrørende værtshusuorden og grovere husspektakler og om pålæg af bøder, som kan belaste klientens økonomi, i hvilken forbindelse selskabet har henvist til, at den tilsynsførende evt. vil kunne medvirke til, at bøderne afvikles.

Under overvejelserne af det rejste spørgsmål har udvalget taget i betragtning, at der let vil kunne forekomme tilfælde, hvor politiet ikke er opmærksom på, at en person, der fx. hensættes til afsoning af underholdsbidrag, eller hos hvem der inddrives bøde, er undergivet tilsyn af selskabet. Hvis det imidlertid af de for politiet foreliggende oplysninger fremgår, at den pågældende er undergivet tilsyn, bør politiet efter udvalgets opfattelse give selskabet underretning om forhold som de nævnte.

Udvalget har sammen med repræsentanter for selskabet nærmere præciseret de tilfælde, hvori indberetning synes at burde gives, og skal herom henvisse til bilag 12, pkt. 4. Der vil kunne blive tale om flere successive ind-

beretninger i samme sag, således fx. både om anholdelsen, fængslingen, sagens udfald og hensættelsen til afsoning.

3. *Indskærpelse i retten af betydningen og virkningen af den betingede dom m. v.*

I cirkulære nr. 49 af 14/3 1940 til domstolene har justitsministeriet henstillet, at den tiltalte, når sagen afgøres med en betinget dom, altid tilsiges til domsafsigelsen og i forbindelse med domsafsigelsen af retten vejledes om betydningen og virkningen af den betingede dom og om forståelsen af eventuelle i dommen optagne vilkår.

Selskabet har overfor udvalget oplyst, at det er selskabets erfaring, at det er af væsentlig betydning for det senere tilsynsarbejde, at klienten er til stede ved domsafsigelsen, og at retten nøje indprenter den dømte betydningen af dommen, gør ham klart, hvilke forpligtelser, der er pålagt ham, og hvorfor man har anset de fastsatte vilkår for påkrævede, samt hvilke konsekvenser vilkårsovertrædelse sandsynligvis vil medføre. Selskabet har herved henvist til, at det uanset det i cirkulæret anførte undertiden sker, at forundersøgelsen afsluttes med, at sagen optages til dom, som derefter afsiges nogle dage senere uden tiltaltes tilstedeværelse. Selskabet har endvidere anført, at det ikke er almindeligt, at den dømte i forbindelse med vejledningen gøres bekendt med, at han selv i medfør af straffelovens § 59, stk. 2, har adgang til senere evt. at begære de fastsatte vilkår ændret eller ophævet.

Udvalget kan tiltræde det af selskabet anførte om betydningen af, at den dømte er til stede ved domsafsigelsen og modtager vejledning om dommen, og skal henstille, at domstolenes opmærksomhed henledes på det af selskabet anførte.

4. *Spørgsmålet om inddrivelse hos klienterne af udgifter ved forsorgsmæssige foranstaltninger i henhold til tiltalefrafald eller dom m. v.*

I skrivelse af 15/1 1960 til selskabet, jfr. bilag 6, har justitsministeriet nærmere redegjort for den af ministeriet fulgte praksis med hensyn til, i hvilket omfang sådanne udgifter kan afholdes som sagsomkostninger. I henhold til disse retningslinier får selskabet udgifter af denne art refunderet af politiet, som det der-

efter påhviler at søge udgifterne inddrevet hos klienten, og som alene kan afskrive omkostningerne, såfremt de skønnes uerholdelige. Som berørt foran side 29 har selskabet set adskillige eksempler på, at inddrivelsen af udgifterne hos klienterne har haft en ødelæggende indflydelse på den igangværende behandling og på tilsynets muligheder for fortsat samarbejde med klienten. Som et særligt problem har selskabet henvist til udgifterne ved ophold på ungdomspensionerne. Under opholdet betaler klienterne et bestemt beløb pr. dag, hvilket beløb ikke helt dækker udgiften ved opholdet. Differencen får selskabet refunderet som sagsomkostning. Det er meget vanskeligt at få klienterne til at indse rimeligheden af, at denne difference senere - ofte længe efter at opholdet er ophørt - inddrives hos dem.

Det er for udvalget oplyst, at spørgsmålet om revision af de gældende regler om sagsomkostninger for tiden er genstand for overvejelse i justitsministeriet. Indtil en eventuel ændring af reglerne er gennemført, bør de nævnte uheldige virkninger af reglerne så vidt muligt søges afbødet. Ofte vil klienternes økonomiske forhold være af en sådan karakter, at omkostningerne må afskrives som uerholdelige. Hvis selskabet derfor forsyner politiet med de fornødne oplysninger om vedkommende klients økonomiske forhold, vil omkostningerne ofte kunne afskrives på dette grundlag uden at henvendelse fra politiet til klienten om inddrivelsen er påkrævet. Udvalget vil derfor finde det hensigtsmæssigt, om selskabet i tilfælde, hvor det finder, at inddrivelse vil være uheldig af behandlingsmæssige grunde, meddeler politiet dette samtidig

med anmodningen om refusion af de afholdte udgifter, således at der vedlægges udførlige oplysninger om klientens økonomi. Hvis politiet - hvilket antagelig kun vil ske undtagelsesvis - måtte skønne, at de foreliggende oplysninger ikke gør det muligt af afskrive omkostningerne som uerholdelige, vil det formentlig være rimeligt at foreskrive, at sagen indsendes til justitsministeriet til afgørelse.

5. Selskabet har endelig henledt udvalgets opmærksomhed på, at det undertiden forekommer, at det ved dom eller kendelse bestemmes, at en person undergives behandling af en i dommen eller kendelsen *navngiven* institution, men at en sådan bestemmelse kan medføre visse praktiske ulemper. Hvis klienten flytter til en anden by eller egn, vil behandlingen således ofte ikke kunne overgå til en institution på det nye sted uden retskendelse. Overflytning vil derimod kunne ske uden retskendelse, såfremt dommen eller kendelsen benytter den sædvanlige formulering, hvorefter den tiltalte undergives en nærmere angivet behandling på en institution efter selskabets nærmere bestemmelse. Selskabet har herved anført, at det, hvis retten lægger vægt på, at behandlingen foregår på en bestemt institution, naturligvis vil drage omsorg for, at behandlingen kommer til at foregå på denne institution.

Udvalget skal henstille, at politiets og domstolenes opmærksomhed henledes på de oven for under 1-5 fremdragne forhold, og har med henblik herpå i bilag 12 og 13 søgt nærmere at præcisere de forhold, hvorpå henholdsvis politiets og domstolenes opmærksomhed kunne henledes.

De honorarlønnede tilsynsførendes fordeling efter erhverv pr. 15. juli 1961.

(Tallene i parentes angiver de tilsvarende tal i 1952).

	København		Udenfor København		ialt
	Mdl.	Kvl.	Mdl.	Kvl.	
Jurister.....	15	6	14	0	35 (33)
Kordegne, organister, kantorer.....	13	0	16	0	29 (23)
Præster.....	12	0	128	0	140 (276)
Skolevæsen.....	4	0	100	3	107 (164)
Politi.....	15	0	61	1	77 (26)
Ansæt på socialkontorer.....	20	0	24	4	48 (42)
Ansæt ved andre sociale institutioner.....	14	6	28	1	49 (67)
Socialrådgivere.....	7	22	9	25	63 (17)
Handel, kontor, landbrug.....	15	2	77	4	98 (124)
Læger.....	5	5	9	1	20 (26)
Fængselsvæsen.....	4	0	29	0	33 (25)
Diverse.....	21	33	52	53	159 (98)
	145	74	547	92	858 (921)

BILAG 2.

Oversigt over personundersøgelser udført i 1962 sammenholdt med de honorarlønnede personundersøgere uddannelse og erhverv.

A.	Antal under- søgere	Antal under- søgelser	København		Provinser	
			Under- søgere	Under- søgelser	Under- søgere	Under- søgelser
<i>Honorarlønnede undersøgere</i>						
Socialrådgivere.....	48	538	14	374	34	164
Lærere.....	24	154	—	—	24	154
Socialkontorpersonale.....	23	227	—	—	23	227
Teologer.....	14	129	—	—	14	129
Jurister.....	12	180	8	153	4	27
Kordegne.....	11	108	1	1	10	107
Arbejds- og revalideringskonsulenter..	5	49	—	—	5	49
Politi.....	1	31	—	—	1	31
Kontoruddannede (stat og kommune)	9	49	—	—	9	49
Diakoner.....	2	5	—	—	2	5
Pensionister (politi og lærere).....	3	26	—	—	3	26
Døvekonsulent.....	1	3	1	3	—	—
Revisor.....	1	16	—	—	1	16
Værkstedleder v/statshospital.....	1	3	—	—	1	3
Fængselsforsorgsmedarbejder.....	1	20	—	—	1	20
Lægeseekretær.....	1	7	—	—	1	7
Ejendomsmægler.....	1	105	1	105	—	—
Forsikringsinspektør.....	1	6	—	—	1	6
Leder af alkoholambulatorium.....	1	7	—	—	1	7
Sparekassedirektør.....	1	4	—	—	1	4
Kvinder uden erhverv.....	12	195	2	151	10	44
Honorarlønnede undersøgere ialt.....	173	1862	27	787	146	1075
B.						
Undersøgelser udført af fast personale..		604	—	345	—	259
Undersøgelser ialt.....		2466	—	1132	—	1334

15. november 1958.

Retningslinier for selskabets tilsynsførende.

Den tilsynsførende skal bestræbe sig for at vinde klientens fortrolighed og tillid og derigennem medvirke **til**, at han undgår tilbagefald, ligesom han skal påse, at de øvrige vilkår i dommen eller resolutionen overholdes.

Er klienten arbejdsløs, skal den tilsynsførende, eventuelt i samarbejde med selskabets lokale afdeling, såvidt muligt hjælpe ham til arbejde. Såfremt den tilsynsførende indlader sig i direkte forhandlinger med en arbejdsgiver om arbejdsformidling, har han pligt til at oplyse denne om, at det drejer sig om en person, som har været i konflikt med straffeloven, idet den tilsynsførende og forsorgsselskabet ellers kan pådrage sig ansvar over for arbejdsgiveren. Den tilsynsførende skal endvidere påse, at klientens forhold til folkeregister, sygekasse, fagforening og lægdsrulle er i orden.

Den tilsynsførende bør skaffe sig klarhed over, i hvilket milieu klienten lever, også i fritiden, til hvis rette anvendelse den tilsynsførende bør vejlede klienten, f.eks. ved at henvise ham til kursus, folkebiblioteker, sportsforeninger, fritidsklubber etc.

Den tilsynsførende skal have personlig forbindelse med klienten mindst en gang månedlig, i tilsynsperiodens første tre måneder dog en gang ugentlig, og tilsynet bør ikke udelukkende bestå i klientens fremmøde hos den tilsynsførende. Den tilsynsførende bør, hvor forholdene ikke taler imod det, og hvor det kan ske uden skade for klienten, såvidt muligt efterprøve hans oplysninger; men hovedopgaven er at hjælpe.

Den tilsynsførende bør møde klienten med venlighed, men dog med den fornødne fasthed, så at tilsynets alvor ikke glemmes, ligesom han bør bestræbe sig for at genopbygge klientens selvagtelse.

Den tilsynsførende skal være opmærksom på klientens helbredstilstand og om fornødent påse, at klienten får lægehjælp, passer lægebøger o.s.v.

Da tilsynsmyndigheden til enhver tid må være orienteret om tilsynets forløb, skal den tilsynsførende indsende rapporter om tilsynsforløbet på de særlige rapportblanketter. Medmindre andet er aftalt, skal rapport indsendes hver tredje måned, i tilsynsperiodens første tre måneder dog en gang månedlig, såvidt muligt på domsdatoen (prøveløsladelsesdatoen). Slutrapporten ved tilsynets udløb skal indeholde et kort resumé af hele tilsynsforløbet. Enhver væsentlig forandring i klientens forhold bør snarest meddeles (ny kriminalitet, uordentlig livsførelse, arbejdsløshed, forandring af bopæl o.s.v.). Opstår der vanskeligheder eller tvivlsspørgsmål, eller mener den tilsynsførende, at økonomisk hjælp er påkrævet, rettes der henvendelse til tilsynsmyndigheden.

Tilsynsforholdet må behandles med den største diskretion og ikke komme til uvedkommendes kundskab. Hvor klienten selv har skaffet sig plads, må den tilsynsførende ikke oplyse arbejdsgiveren om tilsynsforholdet. Mener den tilsynsførende, at oplysning bør gives, må han henvende sig til tilsynsmyndigheden herom. Skriftlige henvendelser til klienten bør ske i lukket brev uden afsenderadresse.

Anvisning af tilsynshonorar sker kvartalsvis bagud gennem selskabets centralkontor på grundlag af de opgørelsestaloner, som er vedhæftet rapportblanketterne, og som af selskabets lokale afdelinger videresendes til centralkontoret. Såfremt tilsynsrapporter ikke indsendes regelmæssigt til selskabets lokale afdeling, vil honorarafregningen blive forsinket.

Antallet af tilsyn fordelt mellem de honorarlønnede tilsynsførende pr. 15. juli 1961.

(Fallene i parentes angiver de tilsvarende tal i 1952).

	København	Uden for København	Ialt
1 tilsyn	75	316	391 (550)
2-5 tilsyn	82	227	309 (193)
6-10 tilsyn	26	58	84 (71)
11-15 tilsyn	12	20	32 (43)
16-20 tilsyn	8	10	18 (19)
21-25 tilsyn	5	3	8 (12)
26-50 tilsyn	11	5	16 (26)
over 50 tilsyn	0	0	0 (7)
	219	639	858 (921)

Dansk Forsorgsselskabs undersøgelse i 1961 af omfanget af institutionsanbringelser.

For nærmere at belyse i hvilket omfang institutionsanbringelse af selskabets klientel finder anvendelse, har man i løbet af april 1961 gennemført en undersøgelse af en gruppe af selskabets tilsynsklientel.

Undersøgelsen omfatter ialt 844 personer (719 mænd og 125 kvinder), nemlig samtlige betinget dømt, tiltalefritagne, prøveløsladte m.fl., som er sat under tilsyn af forsorgsselskabet i løbet af januar og juli kvartal 1960 (de selskabet uvedkommende tilsyn vedr. ungdomsfængselsfanger og psykopatforvarede er ikke medtaget i undersøgelsen). Ved en gennemgang af tilsynsjournalerne har man registreret samtlige institutionsanbringelser i tilsynsperiodens løb.

Undersøgelsesmateriale svarer til ca. 20% af den samlede tilsynsmasse. Det tidsrum, der dækkes af undersøgelsen, udgør maksimalt 16 måneder (januar 1960-april 1961) og minimalt 6 måneder (oktober 1960-marts 1961), svarende til et gennemsnit på ca. 11 måneder. En mindre del af materialet har dog en kortere observationsperiode end 6 måneder, nemlig de enkelte klienter, som er udgået af tilsyn som følge af ny kriminalitet eller vilkårsovertrædelse iøvrigt.

Materialet er for hvert køn delt op i 6 aldersgrupper. For de enkelte aldersgrupper har man registreret følgende oplysninger:

- 1) Antal personer anbragt
  - a) antal personer anbragt flere gange
  - b) antal personer med yderligere anbringelsesbehov
- 2) Anbringelsestidspunkt (registreret kvartalsvis)
- 3) Anbringelsesvarighed
  - a) indtil 1 måned
  - b) over 1 indtil 3 måneder
  - c) over 3 indtil 6 måneder
  - d) over 6 måneder
- 4) Anbringelsesårsager
  - a) boligmæssige problemer
  - b) arbejdsmæssige problemer
  - c) behandlingsbehov (pædagogisk, lægelig m.v.)
  - d) andre årsager
- 5) Sanktionsart
  - a) betinget dom
  - b) tiltalefrafald, benådning
  - c) § 70-tilsyn
  - d) prøveløsladelse

Nedenfor i tabel 1 (mænd) og 2 (kvinder) er angivet det samlede antal anbringelser på de forskellige institutioner og institutionstyper.

I de følgende tabeller gives specificerede oplysninger om anbringelserne (tabel 3-15).

Sammenfattende bemærkninger til tabellerne

A. Faktiske anbringelser.

Af mændene har 17% været anbragt på en eller anden institution. Af kvinderne har 32% været anbragt.

Antallet af anbringelser på de forskellige institutionstyper fordeles sig således:

	Mænd	Kvinder
1. Optagelseshjem	48	22
2. Herberger	44	2
3. Ungdomspensioner	25	
4. Plejehjem	25	13
5. Sindssygehospitaller	26	13
6. Hospital	18	15
7. Diverse	19	2

1. Optagelseshjem.

Anbringelser på optagelseshjem er gennemgående meget kortvarige. For mændenes vedkommende har ingen været anbragt over 3 måneder og ca. 64% har kun opholdt sig mindre end 1 måned på institutionen. Kvinderne opholder sig gennemgående endnu kortere på optagelseshjem. Anbringelserne fordeles sig nogenlunde jævnt over hele året. Årsagen til anbringelserne er lige så hyppigt boligmæssige som arbejdsmæssige vanskeligheder.

Aldersmæssigt ligger de fleste anbringelser for mændenes vedkommende i alderen 30-49, for kvinderne udelukkende alderen op til 30 år.

2. Herberger.

Anbringelse på herberger er meget kortvarig, kun undtagelsesvis længere end 3 måneder. Af mændene har 68% været anbragt mindre end 1 måned. Anbringelserne fordeles sig jævnt over hele året og er næsten udelukkende begrundet i boligmæssige vanskeligheder.

3. Ungdomspensioner.

Anbringelse på ungdomspension er gennemgående af mere varig karakter. Ca. 45% af mændene har dog opholdt sig på institutionen mindre end 1 måned, medens 52 % har været anbragt op til 6 måneder, og et par enkelte over 6 måneder.

Anbringelserne fordeles sig nogenlunde jævnt over hele året og er overvejende begrundet i boligmæssige vanskeligheder, men også arbejdsmæssige vanskeligheder og ønsket om miljøskifte eller en mere intensiv pædagogisk behandling spiller en fremtrædende rolle. Der har ikke i den af undersøgelsen omfattede periode været mulighed for anbringelse af kvinder på ungdomspension.

Samtlige anbragte mænd er under 30 år.

4. Plejehjem.

Anbringelse på plejehjem er også af lidt varigere art, men omkring halvdelen af mændene og kvinderne har dog kun været anbragt i mindre end 1 måned.

Anbringelserne fordeles sig nogenlunde jævnt over hele året. Anbringelserne er hyppigst begrundet i boligmæssige vanskeligheder, men arbejdsmæssige problemer og lægelige indikationer har også en betydelig vægt.

5 og 6. Sindssygehospitaller, psykiatriske afdelinger og almindelige hospitaller.

Hospitalanbringelserne er gennemgående kortvarige, 65% af alle indlagte er udskrevet inden 1 måned.

7. Diverse.

Af andre institutioner har anbringelser fundet sted på statens arbejdstekniske ungdomsskoler (13 mænd) alkoholst hjem (4 mænd) og forsorgshjem (2 mænd) samt mødre- og svangrehjem (2 kvinder).

Tabel 1
Faktiske anbringelser
 Mænd

a. Anbringelsessted

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Assersbølgård/Lyng.....	6	6	3	11	15	4	45
Andre optagelseshjem.....	-	-	-	-	3	-	3
Brøndbyhus.....	14	6	1	-	-	-	21
Ringgården.....	4	-	-	-	-	-	4
Jørlunde/Vamdrup.....	3	1	-	3	2	1	10
Andre plejehjem.....	1	3	2	3	2	4	15
Herberger og lign.....	14	10	8	6	5	1	44
Statshospitaler.....	5	6	1	11	2	1	26
Statens arbejdstekniske ungdomsskoler.....	10	1	1	1	-	-	13
Forsorgshjem.....	1	-	-	1	-	-	2
Drankerhjem.....	-	1	1	2	-	-	4
Hospitaler.....	5	3	3	3	4	-	18
Antal anbringelser.....	63	37	20	41	33	11	205

b. Sanktionsart

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Betinget dømte.....	35	17	11	9	5	5	82
Tiltalefritagne/benådede.....	4	1	-	-	-	-	5
§ 70 dømte.....	-	1	1	4	2	-	8
Proveløsladte.....	-	2	-	11	12	3	28
Antal personer anbragt.....	39	21	12	24	19	8	123

c. Særvilkår

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Vilkår om ophold.....	22	9	4	10	6	3	54
arbejde.....	20	10	2	11	9	2	54
optagelseshjem.....	3	4	1	9	9	1	27
ambulant psykiatrisk behandling.....	2	3	1	5	1	2	14
hospital.....	1	1	1	2	1	1	7
alkoholistbehandling.....	3	2	1	16	11	3	36
tilsyn alene.....	15	9	7	3	4	3	41

Tabel 2
Faktiske anbringelser

Kvinder

a. Anbringelsessted

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Optagelseshjem.....	1	1	1	–	–	–	3
Unge Kvinders Vel.....	12	7	–	–	–	–	19
Jørunde/Vamdrup.....	7	2	1	1	–	–	11
Andre plejehjem.....	1	1	–	–	–	–	2
Herberger.....	–	2	–	–	–	–	2
Statshospitaler.....	5	3	–	2	2	1	13
Svangre- og mødre hjem.....	1	–	–	1	–	–	2
Hospitaler.....	7	5	1	2	–	–	15
Antal anbringelser.....	34	21	3	6	2	1	67

b. Sanktionsart

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Betinget domte.....	13	12	1	2	1	–	29
Tiltalefritagne/benådede.....	3	1	–	–	–	–	4
§ 70 dømte.....	–	–	–	2	–	1	3
Proveløsladte.....	–	–	1	–	1	–	2
Antal personer anbragt.....	16	13	2	4	2	1	38

c. Særvilkår

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Vilkår om ophold.....	11	12	–	2	1	–	26
arbejde.....	10	12	–	2	1	–	25
optagelseshjem.....	–	–	–	–	–	–	–
ambulant psykiatrisk behandling.....	–	1	–	1	–	–	2
hospital.....	–	–	–	1	1	1	3
alkoholistbehandling.....	1	2	–	–	–	–	3
tilsyn alene.....	5	1	2	1	1	–	10

Tabel 3
Faktiske anbringelser
 Mænd

Institutionsart: Optagelseshjem

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Antal personer anbragt	6	6	3	11	18	4	48
heraf anbragt flere steder	4	3	1	8	11	1	28
heraf yderligere behov	2	3	2	8	11	4	30
Årstid januar kvartal	1	4	1	4	2	4	16
april kvartal	3	2	-	3	6	2	16
juli kvartal	1	1	-	4	8	-	14
oktober kvartal	1	-	3	2	7	1	14
Varighed indtil 1 måned	5	4	1	7	13	1	31
over 1 indtil 3 mdr.	1	2	2	4	5	3	17
over 3 indtil 6 mdr.	-	-	-	-	-	-	-
over 6 mdr.	-	-	-	-	-	-	-
Årsag boligproblemer	6	3	3	5	9	2	28
arbejdsproblemer	4	5	3	6	10	1	29
behandlingsbehov	-	2	-	8	8	1	19
diverse	-	2	-	1	2	-	5
Sanktionsart betinget dømte	6	6	3	1	4	1	21
tiltalefritagne/benådede	-	-	-	-	-	-	-
§ 70 dømte	-	-	-	1	-	-	1
proveløsladte	-	-	-	9	14	3	26

Tabel 4
Faktiske anbringelser
 Mænd

Institutionsart: Herberger

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Antal personer anbragt	14	10	8	6	5	1	44
heraf anbragt flere steder	11	3	4	3	3	1	25
heraf yderligere behov	7	8	3	5	3	1	27
Årstid januar kvartal	5	3	5	5	3	1	22
april kvartal	4	4	5	3	3	-	19
juli kvartal	7	2	4	3	3	-	19
oktober kvartal	7	7	3	4	1	-	22
Varighed indtil 1 måned	13	7	5	2	2	1	30
over 1 indtil 3 mdr.	-	3	3	1	3	-	10
over 3 indtil 6 mdr.	1	-	-	1	-	-	2
over 6 mdr.	-	-	-	2	-	-	2
Årsag boligproblemer	13	10	7	6	5	1	42
arbejdsproblemer	3	3	-	-	1	-	7
behandlingsbehov	1	1	2	-	-	-	4
diverse	-	-	1	-	-	-	1
Sanktionsart betinget dømte	13	8	6	2	2	1	32
tiltalefritagne/benådede	1	1	-	-	-	-	2
§ 70 dømte	-	1	2	1	-	-	4
proveløsladte	-	-	-	3	3	-	6

Tabel 5
Faktiske anbringelser
 Mænd
 Institutionsart: Ungdomspensioner

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Antal personer anbragt	18	6	1	-	-	-	25
heraf anbragt flere steder	12	4	1	-	-	-	17
heraf yderligere behov	12	4	1	-	-	-	17
Årstid januar kvartal	11	3	-	-	-	-	14
april kvartal	10	1	1	-	-	-	12
juli kvartal	6	3	1	-	-	-	10
oktober kvartal	6	3	-	-	-	-	9
Varighed indtil 1 måned	10	1	-	-	-	-	11
over 1 indtil 3 mdr.	2	4	1	-	-	-	7
over 3 indtil 6 mdr.	5	1	-	-	-	-	6
over 6 mdr.	1	-	-	-	-	-	1
Årsag boligproblemer	15	5	1	-	-	-	21
arbejdsproblemer	8	3	1	-	-	-	12
behandlingsbehov	7	1	1	-	-	-	9
diverse	1	-	-	-	-	-	1
Sanktionsart betinget dømte	14	6	1	-	-	-	21
tiltalefritagne/benådede	4	-	-	-	-	-	4
§ 70 dømte	-	-	-	-	-	-	-
prøveløsladte	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 6
Faktiske anbringelser
 Mænd
 Institutionsart: Plejehjem

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Antal personer anbragt	4	4	2	6	4	5	25
heraf anbragt flere steder	3	3	2	4	4	5	21
heraf yderligere behov	2	3	1	2	-	1	9
Årstid januar kvartal	1	1	1	5	2	4	14
april kvartal	-	1	1	2	1	2	7
juli kvartal	3	2	1	1	3	1	11
oktober kvartal	1	1	-	-	2	1	5
Varighed indtil 1 måned	3	2	1	3	2	2	13
over 1 indtil 3 mdr.	-	2	1	2	1	2	8
over 3 indtil 6 mdr.	1	-	-	1	-	-	2
over 6 mdr.	-	-	-	-	1	1	2
Årsag boligproblemer	2	4	-	4	2	4	16
arbejdsproblemer	3	2	-	3	2	2	12
behandlingsbehov	-	1	1	4	1	1	8
diverse	-	-	2	2	1	1	6
Sanktionsart betinget dømte	4	3	1	3	2	5	18
tiltalefritagne/benådede	-	-	-	-	-	-	-
§ 70 dømte	-	1	1	3	1	-	6
prøveløsladte	-	-	-	-	1	-	1

Tabel 7
Faktiske anbringelser
 Mænd
 Institutionsart: Sindssygehospital

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Antal personer anbragt	5	6	1	11	2	1	26
heraf anbragt flere steder	5	3	1	8	1	-	18
heraf yderligere behov	4	2	1	4	-	1	12
Årstid januar kvartal	4	4	1	8	1	1	19
april kvartal	2	3	1	4	-	-	9
juli kvartal	2	-	-	2	1	-	5
oktober kvartal	2	1	-	4	1	-	8
Varighed indtil 1 måned	3	3	1	8	-	-	15
over 1 indtil 3 mdr.	2	2	-	2	1	1	8
over 3 indtil 6 mdr.	1	1	-	1	1	-	4
over 6 mdr.	-	-	-	-	-	-	-
Årsag boligproblemer	1	-	-	1	-	-	2
arbejdsproblemer	1	-	-	-	-	-	1
behandlingsbehov	5	6	1	10	2	1	25
diverse	-	-	-	1	-	-	1
Sanktionsart betinget dømte	4	3	1	5	-	1	14
tiltalefritagne/benådede	1	1	-	-	-	-	2
§ 70 dømte	-	-	-	5	2	-	7
prøveløsladte	-	2	-	1	-	-	3

Tabel 8
Faktiske anbringelser
 Mænd
 Institutionsart: Hospital

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Antal personer anbragt	5	3	3	3	4	-	18
heraf anbragt flere steder	2	2	2	2	4	-	12
heraf yderligere behov	1	2	1	2	2	-	8
Årstid januar kvartal	2	3	3	1	3	-	12
april kvartal	2	1	1	2	3	-	9
juli kvartal	3	-	2	2	1	-	8
oktober kvartal	1	1	2	2	-	-	6
Varighed indtil 1 måned	2	2	2	2	2	-	10
over 1 indtil 3 mdr.	1	1	1	-	2	-	5
over 3 indtil 6 mdr.	1	-	-	-	-	-	1
over 6 mdr.	1	-	-	1	-	-	2
Årsag boligproblemer	1	1	-	-	-	-	2
arbejdsproblemer	1	1	-	-	-	-	2
behandlingsbehov	1	-	1	1	-	-	3
diverse	4	2	2	2	4	-	14
Sanktionsart betinget dømte	4	3	2	-	1	-	10
tiltalefritagne/benådede	1	-	-	-	-	-	1
§ 70 dømte	-	-	1	1	-	-	2
prøveløsladte	-	-	-	2	3	-	5

Tabel 9
Faktiske anbringelser

Mænd

Institutionsart: Diverse (statens arbejdstekniske ungdomsskoler/alk.hj./forsorgshj.)

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Antal personer anbragt	11	2	2	4	-	-	19
heraf anbragt flere steder	7	2	1	3	-	-	13
heraf yderligere behov	8	-	1	3	-	-	12
Årstid januar kvartal	7	1	2	3	-	-	13
april kvartal	3	1	2	2	-	-	8
juli kvartal	4	1	1	-	-	-	6
oktober kvartal	3	-	1	1	-	-	5
Varighed indtil 1 måned	5	1	-	-	-	-	6
over 1 indtil 3 mdr.	4	1	1	4	-	-	10
over 3 indtil 6 mdr.	-	-	-	-	-	-	-
over 6 mdr.	-	-	1	-	-	-	1
Årsag boligproblemer	4	1	1	2	-	-	8
arbejdsproblemer	7	1	1	2	-	-	11
behandlingsbehov	5	2	1	2	-	-	10
diverse	1	-	-	-	-	-	1
Sanktionsart betinget dømte	11	2	2	3	-	-	18
tiltalefritagne/benådede	-	-	-	-	-	-	-
§ 70 dømte	-	-	-	-	-	-	-
prøveløsladte	-	-	-	1	-	-	1

Tabel 10

Faktiske anbringelser

Kvinder

Institutionsart: Optagelseshjem

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Antal personer anbragt	13	8	1	-	-	-	22
heraf anbragt flere steder	10	4	1	-	-	-	15
heraf yderligere behov	5	7	1	-	-	-	13
Årstid januar kvartal	5	4	1	-	-	-	10
april kvartal	4	-	-	-	-	-	4
juli kvartal	4	4	-	-	-	-	8
oktober kvartal	5	1	-	-	-	-	6
Varighed indtil 1 måned	12	5	-	-	-	-	17
over 1 indtil 3 mdr.	1	2	1	-	-	-	4
over 3 indtil 6 mdr.	-	-	-	-	-	-	-
over 6 mdr.	-	1	-	-	-	-	1
Årsag boligproblemer	13	8	1	-	-	-	22
arbejdsproblemer	6	3	-	-	-	-	9
behandlingsbehov	2	-	-	-	-	-	2
diverse	-	-	-	-	-	-	-
Sanktionsart betinget dømte	12	8	1	-	-	-	21
tiltalefritagne/benådede	1	-	-	-	-	-	1
§ 70 dømte	-	-	-	-	-	-	-
prøveløsladte	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 11
Faktiske anbringelser
 Kvinder
 Institutionsart: Herberger

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Antal personer anbragt	-	2	-	-	-	-	2
heraf anbragt flere steder	-	2	-	-	-	-	2
heraf yderligere behov	-	2	-	-	-	-	2
Årstid januar kvartal	-	2	-	-	-	-	2
april kvartal	-	2	-	-	-	-	2
juli kvartal	-	2	-	-	-	-	2
oktober kvartal	-	2	-	-	-	-	2
Varighed indtil 1 måned	-	2	-	-	-	-	2
over 1 indtil 3 mdr.	-	-	-	-	-	-	-
over 3 indtil 6 mdr.	-	2	-	-	-	-	2
over 6 mdr.	-	-	-	-	-	-	-
Årsag boligproblemer	-	2	-	-	-	-	2
arbejdsproblemer	-	2	-	-	-	-	2
behandlingsbehov	-	-	-	-	-	-	-
diverse	-	-	-	-	-	-	-
Sanktionsart betinget domte	-	1	-	-	-	-	1
tiltalefritagne/benådede	-	1	-	-	-	-	1
§ 70 domte	-	-	-	-	-	-	-
proveløsladte	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 12
Faktiske anbringelser
 Kvinder

Institutionsart: Plejehjem (Jørlunde, Vamdrup, andre plejehjem)

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Antal personer anbragt	8	3	1	1	-	-	13
heraf anbragt flere steder	7	3	-	1	-	-	11
heraf yderligere behov	6	1	1	-	-	-	8
Årstid januar kvartal	4	1	1	-	-	-	6
april kvartal	4	1	-	-	-	-	5
juli kvartal	1	3	-	1	-	-	5
oktober kvartal	1	3	1	1	-	-	6
Varighed indtil 1 måned	5	2	1	-	-	-	8
over 1 indtil 3 mdr.	3	2	1	-	-	-	6
over 3 indtil 6 mdr.	-	-	-	-	-	-	-
over 6 mdr.	-	-	-	-	-	-	-
Årsag boligproblemer	6	3	2	-	-	-	11
arbejdsproblemer	4	1	2	1	-	-	8
behandlingsbehov	3	1	1	1	-	-	6
diverse	1	-	1	1	-	-	3
Sanktionsart betinget domte	8	3	-	-	-	-	11
tiltalefritagne/benådede	-	-	-	-	-	-	-
§ 70 domte	-	-	-	1	-	-	1
proveløsladte	-	-	1	-	-	-	1

Tabel 13
Faktiske anbringelser
 Kvinder
 Institutionsart: Sindssygehospital

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Antal personer anbragt	5	3	-	2	2	1	14
heraf anbragt flere steder.....	3	3	-	2	2	-	10
heraf yderligere behov.....	2	1	-	-	1	1	5
Årstid januar kvartal.....	4	1	-	2	1	1	9
april kvartal.....	2	1	-	1	-	-	4
juli kvartal.....	1	1	-	-	1	-	3
oktober kvartal.....	3	2	-	1	1	-	7
Varighed indtil 1 måned.....	3	2	-	-	2	1	8
over 1 indtil 3 mdr.....	2	-	-	1	-	-	3
over 3 indtil 6 mdr.....	1	1	-	-	-	-	2
over 6 mdr.....	-	-	-	1	-	-	1
Årsag boligproblemer.....	1	-	-	-	-	-	1
arbejdsproblemer.....	1	-	-	-	-	-	1
behandlingsbehov.....	4	3	-	2	2	1	12
diverse.....	1	-	-	-	-	-	1
Sanktionsart betinget domte.....	4	3	-	-	1	-	8
tiltalefritagne/benådede.....	1	-	-	-	-	-	1
§ 70 domte.....	-	-	-	2	-	1	3
prøveløsladte.....	-	-	-	-	1	-	1

Tabel 14
Faktiske anbringelser
 Kvinder
 Institutionsart: Hospital

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Antal personer anbragt	7	5	1	2	-	-	15
heraf anbragt flere steder.....	7	5	-	-	-	-	12
heraf yderligere behov.....	6	1	-	1	-	-	8
Årstid januar kvartal.....	4	2	1	-	-	-	7
april kvartal.....	2	1	-	-	-	-	3
juli kvartal.....	2	2	-	1	-	-	5
oktober kvartal.....	2	3	-	1	-	-	6
Varighed indtil 1 måned.....	7	5	1	2	-	-	15
over 1 indtil 3 mdr.....	-	-	-	-	-	-	-
over 3 indtil 6 mdr.....	-	-	-	-	-	-	-
over 6 mdr.....	-	-	-	-	-	-	-
Årsag boligproblemer.....	-	-	-	-	-	-	-
arbejdsproblemer.....	-	-	-	-	-	-	-
behandlingsbehov.....	7	1	-	-	-	-	8
diverse.....	-	4	1	2	-	-	7
Sanktionsart betinget domte.....	6	4	1	2	-	-	13
tiltalefritagne/benådede.....	1	1	-	-	-	-	2
§ 70 domte.....	-	-	-	-	-	-	-
prøveløsladte.....	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 15
Faktiske anbringelser

	Kvinder						Ialt
	Diverse						
	Alder						
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Antal personer anbragt	1	-	-	1	-	-	2
heraf anbragt flere steder	1	-	-	1	-	-	2
heraf yderligere behov	-	-	-	-	-	-	-
Årstid januar kvartal	1	-	-	-	-	-	1
april kvartal	-	-	-	-	-	-	-
juli kvartal	-	-	-	1	-	-	1
oktober kvartal	-	-	-	1	-	-	1
Varighed indtil 1 måned	-	-	-	1	-	-	1
over 1 indtil 3 mdr.	1	-	-	-	-	-	1
over 3 indtil 6 mdr.	-	-	-	-	-	-	-
over 6 mdr.	-	-	-	-	-	-	-
Årsag boligproblemer	-	-	-	-	-	-	-
arbejdsproblemer	-	-	-	-	-	-	-
behandlingsbehov	-	-	-	-	-	-	-
diverse	1	-	-	1	-	-	2
Sanktionsart betinget dømte	-	-	-	1	-	-	1
tiltalefritagne/benådede	1	-	-	-	-	-	1
§ 70 dømte	-	-	-	-	-	-	-
prøveløsladte	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 16

Anbringelser på optagelseshjemmet »Lyng« i 1959

I tiden 1.1.-31.12.1959 har ialt 193 personer været anbragt på hjemmet, nemlig 116 »frimænd« (personer, som ikke er under tilsyn), 56 prøveløsladte, 6 betinget benådede og 15 betinget dømte. Af disse har nogle været anbragt flere gange i årets løb. I nedenstående tabel oplyses det faktiske antal anbringelser indenfor de enkelte kategorier med angivelse af opholdets varighed.

	Frimænd	Prøveløsladte + bet. benådede	Bet. dømte m. fl.	Ialt	Ialt %
Indtil 14 dage	54	30	9	93	34
15 dage-1 måned	29	20	0	49	18
over 1 måned-2 måneder	39	20	5	64	24
over 2-3 måneder	17	7	1	27	10
- 3-4 måneder	8	2	1	11	4
- 4-5 måneder	3	2	1	6	2
- 5-6 måneder	3	0	2	5	2
- 6-12 måneder	10	4	1	15	6
Ialt	163	87	20	270	100

Tabel 17.

Anbringelser på optagelseshjemmet »Lyng« i 1959 efter de optagnes kategori og alder samt anbringelsens varighed

	Alder								Ialt
	-20	21-25	26-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-	
<i>a Frimænd</i>									
Indtil 14 dage.....	-	1	2	22	10	15	4	-	54
15 dage-1 måned.....	-	-	2	8	11	7	-	1	29
over 1-2 måneder.....	-	-	1	5	13	9	9	2	39
- 2-3 måneder.....	-	-	1	1	5	8	2	-	17
- 3-4 måneder.....	-	-	-	-	5	2	1	-	8
- 4-5 måneder.....	-	-	-	-	1	2	-	-	3
- 5-6 måneder.....	-	-	-	2	1	-	-	-	3
- 6-12 måneder.....	-	-	-	1	1	1	5	2	10
Ialt.....	-	1	6	39	47	44	21	5	163
<i>b Prøveløsladte og betinget benådede</i>									
Indtil 14 dage.....	-	-	-	18	4	5	3	-	30
15 dage-1 måned.....	-	-	-	9	8	2	1	-	20
over 1-2 måneder.....	-	1	-	6	7	4	2	-	20
- 2-3 måneder.....	-	-	-	1	3	3	2	-	9
- 3-4 måneder.....	-	-	-	-	1	1	-	-	2
- 4-5 måneder.....	-	-	-	1	-	1	-	-	2
- 5-6 måneder.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- 6-12 måneder.....	-	-	-	1	-	2	1	-	4
Ialt.....	-	1	-	36	23	18	9	-	87
<i>c Betinget dømte</i>									
Indtil 14 dage.....	-	-	-	2	2	5	-	-	9
15 dage-1 måned.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-
over 1-2 måneder.....	-	-	-	3	1	1	-	-	5
- 2-3 måneder.....	-	-	-	-	1	-	-	-	1
- 3-4 måneder.....	-	-	-	1	-	-	-	-	1
- 4-5 måneder.....	-	-	-	-	-	-	1	-	1
- 5-6 måneder.....	-	-	-	-	1	1	-	-	2
- 6-12 måneder.....	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Ialt.....	-	-	-	6	5	8	1	-	20

Tabel 18.

Anbringelser på optagelseshjemmet »Assersbølgdrd« i 1959

I tiden 1.1.-31.12.1959 har ialt 197 personer været anbragt på hjemmet, nemlig 74 »frimænd« (personer, som ikke er under tilsyn), 57 prøveløsladte, 10 betinget benådede og 56 betinget dømte. Af disse har nogle været anbragt flere gange i årets løb. I nedenstående tabel oplyses det faktiske antal anbringelser indenfor de enkelte kategorier med angivelse af opholdets varighed.

	Frimænd	Prøveløsladte + bet. benådede	Bet. dømte m. fl.	Ialt	Ialt %
Indtil 14 dage.....	40	31	29	100	37
15 dage-1 måned.....	31	28	17	76	28
over 1 måned-2 måneder...	26	13	15	54	20
- 2-3 måneder.....	9	5	7	21	8
- 3-4 måneder.....	5	4	2	11	4
- 4-5 måneder.....	0	2	0	2	1
- 5-6 måneder.....	1	1	1	3	1
- 6-12 måneder.....	1	1	2	4	1
Ialt.....	113	85	73	271	100

Tabel 19.

Anbringelser på optagelseshjemmet »Assersbølgård« i 1959 fordelt efter de optagnes kategori og alder samt anbringelsens varighed

	Alder						Ialt
	-20	21-25	26-30	31-40	41-50	51-	
<i>a Frimænd</i>							
Indtil 14 dage	-	11	12	16	1	-	40
15 dage-1 måned	-	9	8	10	4	-	31
over 1-2 måneder	-	4	9	12	1	-	26
- 2-3 måneder	-	1	-	7	1	-	9
- 3-4 måneder	-	-	-	4	1	-	5
- 4-5 måneder	-	-	-	-	-	-	-
- 5-6 måneder	-	-	1	-	-	-	1
- 6-12 måneder	-	-	-	1	-	-	1
Ialt	-	25	30	50	8	-	113
<i>b Prøveloadte og betinget benådede</i>							
Indtil 14 dage	1	16	8	6	-	-	31
15 dage-1 måned	1	12	9	5	1	-	28
over 1-2 måneder	-	4	7	2	-	-	13
- 2-3 måneder	-	1	4	-	-	-	5
- 3-4 måneder	-	1	2	1	-	-	4
- 4-5 måneder	-	-	1	1	-	-	2
- 5-6 måneder	-	1	-	-	-	-	1
- 6-12 måneder	-	-	1	-	-	-	1
Ialt	2	35	32	15	1	-	85
<i>c Betinget dømte</i>							
Indtil 14 dage	6	11	7	5	-	-	29
15 dage-1 måned	5	6	1	5	-	-	17
over 1-2 måneder	2	8	2	3	-	-	15
- 2-3 måneder	1	4	1	1	-	-	7
- 3-4 måneder	1	1	-	-	-	-	2
- 4-5 måneder	-	-	-	-	-	-	-
- 5-6 måneder	-	-	1	-	-	-	1
- 6-12 måneder	-	1	-	1	-	-	2
Ialt	15	31	12	15	-	-	73

Justitsministeriets skrivelse af^{15/1} 1960 til Dansk Forsorgsselskab om udgifter ved foranstaltninger i henhold til tiltalefrafald eller (betinget) dom kan afholdes som sagsomkostninger.

I anledning af forsorgsselskabets forespørgsel om, i hvilket omfang udgifter ved foranstaltninger, der iværksættes i henhold til et tiltalefrafald eller en (betinget) dom, og som ikke har karakter af straf, kan afholdes som sagsomkostninger, jfr. retsplejelovens § 1007, skal man oplyse følgende om den af justitsministeriet fulgte praksis:

A. Såfremt en person, der er idømt *betinget straf*, i henhold til dommen anbringes i *optagelseshjem*, *ungdomspension*, *lærlingehjem* el. lign. institution, indlægges på *hospital* eller anbringes i *familiepleje*, vil de med opholdet i vedkommende institution eller hjem forbundne udgifter kunne afholdes som sagsomkostninger. Dette gælder også, når grundlaget for anbringelsen er et i dommen indeholdt vilkår, ifølge hvilket den domfældte skal efterkomme tilsynets bestemmelser med hensyn til opholdssted.

Derimod anses et til en betinget dom knyttet vilkår, hvorefter den domfældte i prøvetiden skal undergive sig tilsyn, ikke uden videre for tilstrækkeligt grundlag for at lade udgifterne ved et eventuelt ophold i en institution af ovennævnte karakter afholde som sagsomkostninger.

Når udgifterne ved den domfældtes ophold i en institution af ovennævnte art afholdes som sagsomkostninger, kan udgifterne ved hans *befordring* til institutionen afholdes efter samme regler. Det samme gælder de ved institutionen påløbne nødvendige udgifter til *beklædning* samt *læge- og tandlægeudgifter*, der er nødvendige af hensyn til den pågældendes helbred, og som ikke afholdes af hans sygekasse.

Skal domfældte i henhold til dommen underkaste sig *ambulant psykiatrisk eller anden behandling*, f. eks. med henblik på afvænnelse fra alkoholmisbrug, kan også de hermed forbundne nødvendige udgifter til lægehonorar, medikamenter, befordring m.v. udredes af det offentlige i medfør af retsplejelovens § 1007, stk. 1, eller denne bestemmelses analogi.

Udgifter til *sygekassekontingent* kan afholdes efter reglerne om sagsomkostninger, såfremt det herved opnås, at udgifter ved lægebehandling, der ellers måtte afholdes efter disse regler, helt

eller delvis vil kunne dækkes af vedkommende sygekasse.

Uden særlige holdepunkter i dommen kan der ikke efter reglerne om sagsomkostninger ydes hjælp til dækning af udgifter til *husleje*, *særundervisning*, *uddannelse* eller *påbegyndelse af erhverv*. Det samme gælder beklædnings- og andre underholdsudgifter (herunder læge- og tandlægeudgifter) til domfældte, der ikke i henhold til dommen er anbragt i optagelseshjem el. lign. institution eller i familiepleje.

Som almindelig regel gælder, at udgifter, som den domfældte selv er i stand til at afholde, eller som kan afholdes efter reglerne i forsorgsloven eller den sociale lovgivning i øvrigt, ikke bør udredes efter de om sagsomkostninger gældende regler.

B. Hvad der foran er anført om udgifter ved foranstaltninger over for personer, der er idømt betinget straf, finder tilsvarende anvendelse på udgifter ved foranstaltninger, som iværksættes i henhold til vilkår, der er knyttet til en *løsladelse på prøve* fra fængsel, herunder ungdomsfængsel og psykopatfængsel, arbejds- eller sikkerhedsforvaring, *udskrivning på prøve* fra helbredelsesanstalt for drankere, *eftergivelse af straf*, eller *udsættelse med afsoning af straf*. Anbringes den pågældende på et af de Dansk forsorgsselskab tilhørende optagelseshjem »Lyng« og »Assersbølgård«, bliver udgifterne herved refunderet forsorgsselskabet fra justitsministeriet.

C. De under A. angivne retningslinier finder ligeledes anvendelse på foranstaltninger, der er anordnet i medfør af *straffelovens § 70*. Efter forsorgslovens § 251 og cirkulære nr. 71 af 3. maj 1955 afholder socialministeriet dog udgifterne ved forsorgen for de sindssyge og åndssvage, der som farlige for den offentlige sikkerhed i henhold til dom eller retskendelse undergives særforborg; om afgrænsningen af dette begreb henvises til forsorgslovens § 66, stk. 1. Endvidere bliver visse mere varige forsorgsudgifter vedrørende personer, der er udskrevet på prøve fra psykopatforvaring - navnlig udgifter ved de pågældendes anbringelse i optagelseshjem eller under familiemæssige former — refunderet forvaringsanstalterne fra justitsministeriet.

Antallet af tilsyn pr. $\frac{1}{4}$ 1964 fordelt på de heltidsansatte forsorgsmedarbejdere (heri ikke medregnet lederne, bortset fra Bornholm og Lolland-Falster, selvom lederne i et vist omfang også fører tilsyn, jfr. bil. 8)

	Samlet antal tilsyn ca.)*	Samlet antal forsorgsmedarb.	Tilsyn pr. medarb. ca.	Heraf tilsyn med bistand af private tilsynsførende
<i>Centralkontoret:</i>				
Betinget dømte	1150 (840)		165	120
Betinget dømte alkoholister.	350 (235)		115	80
Prøveløsladte	450 (400)		225	200
Ungdomsfgsl. tilsyn.	130 (0)		45	0
	2080 (1475)	15	140	100
<i>Lokalafdelingerne :</i>				
Ålborg	360 (340)	2	180	170
Århus	360 (260)	3	120	85
Viborg	215 (200)	1	215	200
Kolding	420 (390)	3	140	130
Fyn	300 (230)	2	150	115
Sjælland	500 (400)	3 $\frac{1}{2}$	145	115
Bornholm	70 (10)	1	70	10
Lolland-Falster	55 (40)	$\frac{1}{2}$	110	80
	2280 (1870)	16	140	115

*) Tallene i parentes angiver antallet af tilsyn med bistand af private tilsynsførende.

9. juni 1964.

Opstilling vedrørende den arbejdsbyrde, der pr. $\frac{1}{4}$ 1964 påhvilede de med personundersøgelser og tilsyn beskæftigede faste forsorgsmedarbejdere ved selskabets enkelte afdelinger. Tallene for per sonsunder sø gel ser vedrører tiden fra $\frac{1}{4}$ 1963 til $\frac{31}{3}$ 1964. Tallene for tilsyn angiver de pr. $\frac{1}{4}$ 1964 løbende tilsyn.

Centralkontoret

1. Afdelingen for betinget dømte m.v.

Personale: 1 afdelingsleder.

1 souschef.

7 forsorgsmedarbejdere.

Tilsyn: 1150, heraf 840 overtilsyn og 310 direkte tilsyn.

Afdelingen har alene tilsynsmæssige opgaver. Afdelingslederen og souschefen har kun administrative funktioner. (Vejledning af og daglig konference med forsorgsmedarbejderne, antagelse og instruktion af nye tilsynsførende, stillingtagen til principielle spørgsmål, indberetninger og bevillingsspørgsmål m.m., forelægning for sekretariatet og lægerne, samarbejde med institutioner — herunder hospitaler og myndigheder o.m.a.).

De 7 forsorgsmedarbejdere har således hver en arbejdsbyrde på 120 overtilsyn og 45 direkte tilsyn.

2. Afdelingen for betinget dømte alkoholister.

Personale: 1 afdelingsleder.

3 forsorgsmedarbejdere.

Tilsyn: 350, heraf 235 overtilsyn og 115 direkte tilsyn.

Afdelingen har alene tilsynsmæssige funktioner.

Afdelingslederen deltager direkte i tilsynsarbejdet, men med et færre antal sager end forsorgsmedarbejderne, idet de administrative opgaver beslaglægger 25-30% af afdelingslederens tid.

Afdelingslederen varetager 60 tilsyn, heraf 38 overtilsyn og 22 direkte tilsyn.

De 3 forsorgsmedarbejdere har således hver en arbejdsbyrde på 60 overtilsyn og 31 direkte tilsyn.

3. Afdelingen for prøveløsladte m.v.

Personale: 1 afdelingsleder.

2 forsorgsmedarbejdere.

Tilsyn: 450, heraf 400 overtilsyn og 50 direkte tilsyn.

Udover tilsynsarbejdet varetager afdelingen forsorgsarbejdet for endeligt løsladte, der henvender sig til selskabet i København. Dette arbejde deles ligeligt mellem afdelingens 3 medarbejdere og beslaglægger skønsmæssigt ialt $\frac{1}{2}$ medarbejder.

Afdelingslederen deltager direkte i tilsynsarbejdet med samme antal sager som de 2 forsorgsmedarbejdere, således at afdelingslederens administrative funktioner begrænses stærkt og må udføres som merarbejde.

De 3 medarbejdere har således hver en arbejdsbyrde på 133 overtilsyn og 17 direkte tilsyn foruden forsorgsarbejdet for endeligt løsladte (og administration for afdelingslederens vedkommende).

4. Afdelingen for prøveløsladte ungdomsfængselsfanger.

Personale: 1 afdelingsleder.

3 forsorgsmedarbejdere.

Tilsyn: 130 tilsyn, som alle føres som direkte tilsyn.

Afdelingen har alene tilsynsmæssige funktioner.

Afdelingslederen deltager direkte i tilsynsarbejdet og har for tiden samme antal sager som de øvrige medarbejdere, da den ene stilling er nynormeret og endnu ikke besat. Afdelingslederens administrative funktioner er derfor for tiden stærkt begrænset.

Når den nye stilling besættes pr. 15. juli 1964 kan der forventes en stigning i antallet af de til afdelingen delegerede tilsyn, således at arbejdsbyrden vil blive søgt fordelt med 30 direkte tilsyn (+ administration) til afdelingslederen og 40 direkte tilsyn til hver forsorgsmedarbejder.

5. Afdelingen for personundersøgelser.

Personale: 1 afdelingsleder.

5 forsorgsmedarbejdere.

Personundersøgelser: 1190 årlig, hvoraf 800 udføres af honorarlønnede undersøgere og 390 af de fastansatte forsorgsmedarbejdere.

Afdelingen har kun undersøgelsesmæssige funktioner (idet medarbejderens enkelte direkte tilsyn betragtes som overarbejde).

Afdelingslederen har alene administrative funktioner, herunder kontrolgennemgangen af samtlige undersøgelser, der skønmæssigt beslaglægger halvdelen af afdelingslederens arbejdskraft.

De 5 forsorgsmedarbejdere har således hver en arbejdsbyrde på 78 undersøgelser årlig, hvortil kommer, at de hver må varetage ca. 40 retsmøder årlig vedrørende undersøgelser foretaget af honorarlønnede undersøgere.

Lokalafdelingerne

1. Ålborg afdelingen.

Personale: 1 afdelingsleder.

2 forsorgsmedarbejdere.

Tilsyn: 360, heraf 332 overtilsyn og 28 direkte tilsyn.

Personundersøgelser: 260 årlig, som alle udføres af honorarlønnede undersøgere.

Arresthusarbejde: 6 arresthuse med et gennemsnitligt belæg på ialt 95 (heraf Ålborg arrest 50).

Afdelingslederen varetager de administrative opgaver, arresthusarbejdet uden for Ålborg og kontrolgennemgang af undersøgelserne, hvilket skønmæssigt beslaglægger $\frac{3}{4}$ af hans arbejdskraft, og deltager herudover i tilsynsarbejdet.

Arresthusarbejdet i Ålborg arrest beslaglægger halvdelen af den ene forsorgsmedarbejders arbejdskraft.

Til varetagelse af tilsynsarbejdet disponerer afdelingen således over $1\frac{3}{4}$ medarbejder, svarende til 190 overtilsyn + 16 direkte tilsyn for $\frac{1}{1}$ medarbejder.

2. Århus afdelingen.

Personale: 1 afdelingsleder.

3 forsorgsmedarbejdere.

Tilsyn: 360, heraf 260 overtilsyn og 100 direkte tilsyn.

Personundersøgelser: 225 årlig, hvoraf 175 udføres af honorarlønnede undersøgere og 50 af faste medarbejdere.

Arresthusarbejde: 4 arresthuse, gennemsnitsbelæg 95, heraf Århus arrest 60.

Afdelingslederen varetager de administrative opgaver og arresthusarbejdet uden for Århus, hvilket skønmæssigt beslaglægger $\frac{2}{3}$ af hans arbejdskraft, og fører herudover 25 direkte tilsyn.

Administrationen af undersøgelserne, herunder kontrolgennemgangen, er henlagt til en af forsorgsmedarbejderne, hvilket beslaglægger $\frac{1}{4}$ af hans arbejdskraft, og denne medarbejder udfører endvidere selv 50 undersøgelser årlig.

Arresthusarbejdet i Århus beslaglægger endvidere halvdelen af en forsorgsmedarbejders arbejdskraft.

Til varetagelse af tilsynsarbejdet disponerer afdelingen således over ca. 2 medarbejdere svarende til 130 overtilsyn + 50 direkte tilsyn for $\frac{1}{1}$ medarbejder.

3. Viborg afdelingen.

Personale: 1 afdelingsleder.

1 forsorgsmedarbejder.

Tilsyn: 215, heraf 198 overtilsyn og 17 direkte tilsyn.

Personundersøgelser: 205 årlig, hvoraf 155 udføres af honorarlønnede undersøgere og 50 af de faste medarbejdere.

Arresthusarbejdet: 8 arresthuse, gennemsnitsbelæg 80, heraf Randers 27 og Viborg 14.

Afdelingslederen varetager de administrative opgaver, kontrolgennemgangen af undersøgelser og arresthusarbejdet, som skønmæssigt beslaglægger $\frac{3}{4}$ af hans arbejdskraft.

Afdelingens personale udfører 50 undersøgelser årlig, hvilket beslaglægger $\frac{1}{2}$ medarbejder.

Til varetagelse af tilsynsarbejdet disponerer afdelingen således over $\frac{3}{4}$ medarbejder, svarende til 264 overtilsyn -f 24 direkte tilsyn for $\frac{1}{1}$ medarbejder.

4. Kolding afdelingen.

Personale: 1 afdelingsleder.

3 forsorgsmedarbejdere.

Tilsyn: 420, heraf 390 overtilsyn og 30 direkte tilsyn.

Personundersøgelser: 260 årlig, hvoraf 250 udføres af honorarlønnede undersøgere og 10 af faste medarbejdere.

Arresthusarbejde: 9 arresthuse, gennemsnitsbelæg 140, heraf Kolding 40 og Esbjerg 30.

Afdelingslederen varetager de administrative opgaver, men forsorgsarbejdet er iøvrigt delt distriktvis mellem medarbejderne.

Det kan skønsmæssigt anslås, at administration, arresthusarbejde og kontrolgennemgang af undersøgelser lægger beslag på en hel medarbejder.

Til varetagelse af tilsynsarbejdet disponerer afdelingen således over 3 medarbejdere, svarende til 130 overtilsyn + 10 direkte tilsyn pr. medarbejder.

5. Fyns afdelingen.

Personale: 1 afdelingsleder.

2 forsorgsmedarbejdere.

Tilsyn: 300, heraf 230 overtilsyn og 70 direkte tilsyn.

Personundersøgelser: 140 årlig, hvoraf 110 udføres af honorarlønnede undersøgere og 30 af faste medarbejdere.

Arresthusarbejde: 9 arresthuse, gennemsnitsbelæg 95, heraf Odense arrest 50.

Afdelingslederen varetager de administrative opgaver, arresthusarbejdet uden for Odense og kontrolgennemgang af undersøgelserne, hvilket skønsmæssigt lægger beslag på $\frac{3}{4}$ af hans arbejdskraft, og fører endvidere 25 direkte tilsyn.

Arresthusarbejdet i Odense varetages af en af forsorgsmedarbejderne og lægger beslag på $\frac{1}{4}$ af hans arbejdskraft.

Det faste personale udfører som anført 30 undersøgelser, hvilket svarer til $\frac{1}{3}$ medarbejder.

Til varetagelse af tilsynsarbejdet disponerer afdelingen således over 1 $\frac{2}{3}$ medarbejder svarende til 138 overtilsyn -/ 42 direkte tilsyn for 1/1 medarbejder.

6. Sjællands afdelingen.

Personale: 1 afdelingsleder.

$3\frac{1}{2}$ forsorgsmedarbejder.

Tilsyn: 500, heraf 400 overtilsyn og 100 direkte tilsyn.

Personundersøgelser: 275 årlig, hvoraf 265 udføres af honorarlønnede undersøgere og 10 af faste medarbejdere.

Arresthusarbejdet: 15 arresthuse, gennemsnitsbelæg 180.

Afdelingslederen varetager de administrative opgaver, hele arresthusarbejdet samt kontrolgennemgang af undersøgelserne, hvilket beslaglægger hele afdelingslederens arbejdskraft.

Til varetagelse af tilsynsarbejdet disponerer afdelingen således over $3\frac{1}{2}$ medarbejder, svarende til 115 overtilsyn og 30 direkte tilsyn for 1/1 medarbejder.

7. Bornholms afdelingen.

Personale: 1 afdelingsleder.

Tilsyn: 70, heraf 10 overtilsyn og 60 direkte tilsyn.

Personundersøgelser: 25 årlig, udføres alle af afdelingslederen.

Arresthusarbejdet: 1 arresthus, gennemsnitsbelæg 15.

8. Lolland-Falster afdelingen.

Personale: $\frac{1}{2}$ eifdelingsleder.

Tilsyn: 55, heraf 42 overtilsyn og 13 direkte tilsyn.

Personundersøgelser: 45 årlig, hvoraf 30 udføres af honorarlønnede undersøgere og 15 af afdelingslederen.

Arresthusarbejde: 3 arresthuse, gennemsnitsbelæg 25.

Dansk Forsorgsselskabs institutionsanalyse 1961.

Behovet for institutionsanbringelser

For nærmere at belyse, hvilket behov der er for anbringelse under den ene eller den anden form blandt selskabets klientel, har man i løbet af april 1961 gennemført en undersøgelse af en grivpe af selskabets tilsynsklientel.

Undersøgelsen omfatter ialt 844 personer (719 mænd og 125 kvinder), nemlig samtlige betinget dømtte, tiltalefritagne, prøveløsladte m.fl., som er sat under tilsyn af forsorgsselskabet i løbet af januar og juli kvartal 1960 (de selskabet uvedkommende tilsyn vedr. ungdomsfængselsfanger og psykopatforvarede er ikke medtaget i undersøgelsen). Ved en gennemgang af tilsynsjournalerne har man — udover samtlige institutionsanbringelser i tilsynsperiodens løb — registreret samtlige tilfælde, hvor der efter tilsynsmyndighedens skøn antages at have været behov for yderligere anbringelser eller anbringelser på mere hensigtsmæssige institutioner end de for tiden disponible.

Undersøgelsesmaterialet svarer til ca. 20% af den samlede tilsynsmasse. Det tidsrum, der dækkes af undersøgelsen, udgør maksimalt 16 måneder (januar 1960-april 1961) og minimalt 6 måneder (oktober 1960-marts 1961), svarende til et gennemsnit på ca. 11 måneder. En mindre del af materialet har dog en kortere observationsperiode end 6 måneder, nemlig de enkelte klienter, som er udgået af tilsyn som følge af ny kriminalitet eller vilkårsovertrædelse iøvrigt.

Materialet er for hvert køn delt op i 6 aldersgrupper. For de enkelte aldersgrupper har man registreret følgende oplysninger:

1. Antal personer behov
  - a) heraf faktisk anbragt
  - b) heraf ikke anbragt
2. Behovstidspunkt (kvartalsvis)
3. Behovsvarighed
  - a) indtil 3 måneder
  - b) over 3 indtil 6 måneder
  - c) over 6 måneder
4. Behovsårsager
  - a) boligmæssige problemer
  - b) arbejdsmæssige problemer
  - c) behandlingsbehov
  - d) andre årsager
5. Sanktionsart
  - a) betinget dom
  - b) tiltalefrafald, benådning
  - c) § 70-tilsyn
  - d) prøveløsladelse.

Nedenfor i tabel A (mænd) og B (kvinder) er angivet det samlede behov for anbringelse på forskellige institutionstyper.

I de følgende tabeller (G-L) gives specificerede oplysninger om behov for de enkelte institutionstyper.

Tabel A.
Anbringelsesbehov

Mænd

a. Institutionsart

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Optagelseshjem.....	10	4	5	9	4	2	34
Pension København.....	16	8	2	5	2	2	35
Pension Provinsen.....	18	12	4	5	4	1	44
Plejehjem.....	3	-	1	1	-	-	5
Alkoholisthjem.....	-	4	-	2	1	1	8
Klublejlighed.....	2	-	2	5	2	-	11
Psykiatrisk hospital.....	3	-	-	-	1	-	4
Forsorghjem.....	1	-	-	1	-	-	2
Ialt.....	53	28	14	28	14	6	143
Fordelt på antal personer.....	51	27	14	26	13	6	137

b. Særvilkår

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
<i>Personer, der ikke har været anbragt:</i>							
Vilkår om ophold/arbejde/optagelseshjem.....	9	5	2	6	-	1	23
hospital/ambulant psykiatrisk be-							
handling.....	-	-	-	1	-	-	1
alkoholistbehandling.....	2	2	4	10	-	-	18
tilsyn alene.....	19	11	4	1	4	-	39
<i>Personer, der har været anbragt:</i>							
Vilkår om ophold, arbejde/optagelseshjem....	14	4	2	11	7	2	40
hospital/ambulant psykiatrisk be-							
handling.....	2	1	-	11	9	3	26
alkoholistbehandling.....	2	2	1	3	-	1	9
tilsyn alene.....	8	6	3	1	-	2	20

Tabel B.

Anbringelsesbehov

Kvinder

a. Institutionsart

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
Pension København.....	8	6	-	-	-	-	14
Pension Provinsen.....	4	1	-	-	-	-	5
Optagelseshjem.....	2	1	2	-	-	-	5
Plejhjem/Forsorghjem.....	-	-	-	-	1	1	2
Alkoholsthjem.....	1	1	-	-	-	-	2
Klubpension.....	3	1	1	2	1	-	8
Ialt.....	18	10	3	2	2	1	36
Fordelt på antal klienter.....	16	10	3	2	2	1	34

b Særvilkår

	Alder						Ialt
	-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	
<i>Personer, der ikke har været anbragt:</i>							
Vilkår om ophold/arbejde/optagelseshjem....	4	-	2	-	-	-	6
hospital/ambulant psykiatrisk be-							
handling.....	-	-	1	-	-	-	1
alkoholistbehandling.....	-	-	-	-	-	-	-
tilsyn alene.....	1	-	-	1	-	-	2
<i>Personer, der har været anbragt:</i>							
Vilkår om ophold/arbejde/optagelseshjem....	10	9	-	1	1	-	21
hospital/ambulant psykiatrisk be-							
handling.....	-	-	-	-	-	1	1
alkoholistbehandling.....	1	2	-	-	-	-	3
tilsyn alene.....	1	1	1	-	1	-	4

Tabel C.
Anbringelsesbehov
Mænd
Optagelseshjem.

		Alder						
		-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	Ialt
Antal personer behov	.....	10	4	5	8	4	2	33
	heraf faktisk anbragt	6	1	2	4	3	2	18
	heraf ikke anbragt	4	3	3	4	1	-	15
Årstid	januar kvartal	9	2	2	5	4	2	24
	april kvartal	8	2	3	5	3	2	23
	juli kvartal	5	2	3	5	3	2	20
	oktober kvartal	6	3	3	6	3	2	23
Varighed	indtil 3 måneder	-	2	1	3	1	-	7
	over 3 indtil 6 måneder	6	-	3	1	-	-	10
	over 6 måneder	4	2	1	4	3	2	16
Årsag	boligproblemer	8	3	5	5	3	2	26
	arbejdsproblemer	10	3	3	5	3	2	26
	behandlingsbehov	5	1	3	4	3	2	18
	diverse	-	-	-	-	-	-	-
Sankti- onsart	betinget dømte	9	2	4	3	2	1	21
	tiltalefritagne/benådede	1	-	-	-	-	-	1
	§ 70 dømte	-	-	-	-	-	-	-
	proveløsladte	-	2	1	5	2	1	11

Tabel D.
Anbringelsesbehov

Mænd
(Ungdoms) Pension København.

		Alder						
		-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	Ialt
Antal personer behov	.....	16	8	2	4	2	2	34
	heraf faktisk anbragt	7	2	-	3	2	1	15
	heraf ikke anbragt	9	6	2	1	-	1	19
Årstid	januar kvartal	12	7	2	3	2	2	28
	april kvartal	15	7	2	-	2	1	27
	juli kvartal	12	6	2	3	1	1	25
	oktober kvartal	9	7	2	4	2	1	25
Varighed	indtil 3 måneder	-	-	-	-	-	1	1
	over 3 indtil 6 måneder	4	2	-	1	-	-	7
	over 6 måneder	12	6	2	3	2	1	26
Årsag	boligproblemer	14	5	2	4	2	2	29
	arbejdsproblemer	5	5	-	2	2	-	14
	behandlingsbehov	9	4	-	2	1	-	16
	diverse	1	3	1	-	-	-	5
Sankti- tionsart	betinget dømte	16	6	1	-	-	-	23
	tiltalefritagne/benådede	-	-	-	-	-	-	-
	§ 70 dømte	-	-	-	-	-	-	-
	proveløsladte	-	2	1	4	2	2	11

Tabel E.
Anbringelsesbehov

Mænd
(Ungdoms) Pension Provinsen.

		Alder						
		-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	Ialt
Antal personer behov.....		18	12	4	5	4	1	44
	heraf faktisk anbragt.....	6	7	2	4	4	1	24
	heraf ikke anbragt.....	12	5	2	1	-	-	20
Årstid	januar kvartal.....	14	9	4	4	3	1	35
	april kvartal.....	11	9	3	3	4	1	31
	juli kvartal.....	13	9	2	5	3	1	33
	oktober kvartal.....	16	10	4	4	3	1	38
Varighed	indtil 3 måneder.....	-	1	-	-	1	-	2
	over 3 indtil 6 måneder.....	8	4	1	2	-	-	15
	over 6 måneder.....	10	7	3	3	3	1	27
Årsag	boligproblemer.....	16	8	2	3	3	-	32
	arbejdsproblemer.....	14	7	3	2	1	1	28
	behandlingsbehov.....	7	6	2	3	1	1	20
	diverse.....	-	2	1	-	-	-	3
Sankti- onsart	betinget dømte.....	17	9	3	1	-	-	30
	tiltalefritagne/benådede.....	1	1	-	-	-	-	2
	§ 70 dømte.....	-	1	-	-	-	-	1
	prøveløsladte.....	-	1	1	4	4	1	11

Tabel F.
Anbringelsesbehov

Mænd.
Klublejlighed.

		Alder						
		-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	Ialt
Antal personer behov.....		2	-	2	5	2	-	11
	heraf faktisk anbragt.....	-	-	-	1	1	-	2
	heraf ikke anbragt.....	2	-	2	4	1	-	9
Årstid	januar kvartal.....	2	-	2	5	1	-	10
	april kvartal.....	1	-	2	5	1	-	9
	juli kvartal.....	1	-	2	2	2	-	7
	oktober kvartal.....	2	-	2	3	2	-	9
Varighed	indtil 3 måneder.....	-	-	-	-	-	-	-
	over 3 indtil 6 måneder.....	1	-	-	2	1	-	4
	over 6 måneder.....	1	-	2	3	1	-	7
Årsag	boligproblemer.....	2	-	1	5	-	-	8
	arbejdsproblemer.....	1	-	-	1	1	-	3
	behandlingsbehov.....	1	-	1	2	2	-	6
	diverse.....	-	-	-	-	-	-	-
Sankti- onsart	betinget dømte.....	2	-	2	5	2	-	11
	tiltalefritagne/benådede.....	-	-	-	-	-	-	-
	§ 70 dømte.....	-	-	-	-	-	-	-
	prøveløsladte.....	-	-	-	-	-	-	-

Tabel G.
Anbringelsesbehov

		Mænd						
		Institutionsart: Plejehjem (herunder alkoholisthjem).						
		Alder						
		-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	Ialt
Antal personer behov...	heraf for anbringelse på alkoholisthjem...	3	3	1	3	1	1	12
	heraf faktisk anbragt...	-	3	-	2	1	1	7
	heraf ikke anbragt...	2	2	1	2	-	1	8
	heraf ikke anbragt...	1	1	-	1	1	-	4
Årsted	januar kvartal...	2	3	1	3	-	1	9
	april kvartal...	2	2	1	3	-	-	8
	juli kvartal...	3	2	1	2	1	1	10
	oktober kvartal...	2	2	1	2	-	1	8
Varighed	indtil 3 måneder...	1	-	-	-	1	-	2
	over 3 indtil 6 måneder...	-	2	-	1	-	-	3
	over 6 måneder...	2	1	1	2	-	1	7
Årsag	boligproblemer...	1	-	1	1	-	-	3
	arbejdsproblemer...	2	-	1	1	-	-	4
	behandlingsbehov...	1	3	1	3	1	1	10
	diverse...	-	-	1	1	-	-	2
Sanktionsart	betinget dømte...	3	3	-	1	1	1	9
	tiltalefritagne/benådede...	-	-	-	-	-	-	-
	§ 70 dømte...	-	-	1	2	-	-	3
	prøveløsladte...	-	-	-	-	-	-	-

Tabel H.
Anbringelsesbehov

		Kvinder						
		Institutionsart: Optagelseshjem.						
		Alder						
		-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	Ialt
Antal personer behov...	heraf faktisk anbragt...	2	1	2	-	-	-	5
	heraf ikke anbragt...	-	1	1	-	-	-	2
	heraf ikke anbragt...	2	-	1	-	-	-	3
Årsted	januar kvartal...	1	1	1	-	-	-	3
	april kvartal...	1	1	1	-	-	-	3
	juli kvartal...	2	1	1	-	-	-	4
	oktober kvartal...	2	1	2	-	-	-	5
Varighed	indtil 3 måneder...	-	-	1	-	-	-	1
	over 3 indtil 6 måneder...	1	-	-	-	-	-	1
	over 6 måneder...	1	1	1	-	-	-	3
Årsag	boligproblemer...	1	1	2	-	-	-	4
	arbejdsproblemer...	2	1	1	-	-	-	4
	behandlingsbehov...	1	-	1	-	-	-	2
	diverse...	-	-	-	-	-	-	-
Sanktionsart	betinget dømte...	2	1	1	-	-	-	4
	tiltalefritagne/benådede...	-	-	-	-	-	-	-
	§ 70 dømte...	-	-	-	-	-	-	-
	prøveløsladte...	-	-	1	-	-	-	1

Tabel I.
Anbringelsesbehov

Kvinder.

Institutionsart: (Ungdoms)pension, København.

		Alder						
		-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	Ialt
Antal personer behov		8	6	—	—	—	—	14
	heraf faktisk anbragt	6	6	—	—	—	—	12
	heraf ikke anbragt	2	—	—	—	—	—	2
Årstid	januar kvartal	7	5	—	—	—	—	12
	april kvartal	6	3	—	—	—	—	9
	juli kvartal	6	3	—	—	—	—	9
	oktober kvartal	7	3	—	—	—	—	10
Varighed	indtil 3 måneder	—	—	—	—	—	—	—
	over 3 indtil 6 måneder	1	4	—	—	—	—	5
	over 6 måneder	7	2	—	—	—	—	9
Årsag	boligproblemer	5	4	—	—	—	—	9
	arbejdsproblemer	5	4	—	—	—	—	9
	behandlingsbehov	1	1	—	—	—	—	2
	diverse	—	—	—	—	—	—	—
Sankti- onsart	betinget dømte	7	6	—	—	—	—	13
	tiltalefritagne/benådede	1	—	—	—	—	—	1
	§ 70 dømte	—	—	—	—	—	—	—
	prøveløsladte	—	—	—	—	—	—	—

Tabel J.
Anbringelsesbehov

Kvinder

Institutionsart: Ungdomspension, Provinsen.

		Alder						
		-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	Ialt
Antal personer behov		4	1	—	—	—	—	5
	heraf faktisk anbragt	4	1	—	—	—	—	5
	heraf ikke anbragt	—	—	—	—	—	—	—
Årstid	januar kvartal	3	1	—	—	—	—	4
	april kvartal	2	—	—	—	—	—	2
	juli kvartal	3	—	—	—	—	—	3
	oktober kvartal	3	—	—	—	—	—	3
Varighed	indtil 3 måneder	—	1	—	—	—	—	1
	over 3 indtil 6 måneder	2	—	—	—	—	—	2
	over 6 måneder	2	—	—	—	—	—	2
Årsag	boligproblemer	4	1	—	—	—	—	5
	arbejdsproblemer	3	1	—	—	—	—	4
	behandlingsbehov	3	1	—	—	—	—	4
	diverse	—	—	—	—	—	—	—
Sankti- onsart	betinget dømte	4	1	—	—	—	—	5
	tiltalefritagne/benådede	—	—	—	—	—	—	—
	§ 70 dømte	—	—	—	—	—	—	—
	prøveløsladte	—	—	—	—	—	—	—

Tabel K.
Anbringelsesbehov

Kvinder

Institutionsart: Forsorgsledet klubpension & mødrethjem/pension.

		Alder						
		-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	Ialt
Antal personer behov.....		1	1	1	2	1	-	6
	heraf faktisk anbragt.....	-	1	-	1	1	-	3
	heraf ikke anbragt.....	1	-	1	1	-	-	3
Årsted	januar kvartal.....	1	1	1	2	1	-	6
	april kvartal.....	1	1	1	1	1	-	5
	juli kvartal.....	-	1	1	2	1	-	5
	oktober kvartal.....	-	1	1	2	1	-	5
Varighed	indtil 3 måneder.....	-	-	-	-	-	-	-
	over 3 indtil 6 måneder.....	1	-	-	-	-	-	1
	over 6 måneder.....	-	1	1	2	1	-	5
Årsag	boligproblemer.....	1	-	1	2	1	-	5
	arbejdsproblemer.....	-	-	-	-	-	-	-
	behandlingsbehov.....	-	-	-	-	-	-	-
	diverse.....	-	-	1	2	-	-	3
Sankti- onsart	betinget dømte.....	1	-	1	2	1	-	5
	tiltalefritagne/benådede.....	-	1	-	-	-	-	1
	§ 70 dømte.....	-	-	-	-	-	-	-
	prøveløsladte.....	-	-	-	-	-	-	-

Tabel L.
Anbringelsesbehov

Kvinder

Institutionsart: Plejehjem (herunder alkoholisthjem).

		Alder						
		-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-	Ialt
Antal personer behov.....		1	1	-	-	1	1	4
	heraf for anbringelse på alkoholisthjem...	1	1	-	-	-	-	2
	heraf faktisk anbragt.....	1	1	-	-	-	1	3
	heraf ikke anbragt.....	-	-	-	-	-	-	-
Årsted	januar kvartal.....	1	1	-	-	-	1	3
	april kvartal.....	1	1	-	-	-	1	3
	juli kvartal.....	1	1	-	-	-	1	3
	oktober kvartal.....	1	1	-	-	-	1	3
Varighed	indtil 3 måneder.....	-	-	-	-	-	-	-
	over 3 indtil 6 måneder.....	-	-	-	-	-	-	-
	over 6 måneder.....	1	1	-	-	-	1	3
Årsag	boligproblemer.....	-	-	-	-	-	1	1
	arbejdsproblemer.....	-	-	-	-	-	-	-
	behandlingsbehov.....	1	1	-	-	-	1	3
	diverse.....	-	1	-	-	-	-	1
Sankti- onsart	betinget dømte.....	1	1	-	-	-	-	2
	tiltalefritagne/benådede.....	-	-	-	-	-	-	-
	§ 70 dømte.....	-	-	-	-	-	-	-
	prøveløsladte.....	-	-	-	-	-	-	-

Sammenfattende bemærkninger til tabellerne.

Udover de faktiske anbringelser har der blandt det undersøgte klientel været behov for (yderligere) anbringelse af 19% af mændene og 26,8% af kvinderne.

Ved analysen af behovet har man taget hensyn til hvilke former for institutioner, det ville have været mest ønskeligt at anbringe den enkelte klient på, dersom man i forsorgsarbejdet havde haft et mere udbygget institutionssystem at spille på for såvel mænd som kvinder.

Behovet samler sig om ganske få institutionsformer nemlig:

a. *Optagelseshjem*, d.v.s. institutioner i mere traditionel udformning med forsorgsmæssig ledelse, mulighed for beskæftigelse på institutionen ved landbrug, håndværk, fabrikmæssig virksomhed og huslige fag. Frit ophold og en mindre arbejdsduccør.

b. *Ungdomspensioner* (for yngre lovovertrædere indtil ca. 25 år) med tilsyns- og forsorgsmæssig ledelse, med udearbejdende pensionærer, evt. beskæftigelsesmuligheder for et begrænset antal pensionærer på selve institutionen. Fælles opholdsrum og mulighed for fritidsbeskæftigelse på institutionen. Betaling for opholdet efter en rimelig pensionstakst. Efter afgang fra institutionen fortsat tilsyn af dennes ledelse.

c. *Pensioner for ældre lovovertrædere (over 25 år)* drevet efter samme retningslinier som ungdomspensioner.

d. *Klub lejligheder* uden institutionspræg, men med et vist forsorgsmæssigt opsyn, hvor såvel ugifte som gifte klienter kan tilbydes logi (værelse eller mindre lejlighed), mod betaling af en rimelig husleje. Ingen beskæftigelsesmuligheder. Fælles opholdsrum og køkken.

e. *Plejhjem* med forsorgsmæssig og/eller sygeplejegyldig ledelse for helt eller delvis uarbejdsdygtige klienter, fortrinsvis med psykiske lidelser, evt. også ambulante behandlede alkoholister, som skal rettes op efter alkoholrecidiv. Mulighed for forskellig sysselsætning på institutionen. Frit ophold 4 lommepenge evt. beskeden arbejdsduccør.

f. *Alkoholisthjem* med forsorgsmæssig og lægelig ledelse for sværere alkoholister, for hvem afvæning ikke kan gennemføres ambulante. Beskæftigelsesmuligheder på institutionen, men også

adgang til udearbejde. Fælles opholdsrum og mulighed for fritidsbeskæftigelse på institutionen. Frit ophold 4 lommepenge, evt. arbejdsduccør. Udearbejdende betaler selv for opholdet efter en rimelig pensionstakst.

Antallet af personer, der har behov for anbringelse på de forskellige institutionstyper fordeles sig således:

	Mænd	Kvinder
a. Optagelseshjem	33	19
b. Ungdomspensioner	54	15
heraf i København	24	14
c. Pensioner	24	
heraf i København	10	
d. Klublejligheder	11	6
e. Plejhjem	12	4
heraf alkoholisthjem	7	2

Når der tages hensyn til anbringelsesbehovets gennemsnitlige varighed, og til at det undersøgte materiale kun omfatter 20% af tilsynsplaner, kan det skønsmæssige behov for *institutionsmasser* for hele tilsynsklientellet opgøres således:

	Mænd	Kvinder
a. Optagelseshjem	80	12
b. Ungdomspension		
København	60	35
Ungdomspension		
Provinsen	75	12
c. Pension København	25	0
Pension Provinsen	35	0
d. Klublejlighed	5	17
e. Plejhjem	15	3
Plejhjem for alkoholister	20	10

Det bemærkes, at en undersøgelse, som den her foretagne, nødvendigvis må være behæftet med flere fejlkilder. Den er baseret på et skøn udøvet af et større antal forsorgsmedarbejdere på grundlag af deres personlige kendskab til det pågældende tilsyn, men en vis uensartethed i vurderingerne er uundgåelig. Endvidere er der tale om en efterfølgende vurdering, som i nogen grad vil påvirkes af det faktiske forløb af tilsynet. Det må iøvrigt også forventes, at der kan blive tale om en afgørende forskel på det abstrakte anbringelsesbehov og det praktiske behov, idet dette sidste vil påvirkes af en række andre faktorer, bl.a. institutionens beliggenhed, klientens erhverv, klientens negative indstilling og institutionslederens personlige kvalifikationer.

Det er derfor nødvendigt af anlægge en meget forsigtig vurdering, når man på grundlag af de foreliggende oplysninger skal skønne over, hvilke institutioner der bør stilles til rådighed for kriminalforsorgen.

Oprettelse af institutioner for det mandlige klientel. Behovet for anbringelse på *optagelseshjem* svarer til 80 pladser. Da imidlertid selskabets optagelseshjem Assersbølgård i det tidsrum, undersøgelsen omfatter, ikke har været fuldt belagt, kan man gå ud fra, at det udækkede behov går i retning af institutioner med andre beskæftigelsesmuligheder end landbrug og med en mere central geografisk placering end Assersbølgård.

Med hensyn til belæggets størrelse vil det ved eventuel oprettelse af nye optagelseshjem være behandlingsmæssigt rigtigst at undgå for store hjem. Med et belæg på 25-30 personer skulle det være muligt at tilrettelægge en passende beskæftigelse, uden at de behandlingsmæssige muligheder forskertses.

Selskabet har ikke aktuelle planer om oprettelse af yderligere optagelseshjem, men man har i de perioder, hvor belægget på optagelseshjemmet Assersbølgård var meget lavt, overvejet at søge det afhændet for i stedet at søge oprettet en ungdomspension i Jylland.

Behovet for anbringelse på *ungdomspensioner* svarer til 60 pladser i København og 75 pladser i provinsen.

Selskabets nuværende ungdomspensioner i København er til stadighed fuldt belagt, og selv om ungdomspensionen Brøndbyhus for tiden er ved at blive udvidet med 4 pladser, hvilket dog til dels opvejes af, at ungdomspensionen Ringgården skæres ned med 2 pladser, støtter de praktiske erfaringer det gennem undersøgelsen påviste behov for adskilligt flere pladser.

Det må derfor tages op til overvejelse at søge oprettet *yderligere 2 ungdomspensioner, 1 i København og 1 i provinsen.* Ved oprettelsen af en ny ungdomspension i København bør man formentlig overveje at nedlægge Ringgården, hvis lokaleforhold er u hensigtsmæssige (ingen eneværelser) og med det ringe belæg er den uforholdsmæssig dyr at drive.

Da det erfaringsmæssigt er vanskeligt at drive ungdomspensioner, når beskæftigelsessituationen på arbejdsmarkedet er ugunstig, bør man ved etablering af nye institutioner af denne art sigte efter at erhverve ejendomme, hvor der er

mulighed for senere at indrette beskæftigelsesmuligheder på selve institutionen.

Selv om den foretagne analyse tyder på et betydeligt behov for ungdomspensioner, vil det være rigtigst at udbygge pladserne i et roligt tempo, således at man til stadighed kan være i takt med udviklingen inden for kriminalforsorgen.

Behovet for anbringelse i pensioner for ældre lovovertrædere (over 25 år) svarer til 25 pladser i København og 35 pladser i provinsen.

Det må formentlig betragtes som tvivlsomt, om det påviste behov er tilstrækkeligt stort til at begrunde oprettelse af sådanne pensioner, som bør være af samme størrelsesorden som ungdomspensioner (15-20 pladser).

Behovet for anbringelse i *klublejlighed* svarer til 5 pladser (i København) eksklusive evt. ægtefæller. Der henvises til bemærkningerne nedenfor vedrørende det kvindelige klientel.

Behovet for anbringelse på *plejehjem* svarer til 15 pladser. I sig selv kan dette behov knapt indicere oprettelsen af et rent plejehjem. Selskabet påtænker ikke at oprette plejehjem, men mener, at det behov, der måtte være på dette område, må søges løst ved anbringelse på private plejehjem.

Behovet for specielle *institutioner for alkoholister* svarer til 20 pladser. Udover de traditionelle »drankerhjem« findes kun 2 nyere behandlingsinstitutioner for alkohollidende, nemlig »Tåstrup kurhjem« og »Overførstergården«, hvoraf sidstnævnte kun modtager patienter fra Københavns kommune.

Det synes ud fra praktiske erfaringer at være af uvurderlig betydning for gennemførelsen af alkoholistbehandlingen, at man dels har mulighed for at starte behandlingen af de mere massive tilfælde med en institutionsanbringelse med intensivt lægeligt og socialt tilsyn og dels har mulighed for hurtig anbringelse af ambulante patienter, som i forbindelse med akutte alkoholrecidiver bør isoleres fra spiritus, medens man udbedrer de af tilbagefaldet fulgte sociale afbræk.

Det af anstaltsudvalget nedsatte underudvalg omtaler behovet for sådanne behandlingshjem i sin betænkning om for sorgen for alkohollidende (nr. 208, 1958, side 62) og anbefaler, at der i forbindelse med oprettelsen af kommunale ambulatorier for alkohollidende knyttes særlige behandlingshjem til de større ambulatorier.

Det er ikke selskabet bekendt, om og hvornår

dette forslag agtes ført ud i livet, men ud fra den foran anførte principielle opfattelse vedrørende hele alkoholistbehandlingen, finder man det rigtigst, at eventuelle alkoholisthjem tilvejebringes af de sociale myndigheder.

Oprettelse af institutioner for det kvindelige klientel. Behovet for anbringelse på *optagelseshjem og ungdomspensioner* (i København og provinsen) svarer til ialt 59 pladser.

Det bemærkes, at undersøgelsen er foretaget på et tidspunkt, hvor selskabet ikke disponerede over egne institutioner af denne art. Efter at man nu har taget Engelsborg i brug igen efter ombygning, disponerer man her over 24 pladser til det kvindelige klientel. Flertallet af disse pladser er ganske vist for tiden forbeholdt børneforsorgens elever, men i det omfang, der er behov for anbringelse af selskabets eget klientel, kan man overtage samtlige pladser.

Man anser det derfor for rigtigst at stille spørgsmålet om oprettelse af optagelseshjem og ungdomspensioner for kvinder i bero, indtil man har erfaring for, om selskabet selv kan belægge samtlige pladser på Engelsborg.

For det ældre kvindelige klientel (over 25 år) er der intet behov for anbringelse i pensionslignende institutioner.

Behovet for anbringelse i *klublejlighed* svarer til 17 pladser (eksklusive evt. ægtefæller). Det tilsvarende behov for det mandlige klientel svarer som ovenfor nævnt kun til 5 pladser.

Med den herskende bolignød er det overordentligt vanskeligt for (barnløse) ægtepar og også for mange enlige at få tag over hovedet i fremlejede værelser, for slet ikke at tale om selvstændige boliger. Disse vanskeligheder er ikke

mindre for selskabets klientel, som naturligvis ofte må betragtes som mindre ønskværdige lejere på grund af deres sociale eller psykiske afvigelser; når der her er konstateret et betydeligt større behov blandt det kvindelige klientel end blandt det mandlige, kan dette formentlig tages udtryk for, at udlejere af værelser i almindelighed hellere tager mandlige end kvindelige lejere, da kvinder på grund af »klatvask og mandfolkesjov« betragtes som mest besværlige. Løvrigt er der en del af selskabets klientel, som ikke er egnet til egentlig institutionsanbringelse, f.eks. gifte personer i en moden alder m.fl., men som på den anden side ikke kan anses for betryggende anbragt i et lejet værelse, fordi de har behov for en vis kontakt og støtte, evt. også en vis kontrol (f.eks. enligt stillede alkohollidende).

Selskabet mener imidlertid, at det resocialiseringsmæssigt vil være uheldigt at anbringe et større antal klienter sammen i en klublejlighed, hvor det snart vil blive bekendt for de omboende, at det drejer sig om straffede, og mener derfor ikke, at man for tiden bør medvirke til løsning af boligproblemerne ved oprettelse af klublejligheder.

Behovet for anbringelse i *plejehjem* svarer kun til 3 pladser. Der henvises til bemærkningerne ovenfor vedrørende det mandlige klientel.

Behovet for en *behandlingsbetonet anbringelse af kvindelige alkohollidende* svarer til 10 pladser. Behandlingshjem for kvinder eksisterer for tiden slet ikke, men da behovet for de kriminelle er meget beskedent, er der næppe basis for oprettelse af en selvstændig institution til dette formål, hvorfor anbringelsesproblemet formentlig bør søges løst gennem samarbejde med hospitalerne (for sindslidende) og de offentlige forsgshjem m.v.

BILAG 10.

I den nedenstående opstilling er foretaget en beregning af, hvilken normering med hensyn til heltidsansat personale en anvendelse af normer svarende til de i betænkningens kap. 4., afsnit IV omtalte udenlandske normer ville tilsige, såfremt den nuværende, i bilag 8 angivne, arbejdsfordeling mellem heltidsansatte og honorarlønnede medarbejdere lægges til grund.

Ved beregningen er anvendt følgende normer: 100 personundersøgelser, 60-65 direkte tilsyn eller 200-220 overtilsyn pr. år pr. medarbejder - for så vidt angår afdelingerne i København for prøveløsladte ungdomsfængselsfanger og betinget dømte alkoholister dog 40 direkte tilsyn eller 100 overtilsyn.

Der er endvidere ved beregningen taget hen-

syn til, at nogle medarbejdere helt eller delvis er beskæftiget med andre opgaver end undersøgelses- og tilsynsarbejde, således:

I *afdelingen for betinget dømte*, at afdelingslederen og souschefen kun har administrative funktioner.

I *afdelingen for betinget dømte alkoholister*, at afdelingslederen er beskæftiget med administrative opgaver 25-30% af tiden.

I *afdelingen for prøveløsladte m.v.*, at arbejdet med endeligt løsladte lægger beslag på $\frac{1}{2}$ medarbejder.

I *afdelingen for prøveløsladte ungdomsfængselsfanger* til afdelingslederens administrative funktioner.

I *afdelingen for personundersøgelser*, at lederen kun har administrative funktioner, og at forsorgsmedarbejderne hver har 40 retsmøder vedrørende undersøgelser foretaget af andre.

I *Ålborg afdelingen*, at administrative opgaver m.v. beslaglægger $\frac{3}{4}$ af afdelingslederens arbejdskraft og $\frac{1}{2}$ forsorgsmedarbejder.

I *Århusafdelingen*, at afdelingslederen er beskæftiget $\frac{2}{3}$ af tiden med administrative opgaver m.v., og at arresthusarbejde m.v. iøvrigt beslaglægger $\frac{3}{4}$ forsorgsmedarbejder.

I *Viborgafdelingen*, at afdelingslederen $\frac{3}{4}$ af tiden er beskæftiget med administrativt arbejde m.v.

I *Koldingafdelingen*, at administrative opgaver m.v. lægger beslag på 1 medarbejder.

I *Fynsafdelingen*, at afdelingslederen $\frac{3}{4}$ af tiden er beskæftiget med administrative opgaver m.v. og en forsorgsmedarbejder $\frac{1}{4}$ af tiden med arresthusarbejde.

I *Sjællandsafdelingen*, at afdelingslederen helt er beskæftiget med administrativt arbejde.

	Nuværende arbejdsbyrde	Nuværende*) normering	Beregnet normering	Udvidelser
Afdelingen for bet. dømte i København	840 overtilsyn 310 dir. tilsyn	1 afd. leder 1 souschef 7 forsorgsmedarbejdere	1 afd. leder 1 souschef 9 forsorgsmedarbejdere	+ 2
Afdelingen for bet. dømte alkoholister i København	235 overtilsyn 115 dir. tilsyn	1 afd. leder 3 forsorgsmedarbejdere	1 afd. leder 5 forsorgsmedarbejdere	+2
Afdelingen for prøveløsladte m.v. i København	400 overtilsyn 50 dir. tilsyn	1 afd. leder 2 forsorgsmedarbejdere	1 afd. leder 2 forsorgsmedarbejdere	
Afdelingen for prøveløsladte ungdomsfængselsfanger i København	130 dir. tilsyn	1 afd. leder 3 forsorgsmedarbejdere	1 afd. leder 3 forsorgsmedarbejdere	
Afdelingen for personundersøgelser i København	390 undersøgelser	1 afd. leder 5 forsorgsmedarbejdere	1 afd. leder 5 forsorgsmedarbejdere	
Ålborgafdelingen	332 overtilsyn 28 dir. tilsyn 0 person-søgelse	1 afd. leder 2 forsorgsmedarbejdere	1 afd. leder 2 forsorgsmedarbejdere	
Århusafdelingen	260 overtilsyn 100 dir. tilsyn 50 personundersøgelser	1 afd. leder 3 forsorgsmedarbejdere	1 afd. leder 4 forsorgsmedarbejdere	1
Viborgafdelingen	198 overtilsyn 17 dir. tilsyn 50 personundersøgelser	1 afd. leder 1 forsorgsmedarbejder	1 afd. leder 2 forsorgsmedarbejdere	: 1
Koldingafdelingen	390 overtilsyn 30 dir. tilsyn 10 personundersøgelser	1 afd. leder 3 forsorgsmedarbejdere	1 afd. leder 3 forsorgsmedarbejdere	0

	Nuværende arbejdsbyrde	Nuværende*) normering	Beregnet normering	Udvidelser
Fynsafdelingen	230 overtilsyn 70 dir. tilsyn 30 person-undersøgelser	1 afd. leder 2 forsorgsmedarbejdere	1 afd. leder 3 forsorgsmedarbejdere	+1
Sjællandsafdelingen	400 overtilsyn 100 dir. tilsyn 10 person-undersøgelser	1 afd. leder 3½ forsorgsmedarbejdere	1 afd. leder 3½ forsorgsmedarbejdere	0
Bornholmsafdelingen	10 overtilsyn 60 dir. tilsyn 25 person-undersøgelser	1 afd. leder	1 afd. leder	0
Lolland-Falster afdelingen	42 overtilsyn 13 dir. tilsyn 15 person-undersøgelser	½ afd. leder	½ afd. leder	0
		48	55	7

*) Angiver normeringen pr. 1/1 1965, jfr. fodnoten side 12.

BILAG 11.

Nedenstående opstilling har ligesom bilag 10 som udgangspunkt, at en passende arbejds-mængde pr. heltidsbeskæftiget medarbejder er 100 personundersøgelser, 60-65 direkte tilsyn eller 200-220 overtilsyn pr. år - for så vidt angår afdelingerne i København for prøveløsladte ungdomsfængselsfanger og betinget dømte alkoholister 40 direkte tilsyn eller 100 overtilsyn.

Den illustrerer, hvor stor den samlede udvidelse af den heltidsansatte medarbejderstab vil blive, dersom fordelingen mellem heltidsansatte og honorarlønnede medarbejdere af personundersøgelser og tilsyn forskydes som nævnt i opstillingen. Om grundlaget for denne ændring i fordelingen henvises til bemærkningerne nedenfor.

	Nuv. fordeling af arbejdet. Brøkdelt af alle tilsyn og personundersøgelser	Skitseret fordeling af arbejdet. Brøkdelt af alle tilsyn og personundersøgelser	Nuværende*) normering	Beregnet normering	
Afdelingen for bet. dømte i København	840 overtilsyn 310 dir. tilsyn ($\frac{1}{3}$)	400 overtilsyn 800 dir. tilsyn ($\frac{2}{3}$)	1 afd. leder 1 souschef 7 forsorgs- medarbejdere	1 afd. leder 1 souschef 13 forsorgs- medarbejdere	+6
Afdelingen for bet. dømte alkoholister i København	235 overtilsyn 115 dir. tilsyn ($\frac{1}{3}$)	350 dir. tilsyn ($\frac{1}{1}$)	1 afd. leder 3 forsorgs- medarbejdere	1 afd. leder 7 forsorgs- medarbejdere	+4
Afdelingen for prøveløsladte m.v. i København	400 overtilsyn 50 dir. tilsyn ($\frac{1}{9}$)	150 overtilsyn 300 dir. tilsyn ($\frac{2}{3}$)	1 afd. leder 2 forsorgs- medarbejdere	1 afd. leder 5 forsorgs- medarbejdere	+3
Afdelingen for prøveløsladte ungdoms- fængselsfanger i København	130 dir. tilsyn ($\frac{1}{1}$)	130 dir. tilsyn ($\frac{1}{1}$)	1 afd. leder 3 forsorgs- medarbejdere	1 afd. leder 3 forsorgs- medarbejdere	0
Afdelingen for personundersøgelser i København	390 undersøgelser ($\frac{1}{3}$)	800 undersøgelser ($\frac{2}{3}$)	1 afd. leder 5 forsorgs- medarbejdere	1 afd. leder 8 forsorgs- medarbejdere	+3

	Nuv. fordeling af arbejdet. Brøkdelen af alle tilsyn og personundersøgelser	Skitseret fordeling af arbejdet. Brøkdelen af alle tilsyn og personundersøgelser	Nuværende*) normering	Beregnet normering	
Ålborgafdelingen	332 overtilsyn	175 overtilsyn	1 afd. leder	1 afd. leder	
	28 dir. tilsyn ($\frac{1}{12}$)	175 dir. tilsyn ($\frac{1}{2}$)	2 forsorgs- medarbejdere	5 forsorgs- medarbejdere	
	0 person-undersøgelser	130 person-undersøgelser ($\frac{1}{2}$)			+3
Århusafdelingen	260 overtilsyn	180 overtilsyn	1 afd. leder	1 afd. leder	
	100 dir. tilsyn ($\frac{1}{4}$)	180 dir. tilsyn ($\frac{1}{2}$)	3 forsorgs- medarbejdere	6 forsorgs- medarbejdere	
	50 person-undersøgelser ($\frac{1}{5}$)	100 person-undersøgelser ($\frac{1}{2}$)			+3
Viborgafdelingen	198 overtilsyn	198 overtilsyn	1 afd. leder	1 afd. leder	
	17 dir. tilsyn ($\frac{1}{12}$)	17 dir. tilsyn ($\frac{1}{12}$)	1 forsorgs- medarbejder	2 forsorgs- medarbejdere	
	50 person-undersøgelser ($\frac{1}{4}$)	50 person-undersøgelser ($\frac{1}{4}$)			+1
Koldingafdelingen	390 overtilsyn	360 overtilsyn	1 afd. leder	1 afd. leder	
	30 dir. tilsyn ($\frac{1}{14}$)	60 dir. tilsyn ($\frac{1}{7}$)	3 forsorgs- medarbejdere	4 forsorgs- medarbejdere	
	10 person-undersøgelser ($\frac{1}{20}$)	60 person-undersøgelser ($\frac{1}{4}$)			+1
Fynsafdelingen	230 overtilsyn	100 overtilsyn	1 afd. leder	1 afd. leder	
	70 dir. tilsyn ($\frac{1}{4}$)	200 dir. tilsyn ($\frac{2}{3}$)	2 forsorgs- medarbejdere	5 forsorgs- medarbejdere	
	30 person-undersøgelser ($\frac{1}{5}$)	100 person-undersøgelser ($\frac{2}{3}$)			+3
Sjællandsafdelingen	400 overtilsyn	150 overtilsyn	1 afd. leder	1 afd. leder	
	100 dir. tilsyn ($\frac{1}{8}$)	350 dir. tilsyn ($\frac{2}{3}$)	3 $\frac{1}{2}$ forsorgs- medarbejdere	8 forsorgs- medarbejdere	
	10 person-undersøgelser ($\frac{1}{27}$)	180 person-undersøgelser ($\frac{2}{3}$)			+4 $\frac{1}{2}$
Bornholmsafdelingen	10 overtilsyn	10 overtilsyn	1 afd. leder	1 afd. leder	
	60 dir. tilsyn ($\frac{6}{7}$)	60 dir. tilsyn ($\frac{6}{7}$)			
	25 person-undersøgelser ($\frac{1}{1}$)	25 person-undersøgelser ($\frac{1}{1}$)			0
Lolland-Falster afdelingen	42 overtilsyn	42 overtilsyn	$\frac{1}{2}$ afdelings- leder	$\frac{1}{2}$ afdelings- leder	
	13 dir. tilsyn ($\frac{1}{4}$)	13 dir. tilsyn ($\frac{1}{4}$)			
	15 person-undersøgelser ($\frac{1}{3}$)	15 person-undersøgelser ($\frac{1}{3}$)			0
			48	79 $\frac{1}{2}$	31 $\frac{1}{2}$

*) Angiver normeringen pr. $\frac{1}{1}$ 1965, jft. fodnoten side 12.

De københavnske afdelinger. I københavnsområdet kan geografiske hensyn, afstanden til klienten, ikke begrunde, at lokalt placerede honorarlønnede medarbejdere foretrækkes fremfor centralt placerede heltidsansatte medarbejdere. Rekrutteringen af kvalificeret honorarlønnet medhjælp er som nævnt s. 27 forbundet med særlig vanskelighed. Til specielle tilsynsopgaver bør honorarlønnede tilsynsførende stadig anvendes. Derfor og for at undgå risiko for uudnyttet kapacitet ved svingninger i arbejdsmængden, må en del af arbejdet udføres af honorarlønnede.

I *afdelingen for betinget dømt* antages en fordeling, der henlægger $\frac{2}{3}$ af tilsynene til heltidsansatte medarbejdere, at være passende. Idet de administrative opgaver herved lettes noget, således at souschefens arbejdskraft delvis vil være til rådighed for tilsynsarbejde, vil en sådan fordeling gøre en udvidelse til ialt 15 medarbejdere påkrævet.

Tilsynet med *betinget dømt alkoholister* antages helt at burde overgå til heltidsansat personale. Disse tilsyn er særligt vanskelige. Med 40 tilsyn pr. heltidsansat medarbejder medfører denne ændring et behov for en udvidelse med 4.

I *afdelingen for prøveløsladte* antages en fordeling, der henlægger $\frac{2}{3}$ af tilsynene til heltidsansat personale, at være passende. Dette vil nødvendiggøre et samlet personale på 6, idet der til tilsynsarbejdet som hidtil kommer bistanden til endeligt løsladte, som henvender sig i afdelingen, ligesom lederens tid delvis må ventes beslaglagt af administrative opgaver.

I *afdelingen for prøveløsladte ungdomsfængselsfanger* sker ingen ændring.

I *afdelingen for personundersøgelser* antages en fordeling, der henlægger $\frac{2}{3}$ af undersøgelserne til heltidsansat personale, at være passende. Dette må antages at gøre en udvidelse med 3 medarbejdere fornøden.

For *provinsafdelingerne* kan geografiske hensyn føre til, at honorarlønnede lokale medarbejdere må foretrækkes. Dette afhænger blandt andet af områdets befolkningsmæssige struktur. Ligger afdelingen i et større bysamfund, antages den arbejdsmængde, der knytter sig til dette, i det væsentlige at burde varetages af afdelingens heltidsansatte medarbejdere. Det samme gælder, hvis afdelingen inden for kortere afstand har en række ret store byområder.

I *Ålborg afdelingen* antages alle personundersøgelser i Ålborg og Nørresundby politikredse at burde udføres af afdelingens faste medarbej-

dere og hovedparten af de tilsyn, der føres i disse kredse - de repræsenterer henvend halvdelen af samtlige afdelingens undersøgelser og tilsyn. Dette vil nødvendiggøre en udvidelse af afdelingen til ialt 6 mod nu 3.

I *Århusafdelingen* antages afdelingens faste medarbejdere at burde foretage undersøgelserne i alle sager, der hidrører fra Storårhushus, og varetage hovedparten af de tilsyn, der føres her. Dette repræsenterer formentlig noget over halvdelen af undersøgelses- og tilsynsmængden. Dette vil antagelig kræve en udvidelse af antallet af heltidsansatte til 7, d.v.s. 3 flere end nu.

Viborgafdelingen omfatter et meget stort landområde, men har ikke større byområder med koncentration af opgaver; ca. $\frac{1}{4}$ af personundersøgelserne hidrører dog fra Randers politikreds. Der kan ikke opstilles nogen almindelig antagelse om arbejdets henlæggelse til heltidsansatte medarbejdere i videre omfang.

Koldingafdelingen dækker ligeledes et stort landområde med en betydelig spredning af arbejdsmængden, dog med en vis koncentration i Esbjerg, Kolding og Vejle politikredse. Den væsentligste del af personundersøgelserne og tilsynene fra Kolding by og Vejle by og de nærmest liggende dele af politikredsene antages at burde udføres af heltidsansatte medarbejdere i afdelingen. Dette medfører behov for i hvert fald yderligere een medarbejder.

Fynsafdelingen er beliggende i Odense og kan med denne centrale beliggenhed formentlig uden afstandsmæssige ulemper dække alle politikredsene på øen. En fordeling, der henlægger $\frac{2}{3}$ af afdelingens tilsyn og personundersøgelser til heltidsansatte medarbejdere ved afdelingen, nødvendiggør en udvidelse til 6.

Sjællandsafdelingen, der som område har Sjælland, har sæde i København. Denne afdelings opgaver er jævnt fordelt over hele området, dog med en overvægt fra de nordsjællandske politikredse og Roskilde politikreds. Disse områder repræsenterer formentlig omkring $\frac{2}{3}$ af arbejdsmængden. Henlægges samtlige personundersøgelser fra og hovedparten af tilsynene i disse kredse til afdelingen, vil den nødvendige personaleforøgelse andrage 4-5 medarbejdere.

For *Bornholmsafdelingen* og *Lolland-Falsterafdelingen*, hvor hovedparten af arbejdet er delt mellem den halvtidsansatte medarbejder i Nykøbing Falster og en honorarlønnet medarbejder i Nakskov, er det antaget, at der ikke er aktuelt behov for ændret normering.

Politiets opmærksomhed kunne henledes på følgende forhold:

1) Med henblik på mest muligt at fremme afgørelsen i straffesager, hvori der foretages personundersøgelse, jfr. retsplejelovens § 800 a og rigsadvokatens meddelelsesblad nr. 15, pkt. 2 og nr. 11, pkt. 1, bør det tilstræbes, at personundersøgelsen påbegyndes på et så tidligt stadium af sagen som muligt. Det er derfor ønskeligt, at begæring om foretagelse af personundersøgelse fremsættes over for Dansk Forsorgsselskab, så snart efterforskningen i det væsentlige har klarlagt de begærede lovovertrædelser, og senest ved sagens fremsendelse til retten til forundersøgelse - i hvilket tilfælde der i forundersøgelserbegæringen gøres en bemærkning om den samtidig begærede personundersøgelse - således at i hvert fald den til berømmelse fornødne frist vil kunne udnyttes til personundersøgelsen.

2) Dansk Forsorgsselskab lægger vægt på, at en repræsentant for selskabet er til stede i retten ved afsigelse af en dom eller kendelse, hvorved en person undergives tilsyn af selskabet, navnlig af hensyn til ønskeligheden af at tilsyn etableres umiddelbart efter retsmødet. Selskabet tillægger det derfor betydning, at selskabet underrettes om retsmøder såvel i sager, hvor selskabet har foretaget personundersøgelse, som i sådanne sager, hvor der er grund til at antage, at den tiltalte vil blive undergivet tilsyn af selskabet, jfr. rigsadvokatens meddelelsesblad nr. 11, pkt. 1.

3) Såfremt der afsiges dom eller kendelse, hvorved en person undergives tilsyn af Dansk Forsorgsselskab, og ingen repræsentant for selskabet har været til stede i retten, bør selskabet omgående telefonisk underrettes, for at tilsyn straks kan etableres.

I sager, hvori selskabet har foretaget personundersøgelse, bør selskabet iøvrigt uanset sagens udfald altid underrettes om afgørelsen - i domsager ved fremsendelse af domsudskrift - således eksempelvis også, hvor der afsiges ubetinget dom eller betinget dom uden tilsyn.

4) Der bør snarest - eventuelt telefonisk - gives Dansk Forsorgsselskab underretning, når

en person, der efter de for politiet foreliggende oplysninger er undergivet selskabets tilsyn,

a) anholdes, fængsles, hensættes til afsoning af frihedsstraf, bøde eller underholdsbidrag eller på anden måde berøves sin frihed ved politiets foranstaltning,

b) sigtes for overtrædelse af borgerlig straffelov eller for andet strafbart forhold, som kan forventes at ville medføre frihedsstraf.

I tilfælde, hvor der er givet selskabet underretning efter reglerne under a)-b), bør selskabet tillige underrettes om sagens udfald.

Det vil yderligere være ønskeligt, at der med hensyn til personer, der politiet bekendt er under Dansk Forsorgsselskabs tilsyn, også gives selskabet oplysning om sådanne andre forhold, som kan være af betydning for tilsynsarbejdet, således eksempelvis grovere husspektakler, værts-husuorden og bøder, som væsentlig belaster den pågældendes økonomi, hvorved bemærkes, at tilsynsmyndigheden eventuelt kan medvirke til afvikling af bødeforpligtelserne.

5) Dansk Forsorgsselskab har henledt opmærksomheden på, at inddrivelsen hos klienterne af sagsomkostninger hidrørende fra udgifter ved foranstaltninger af forsorgsmæssig karakter i henhold til betinget dom eller tiltalefrafald m.v. kan have en ødelæggende indflydelse på den igangværende behandling og på tilsynets muligheder for et fortsat samarbejde med vedkommende klient. Der er derfor truffet den ordning med Dansk Forsorgsselskab, at selskabet, når det i det enkelte tilfælde finder en inddrivelse uheldig af behandlingsmæssige grunde, meddeler politiet dette samtidig med anmodningen om refusion af udgifterne, idet der vedlægges udførlige oplysninger om den pågældendes økonomiske forhold. I et sådant tilfælde afkræver politiet ikke den pågældende omkostningerne, men spørgsmålet om, hvorvidt disse vil kunne afskrives som uerholdelige, afgøres på grundlag af de foreliggende oplysninger og eventuelle yderligere gennem Dansk Forsorgsselskab indhentede oplysninger.

Finder politiet ikke, at beløbet kan afskrives som uerholdeligt, forelægges sagen for justitsministeriet til afgørelse.

Domstolenes opmærksomhed kunne henledes på følgende forhold:

1) Dansk Forsorgsselskab lægger vægt på, at en repræsentant for selskabet er til stede i retten ved afsigelse af en dom eller kendelse, hvorved en person undergives tilsyn af selskabet, navnlig af hensyn til ønskeligheden af at tilsynet etableres umiddelbart efter retsmødet. Selskabet tillægger det derfor betydning, at selskabet underrettes om retsmøder såvel i sager, hvor selskabet har foretaget personundersøgelse, jfr. § 20 i anordning af 21. februar 1933, som i sådanne andre sager, hvor der er grund til at antage, at den tiltalte vil blive undergivet tilsyn af selskabet.

2) Det er Dansk Forsorgsselskabs erfaring, at det er af væsentlig betydning for det senere tilsynsarbejde, at klienten er til stede ved domsafsigelsen, jfr. også cirkulære nr. 49 af 14. marts 1940, og at der her bliver givet ham vejledning

om betydningen af den betingede dom, herunder om forståelsen af de fastsatte vilkår, om de regler, der gælder med hensyn til ændring af vilkårene (straffelovens § 59), og om virkningerne af, at vilkårene tilsidesættes (straffelovens §§ 60 og 61).

3) Det forekommer undertiden, at det ved dom eller kendelse bestemmes, at en person skal undergives behandling af en bestemt navngiven institution. En sådan bestemmelse kan medføre visse praktiske ulemper. Hvis den pågældende flytter til en anden by eller egn, vil behandlingen således ofte ikke kunne overgå til en institution på det nye sted uden retskendelse. Sådanne vanskeligheder undgås ved benyttelse af den sædvanligt anvendte formulering, hvorefter den pågældende undergives en nærmere angivet behandling på en institution efter selskabets bestemmelse.

